

Hoge Raad
voor de Justitie
Conseil supérieur
de la Justice

In samenwerking met

Vaartdijk 3 / 402, 3018 Leuven

VIJFDE JUSTITIEBAROMETER 2024

DE BLIK VAN DE BURGER

Er bestaat ook een Franse versie (traduction).

Il existe aussi une version française (vertaling).

U kan dit document raadplegen of downloaden op de website van de Hoge Raad voor de Justitie.

www.hrj.be

COLOFON

Opdrachtgever	Hoge Raad voor de Justitie
Onderzoeksbureau	M.A.S. - Vaartdijk 3 / 402, 3018 Leuven
Projectuitvoering	Anita Claes, projectcoördinator Nele Van Der Donckt, projectleider Tami Valkiers, projectondersteuning
Datum	April 2024
Status document	Eindrapport

INHOUD

1. Algemeen	8
1.1. Voorwerp van de studie	8
1.2. Opbouw van het rapport	9
2. Methodologie	10
2.1. Voorbereiding van het onderzoek	11
2.1.1. Methodiek van bevraging	11
2.1.2. Optimalisatie van de vragenlijst	11
2.1.3. Programmatie van de vragenlijst	12
2.1.4. Vaststelling en samenstelling steekproef.....	13
2.2. Uitvoering van het veldwerk	16
2.2.1. Organisatie van het veldwerk	16
2.2.2. Realisatie van de enquêtes	19
2.3. Verwerking en analyse van de data	21
2.3.1. Data cleaning	21
2.3.2. Validatie van de steekproef	22
2.3.3. Analyse	29
3. Resultaten	33
3.1. Leeswijzer	33
3.2. Profiel van de respondenten	34
3.2.1. Woonplaats	34
3.2.2. Gender	34
3.2.3. Leeftijd.....	35
3.2.4. Herkomst	36
3.2.5. Gezinsamenstelling	38
3.2.6. Onderwijsniveau	39
3.2.7. Tewerkstellingsstatuut	40
3.2.8. Inkomen	42
3.2.9. Sociale klasse	43
3.2.10. Contact met justitie	44
3.3. Algemene vragen	49
3.3.1. Vertrouwen in de instellingen	49
3.3.2. Over justitie in het algemeen.....	52

3.3.3.	Werking van justitie.....	57
3.3.4.	De procedures voor de rechtbank.....	61
3.3.5.	Mening over advocaten.....	66
3.3.6.	Mening over rechters.....	68
3.3.7.	Opname van de zittingen.....	73
3.3.8.	Informatie over justitie.....	75
3.4.	Het burgerlijk recht.....	78
3.4.1.	Deskundigen.....	78
3.4.2.	Bijstaan van de rechter door burgers.....	83
3.4.3.	Verzoening.....	85
3.5.	Het strafrecht.....	87
3.5.1.	Parketmagistraten.....	87
3.5.2.	Herstelbemiddeling.....	92
3.5.3.	Volksjury.....	93
3.5.4.	Bestrafing van misdrijven.....	95
3.5.5.	Gevangenisstraffen.....	104
3.5.6.	Alternatieve straffen.....	107
3.5.7.	Uit handen geven van minderjarigen.....	109
4.	Besluiten.....	111
5.	Bijlagen.....	117
5.1.	Vragenlijst (NL).....	117
5.2.	Vragenlijst (FR).....	131

TABELLEN

Tabel 1: Foutenmarge bij verschillende steekproefgroottes en 95%-betrouwbaarheidsniveau	13
Tabel 2: Overzicht populatie en te realiseren steekproef (incl. foutenmarge) – naar gewest, leeftijd en gender	14
Tabel 3: Resultaat van het telefonisch contact	19
Tabel 4: Aantal ondernomen contactpogingen	20
Tabel 5: Aantal contactpogingen bij respondenten die (deels) aan het onderzoek hebben meegewerkt	20
Tabel 6: Foutenmarge netto-steekproef bij betrouwbaarheidsniveau van 95% – naar relevante subgroepen ...	23
Tabel 7: Overzicht te realiseren steekproef en gerealiseerde netto-steekproef (incl. foutenmarge) – naar gewest, leeftijd en gender	24
Tabel 8: Verdeling van de populatie (%) – naar gewest, leeftijd en gender	25
Tabel 9: Verdeling van de gerealiseerde netto-steekproef (%) – naar gewest, leeftijd en gender	25
Tabel 10: Evaluatie verdeling gerealiseerde netto-steekproef t.o.v. verdeling populatie (%) – naar gewest, leeftijd en gender	26
Tabel 11: Vergelijking populatie en gerealiseerde netto-steekproef (significant $\neq$) – naar gewest, leeftijdsklasse en gender	27
Tabel 12: Wegingscoëfficiënten – naar subgroep in functie van gewest, leeftijd en gender	28
Tabel 13: Fictief voorbeeld van een frequentietabulatie van een categorische variabele	29
Tabel 14: Fictief voorbeeld van een frequentietabulatie van een numerieke variabele	29
Tabel 15: Fictief voorbeeld van een kruistabulatie van categorische variabelen, en bijhorende significantietoets.....	31
Tabel 16: Fictief voorbeeld van een kruistabulatie met een afhankelijke numerieke variabele, en bijhorende significantietoets.....	32
Tabel 17: Bent u? – naar gewest.....	35
Tabel 18: Leeftijdsklasse van de respondent – naar gewest	35
Tabel 19: In welk land bent u geboren? – naar gewest.....	36
Tabel 20: In welk land zijn uw ouders geboren? – naar gewest	37
Tabel 21: Werden één of meerdere van uw grootouders geboren in het buitenland? – naar gewest.....	37
Tabel 22: Welke van de volgende omschrijvingen stemt het best overeen met de samenstelling van uw huishouden? – naar gewest	38
Tabel 23: Wat is uw hoogst behaalde diploma? – naar gewest	39
Tabel 24: Wat is uw hoogst behaalde diploma? – naar gewest	39
Tabel 25: Wat is het hoogst behaalde diploma van uw ouders? – naar gewest	40
Tabel 26: Hoe kan uw dagelijkse activiteit of uw hoofdberoep het best omschreven worden? – naar gewest...	41
Tabel 27: Heeft (of had) u beroepsmatig (professioneel) te maken met justitie? – naar gewest.....	41

Tabel 28: Hoeveel bedraagt het totale gezamenlijk beschikbare netto maandinkomen van uw huishouden, alles inbegrepen? – naar gewest.....	42
Tabel 29: In welke mate kan u met het totale beschikbare netto inkomen van uw huishouden, zoals het nu is, maandelijks rondkomen? – naar gewest.....	43
Tabel 30: Beschouwt u uzelf en uw huishouden behorend tot: – naar gewest.....	43
Tabel 31: Was dit als: – naar gewest.....	45
Tabel 32: Was dit als: – naar gewest.....	48

FIGUREN

Figuur 1: Gewest waarin de respondent woonachtig is – naar totaal	34
Figuur 2: Bent u de afgelopen 5 jaar in contact gekomen met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak (bv. n.a.v. een echtscheiding, arbeidsgeschil, huurconflict, vredegerecht, een burenruzie, erfeniskwestie, invordering van een factuur, ...)? – naar totaal	44
Figuur 3: Bent u de afgelopen 5 jaar in contact gekomen met justitie naar aanleiding van een strafzaak (bv. n.a.v. een misdrijf zoals dronkenschap in het verkeer, verkeersongeval met vluchtmisdrijf, drugs in verkeer, diefstal, fraude, moord, ...)? – naar totaal	46
Figuur 4: Kan u mij voor elke instelling in het algemeen zeggen of u vertrouwen in deze instelling heeft? – naar totaal	49
Figuur 5: Mate van vertrouwen in justitie (hoogste 2-%) – naar editie	50
Figuur 6: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over justitie in het algemeen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal	52
Figuur 7: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over justitie in het algemeen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie	53
Figuur 8: Hoe tevreden bent u met de werking van justitie in het algemeen? – naar totaal.....	57
Figuur 9: Hoe tevreden bent u met de werking van justitie in het algemeen? (hoogste 2-%) – naar editie	57
Figuur 10: Vindt u dat de werking van justitie de afgelopen jaren erop vooruit gaat, niet verandert of erop achteruit gaat? – naar totaal.....	59
Figuur 11: Vindt u dat de werking van justitie de afgelopen jaren erop vooruit gaat, niet verandert of erop achteruit gaat? – naar editie	59
Figuur 12: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal	61
Figuur 13: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie.....	62
Figuur 14: Ik ga u een uitspraak voorleggen over advocaten. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal.....	66
Figuur 15: Ik ga u een uitspraak voorleggen over advocaten. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie	66
Figuur 16: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over rechters. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal.....	68
Figuur 17: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over rechters. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie	69
Figuur 18: Vindt u dat de zittingen van de rechtbanken moeten worden opgenomen (geregistreerd)? Bent u hiermee: – naar totaal	73

Figuur 19: Vindt u dat de zittingen van de rechtbanken moeten worden opgenomen (geregistreerd)? Bent u hiermee: (eerder) akkoord (hoogste 2-%) – naar editie	74
Figuur 20: Hoe verneemt u informatie over justitie? Is dit: – naar totaal.....	75
Figuur 21: In een burgerlijke zaak kan er een beroep gedaan worden op een deskundige om de nodige vaststellingen te doen, bijvoorbeeld om de omvang of de juiste oorzaak van de schade vast te stellen. Ik ga u nu enkele uitspraken voorleggen over deze deskundigen. Wilt u zeggen of u hiermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal.....	79
Figuur 22: In een burgerlijke zaak kan er een beroep gedaan worden op een deskundige om de nodige vaststellingen te doen, bijvoorbeeld om de omvang of de juiste oorzaak van de schade vast te stellen. Ik ga u nu enkele uitspraken voorleggen over deze deskundigen. Wilt u zeggen of u hiermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie	80
Figuur 23: In een aantal burgerlijke zaken [...] wordt de rechter voor het nemen van een beslissing bijgestaan door burgers die zelf geen beroepsrechter zijn, maar wel gespecialiseerd zijn in het onderwerp. Vindt u dat men deze manier van werken moet veralgemenen naar, bijvoorbeeld, andere burgerlijke zaken? – naar totaal.....	83
Figuur 24: In een aantal burgerlijke zaken [...] wordt de rechter voor het nemen van een beslissing bijgestaan door burgers die zelf geen beroepsrechter zijn, maar wel gespecialiseerd zijn in het onderwerp. Vindt u dat men deze manier van werken moet veralgemenen naar, bijvoorbeeld, andere burgerlijke zaken? (hoogste 2-%) – naar editie	84
Figuur 25: Vooraleer de rechter de zaak behandelt en een beslissing neemt, kunnen de partijen in een burgerlijke zaak ook onderling naar een oplossing zoeken voor hun probleem en zelf een regeling voorstellen. Dit wordt verzoening genoemd. Bent u van deze manier om conflicten op te lossen: – naar totaal.....	85
Figuur 26: Vooraleer de rechter de zaak behandelt en een beslissing neemt, kunnen de partijen in een burgerlijke zaak ook onderling naar een oplossing zoeken voor hun probleem en zelf een regeling voorstellen. Dit wordt verzoening genoemd. Bent u (eerder) voorstander van deze manier om conflicten op te lossen? (hoogste 2-%) – naar editie.....	85
Figuur 27: Nadat de politie het onderzoek naar een misdrijf gevoerd heeft, moet worden beslist of de zaak voor de rechtbank komt of niet. Deze beslissing neemt het parket. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over het parket. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal	88
Figuur 28: Nadat de politie het onderzoek naar een misdrijf gevoerd heeft, moet worden beslist of de zaak voor de rechtbank komt of niet. Deze beslissing neemt het parket. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over het parket. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie.....	89
Figuur 29: In strafzaken bestaat de mogelijkheid om een beroep te doen op herstelbemiddeling. Dat houdt in dat de dader en het slachtoffer vrijwillig met elkaar in gesprek gaan onder leiding van een deskundige ter zake. De bedoeling hiervan is de communicatie tussen slachtoffer en dader te vergemakkelijken, waardoor de dader inzicht kan krijgen in de gevolgen van het misdrijf voor het slachtoffer. In dit geval kunnen er ook afspraken worden gemaakt over een herstelregeling voor (de schade van) het slachtoffer. Vindt u herstelbemiddeling: – naar totaal.....	92

Figuur 30: Bij bepaalde misdaden wordt de beslissing over 'schuld' of 'onschuld' overgelaten aan een volksjury. Deze jury bestaat uit burgers zoals u, die toevallig gekozen worden uit de Belgische bevolking. Bent u van dit systeem van volksjury: – naar totaal	93
Figuur 31: Bij bepaalde misdaden wordt de beslissing over 'schuld' of 'onschuld' overgelaten aan een volksjury. Deze jury bestaat uit burgers zoals u, die toevallig gekozen worden uit de Belgische bevolking. Bent u (eerder) voorstander van dit systeem van volksjury: (hoogste 2-%) – naar editie	94
Figuur 32: Vindt u dat de volgende misdrijven in het algemeen, te streng, voldoende streng of niet streng genoeg bestraft worden? – naar totaal	95
Figuur 33: Vindt u dat de volgende misdrijven in het algemeen, te streng, voldoende streng of niet streng genoeg bestraft worden? (% 'Niet streng genoeg') – naar editie	96
Figuur 34: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over de uitvoering van gevangenisstraffen. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal	104
Figuur 35: Ik ga u een uitspraak voorleggen over de uitvoering van gevangenisstraffen. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat: 'Veroordeelden moeten tot het einde van hun straf in de gevangenis blijven.' (hoogste 2-%) – naar editie	105
Figuur 36: Ik ga twee straffen noemen, die buiten de gevangenis worden uitgevoerd. Bent u voor elk van deze straffen voorstander, eerder voorstander, eerder tegenstander of tegenstander? – naar totaal	107
Figuur 37: Ik ga een straf noemen, die buiten de gevangenis worden uitgevoerd. Bent u voorstander, eerder voorstander, eerder tegenstander of tegenstander van: 'het elektronisch toezicht (of de enkelband)' (hoogste 2-%) – naar editie	108
Figuur 38: Minderjarigen vanaf 16 jaar die een ernstig feit hebben gepleegd, kunnen onder bepaalde voorwaarden uit handen gegeven worden, dat wil zeggen dat zij als volwassenen zullen worden berecht en dus niet door de jeugdrechtbank. Bent u hiervan: – naar totaal	109

1. ALGEMEEN

1.1. VOORWERP VAN DE STUDIE

In het bestek geeft de opdrachtgever aan dat:

“Het meerjarenplan 2021-2024 van de Hoge Raad voor de Justitie voorziet in een vijfde Justitiebarometer die nagaat hoe de burger vandaag tegen Justitie aankijkt.

Vermits de laatste editie van de barometer dateert van 2014, verregaande hervormingen elkaar hebben opgevolgd, en het gerechtelijk landschap sterk hertekend werd, dringt een ‘nieuwe’ barometer zich op om na te gaan hoe de burger nu tegen de Belgische justitie aankijkt.

De vorige enquêtes ter zake van 2002, 2007, 2010 en 2014 zijn een referentiekader voor de redactie van de Justitiebarometer 2024. Op die manier kunnen de resultaten van de Justitiebarometer 2024 over hoe de burger vandaag tegen Justitie aankijkt, waar mogelijk worden vergeleken met de resultaten van de vorige barometers.”

Het voorwerp van de studie bestaat in grote lijnen uit:

- het adviseren en ontwerpen van een telefonische opiniepeiling bij een representatieve steekproef van burgers naar hoe ze aankijken tegen Justitie in België; en
- het trekken van statistisch relevante conclusies in een verslag waarin de verkregen resultaten worden vergeleken met de resultaten van de voorgaande edities van de Justitiebarometer.

Voor deze opdracht wenst de Hoge Raad voor de Justitie een beroep te doen op een onderzoeksbureau. Van het onderzoeksbureau wordt concreet verwacht:

- kritisch nazicht en formaliseren van de vragenlijst (incl. test van de vragenlijst en het script van het gestructureerde gesprek);
- programmatie van de vragenlijst (NL/FR) (incl. intro / telefoonscript voor de enquêteurs);
- vaststelling / samenstelling van de steekproef;
- set-up van de bevraging (incl. opleiding van de enquêteurs);
- realisatie van de telefonische enquêtes (CATI);
- opvolging en controle van het veldwerk;
- data cleaning, codering en validatie van de steekproef;
- analyse van de verzamelde gegevens per subpopulatie van respondenten en op globaal niveau, kruising van de gegevens in functie van een aantal variabelen en vergelijking ervan met de resultaten van de voorgaande edities van de Justitiebarometer;
- redactie van een eindverslag met de resultaten van de Justitiebarometer 2024 (incl. vergelijking).

1.2. OPBOUW VAN HET RAPPORT

De rapportering van het onderzoek omvat vijf hoofdstukken.

Na het inleidende hoofdstuk volgt de gehanteerde methodologie die het noodzakelijke kader biedt waarbinnen de resultaten moeten worden geïnterpreteerd.

In een volgend hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek toegelicht. Het hoofdstuk vat aan met een leeswijzer met richtlijnen die toelaten de resultaten correct te interpreteren. Vervolgens worden, na een profielschets van de respondenten, de eigenlijke resultaten van het onderzoek beschreven.

In een vierde hoofdstuk zijn de besluiten opgenomen, waarbij een overzicht wordt gegeven van de belangrijkste resultaten van het onderzoek.

Tot slot kan in bijlage de vragenlijst (i.c. Nederlands en Frans) geraadpleegd worden.

2. METHODOLOGIE

Het onderzoek werd uitgevoerd in vier fasen, met name:

1. Voorbereiding van het onderzoek
  - (i) methodiek van bevraging
  - (ii) optimalisatie vragenlijst
  - (iii) programmatie vragenlijst
  - (iv) vaststelling en samenstelling steekproef

2. Uitvoering van het veldwerk (gegevensverzameling)
  - (v) organisatie veldwerk
  - (vi) realisatie van de enquêtes

3. Verwerking en analyse van de data
  - (vii) data cleaning
  - (viii) validatie van de steekproef
  - (ix) analyse

4. Rapportering van de resultaten

In dit hoofdstuk wordt de gevolgde methodologie op transparante wijze uitgelegd om de resultaten van het onderzoek zo correct mogelijk te interpreteren.

2.1. VOORBEREIDING VAN HET ONDERZOEK

2.1.1. Methodiek van bevraging

De Hoge Raad voor de Justitie opteerde – conform vorige edities van de Justitiebarometer – de gegevens te verzamelen middels CATI-telefonische interviews.

2.1.2. Optimalisatie van de vragenlijst

Een adequate vragenlijst is een noodzakelijke voorwaarde voor een succesvol onderzoek. Een onderzoek kan maar zo goed zijn als de vragenlijst is.

De vragenlijst van het onderzoek werd door de Hoge Raad voor de Justitie opgesteld en aan het onderzoeksbureau M.A.S. overgemaakt voor kritisch nazicht, i.c.:

- inhoudelijk: is alles duidelijk inzake formulering van vragen en antwoordmogelijkheden (begrijpbare terminologie, eenduidige vraagstelling, ...)¹;
- technisch: lengte van de vragenlijst en opbouw van de vragenlijst.

Het onderzoeksbureau M.A.S. focuste zich bij het kritisch nazicht voornamelijk op de in voorliggende editie nieuw opgenomen vragen, om de vergelijkbaarheid van de resultaten van de Justitiebarometer 2024 met deze van voorgaande edities niet in het gedrang te brengen.

De herwerkte vragenlijst werd door M.A.S. overgemaakt aan de Hoge Raad voor de Justitie, waarna een overlegmoment werd ingepland tussen de Hoge Raad voor de Justitie en het onderzoeksbureau M.A.S. om tot de finale versie van de vragenlijst (Nederlands / Frans) te komen.

In vergelijking met de voorgaande editie van de Justitiebarometer (i.c. 2014) werden enerzijds een reeks vragen geschrapt (een 8-tal betreffende de ervaringen van de respondenten met een burgerlijke rechtbank / strafrechtbank) en anderzijds een reeks nieuwe vragen opgenomen (o.m. een 6-tal bijkomende socio-demografische vragen, een beoordeling over advocaten, wijze van vernemen van informatie over justitie, beoordeling herstelbemiddeling, volksjury, bestraffing misdrijven). Daarnaast werden een aantal vragen uitgebreid met extra te beoordelen items.

---

¹ De door M.A.S. gereviseerde vragenlijst werd bijkomend ook nog eens voorgelegd aan een aantal representatieve burgers ter validatie van de verstaanbaarheid van de vragen voor het grote publiek.

De vragenlijst omvat 4 delen, te weten:

- Deel 1: Algemene vragen

Het eerste deel van de vragenlijst omvat meer algemene vragen. Er wordt onder meer gepeild naar het vertrouwen in een aantal Belgische instellingen (waaronder justitie) en de tevredenheid over (de werking van) justitie in het algemeen. Voortaan worden ook een aantal uitspraken over advocaten en rechters voorgelegd. Een laatste vraag betreft de wijze waarop men informatie over justitie verneemt.

- Deel 2: Burgerlijk recht

In deel 2 gingen de vragen over het burgerlijk recht, met name het aanstellen van deskundigen in civiele zaken, het laten bijstaan van de rechter door burgers die zelf geen beroepsrechter zijn, en verzoening van de partijen. Tot slot werd ook gevraagd naar de eigen ervaring met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak.

- Deel 3: Strafrecht

In deel 3 kregen respondenten vragen voorgelegd over het strafrecht. Middels een aantal uitspraken werd de mening van de respondent nagegaan inzake het parket, herstellbemiddeling, de volksjury, het al dan niet streng genoeg bestraffen van specifieke misdrijven, de uitvoering van gevangenisstraffen alsook straffen buiten de gevangenis, en het berechten van minderjarigen als volwassene. Een laatste vraag betrof de eigen ervaring met justitie naar aanleiding van een strafzaak.

- Deel 4: Socio-demografisch profiel

Het laatste gedeelte van de vragenlijst beoogt het verzamelen van socio-demografische gegevens nodig voor een statistische analyse van de gegevens (o.a. woonplaats, geboortjaar, herkomst, onderwijsniveau, enz.).

De vragenlijst (Nederlands / Frans) is als bijlage opgenomen.

2.1.3. Programmatie van de vragenlijst

Na validatie door de opdrachtgever werd de vragenlijst (Nederlands / Frans) geprogrammeerd middels het softwareprogramma Limesurvey.

Het open source karakter van deze software maakt dat er geen beperkingen zijn wat betreft licenties en functionaliteit. Dit, in combinatie met de jarenlange gebruikservaring door het onderzoeksbureau, garandeert een systeem van dataverzameling dat alle uitdagingen op het gebied van de programmatie van vragenlijsten (vraagtypes, randomisering, routing, piping, ...) moeiteloos het hoofd biedt.

De finaal geprogrammeerde vragenlijst werd ter goedkeuring en validatie overgemaakt aan de Hoge Raad voor de Justitie.

2.1.4. Vaststelling en samenstelling steekproef

2.1.4.1. Populatie

De populatie van het onderzoek bestaat uit de Belgische bevolking – zijnde personen woonachtig in België – van 15 jaar en ouder, en betreft 9.765.753 personen².

2.1.4.2. Netto-steekproefgrootte

De nauwkeurigheid van de resultaten is afhankelijk van de steekproefgrootte. Hoe groter de steekproef is, hoe nauwkeuriger het resultaat zal zijn.

In tabel 1 wordt voor verschillende steekproefgroottes de maximale foutenmarge weergegeven bij een betrouwbaarheidsinterval van 95%, gaande van 4,4% bij een steekproefgrootte van N=500 tot 2,2% bij een steekproefomvang van N=2.000. De maximale foutenmarge betreft – voor een gegeven antwoordpercentage – de maximale afwijking in negatieve of positieve zin van het werkelijke percentage in de gehele populatie, en dit met 95% zekerheid.

Tabel 1: Foutenmarge bij verschillende steekproefgroottes en 95%-betrouwbaarheidsniveau

Steekproefgrootte N	Maximale foutenmarge %
2.000	2,19%
1.600	2,45%
1.000	3,10%
500	4,38%

De opdrachtgever stelde een minimum netto-steekproefgrootte voorop van N=1.600. Met een betrouwbaarheidsinterval van 95% bedraagt de maximale afwijking (i.c. foutenmarge) aldus 2,45%. Hierdoor is de steekproef voldoende groot om significante en statistisch betrouwbare resultaten te bekomen voor de populatie in zijn geheel (i.c. inwoners van België van 15 jaar en ouder), alsook voor specifieke subpopulaties (i.c. naar gender, leeftijd, gewest, ...) – zij het dat de maximale afwijkingen bij de subpopulaties groter zullen zijn omwille van de kleinere aantallen waarop ze betrekking hebben.

² Bron: Statbel, het Belgische statistiekbureau (<https://bestat.statbel.fgov.be/bestat/>), 01/01/2023.

Zoals bepaald door de opdrachtgever moet de steekproef toelaten om statistisch onderbouwde conclusies te trekken op het niveau van de gehele Belgische bevolking vanaf 15 jaar, alsook op het niveau van specifieke subpopulaties.

Concreet, diende de steekproef representatief te zijn naar volgende primaire kenmerken/variabelen:

- het gender van de respondent (i.c. man, vrouw);
- het gewest van de woonplaats (Vlaanderen, Wallonië, Brussel);
- de leeftijdsklasse (i.c. 15-24 jaar; 25-49 jaar; 50-64 jaar; 65-79 jaar en $\geq$ 80 jaar).

In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de populatie enerzijds, de te realiseren steekproef – zoals bepaald door de opdrachtgever – anderzijds, opgedeeld naar gewest, leeftijd en gender.

Tabel 2: Overzicht populatie en te realiseren steekproef (incl. foutenmarge³) – naar gewest, leeftijd en gender

POPULATIE

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	
15-24 jaar	380.968	364.431	227.207	218.172	76.778	77.374	1.344.930
25-49 jaar	1.063.273	1.058.431	581.705	580.859	241.331	244.735	3.770.334
50-64 jaar	700.351	689.637	367.002	374.908	105.198	102.584	2.339.680
65-79 jaar	490.397	527.986	246.525	288.937	50.806	64.450	1.669.101
$\geq$ 80 jaar	161.009	251.031	65.102	118.274	15.886	30.406	641.708
Totaal	2.795.998	2.891.516	1.487.541	1.581.150	489.999	519.549	9.765.753

TE REALISEREN STEEKPROEF

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	Foutenmarge
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw		
15-24 jaar	77	80	36	39	23	25	280	5,9%
25-49 jaar	117	120	60	63	39	41	440	4,7%
50-64 jaar	87	90	42	45	27	29	320	5,5%
65-79 jaar	77	80	36	39	23	25	280	5,9%
$\geq$ 80 jaar	77	80	36	39	23	25	280	5,9%
Totaal	435	450	210	225	135	145	1.600	2,5%
Foutenmarge	4,7%	4,6%	6,7%	6,5%	8,4%	8,1%	2,5%	
Totaal	885		435		280			
Foutenmarge	3,2%		4,7%		5,9%			

³ Maximale foutenmarge (i.c. antwoordpercentage 50%) bij een betrouwbaarheidsinterval van 95%.

2.1.4.3. Bruto-steekproef

Eens de te realiseren netto-steekproef bepaald is, kan tevens de bruto-steekproef bepaald worden. De bruto-steekproef betreft de personen uit de populatie (i.c. alle inwoners van België van 15 jaar en ouder) die uitgenodigd worden om aan het onderzoek mee te werken.

De steekproeftrekking is enkelvoudig en aselekt. De steekproeftrekking is aselekt in die zin dat elke Belg vanaf 15 jaar, die beantwoordt aan de criteria en quota in functie van woonplaats, leeftijd en gender, evenveel kans maakt om opgenomen te worden als steekproefelement en desgevallend evenveel kans maakt om bevroegd te worden.

Om de toevallige bruto-steekproef samen te stellen, werd gebruik gemaakt van de externe leverancier Infobel Directory. Ervaring leert dat de bruto-steekproef voor een dergelijk onderzoek 10 keer groter moet zijn dan de te realiseren netto-steekproef; derhalve omvatte de bruto-steekproef 16.000 personen, met een 50%-50% verdeling inzake vaste en mobiele telefoonnummers.

2.2. UITVOERING VAN HET VELDWERK

2.2.1. Organisatie van het veldwerk

2.2.1.1. Interviewers en briefing

Bij CATI-interviews (i.c. Computer Aided Telephone Interviewing) wordt de respondent telefonisch gecontacteerd door een interviewer en is het de interviewer die de vragenlijst via de telefoon afneemt van de respondent. Aangezien de interviewer een belangrijke rol speelt bij deze interviewvorm, werden de interviewers zorgvuldig geselecteerd. M.A.S. kan hiervoor terugvallen op een omvangrijk team van interviewers die ervaring hebben met het afnemen van CATI-interviews.

Voorafgaand aan de effectieve afname van de CATI-interviews kregen de interviewers een grondige briefing, waarbij ze:

- geïnformeerd werden over het doel van de opdracht;
- uitgebreide richtlijnen ontvingen inzake de inhoudelijke aspecten van de vragenlijst;
- praktische richtlijnen ontvingen inzake de wijze waarop de enquête moest worden afgenomen.

De vragenlijst werd samen met de interviewers gedetailleerd doorgenomen om misverstanden en verkeerde interpretaties van de vraagstellingen uit te sluiten.

2.2.1.2. Afname van de interviews

Zoals eerder aangegeven, gebeurde de programmatie van het CATI-interview middels het softwareprogramma Limesurvey, waardoor de afname van de interviews op een systematische en gestructureerde wijze verloopt. Alle interviewers krijgen immers exact dezelfde vragenlijst te zien: eenzelfde formulering van de vragen en antwoordmogelijkheden (met eventueel bijhorende instructies), alsook eenzelfde volgorde van de vragen. De interviewer leest de vragen voor zoals ze verschijnen op het scherm en duidt de antwoorden rechtstreeks aan. Het softwareprogramma leidt de interviewer doorheen het interview: in het geval van conditionele vragen, springt het scherm door naar de volgende te beantwoorden vraag.

De chronologie van het CATI-interview is de volgende:

1. voorstelling van het onderzoeksbureau en onderwerp van de enquête;
2. vraag naar medewerking;
3. afname interview;
4. afronding en bedanking.

Standaard worden bij een CATI-interview meerdere contactpogingen voorzien. Voor dit onderzoek voorzag het onderzoeksbureau M.A.S. tot vijf belpogingen. Deze werden gespreid over verschillende dagen (weekdagen en zaterdagen) en tijdsblokken (voor- en namiddag, alsook avond) om de kans op een contact te maximaliseren.

De telefonische enquêtering gebeurde zowel in het Nederlands als in het Frans.

2.2.1.3. Plaats en tijdstip van de interviews

Alle interviews werden afgenomen in het callcenter van M.A.S. te Leuven. Het veldwerk vond plaats van maandag 12 februari tot en met donderdag 14 maart, en dit zowel op weekdays van 10u tot 20u, als op zaterdagen van 10u tot 18u.

2.2.1.4. Kwaliteitsgarantie interviews

De kwaliteit van het onderzoek volgt uit de systematische opvolging en controle van zowel de interviewers als de interviews:

- de medewerkingsgraad van de interviewers werd in real-time opgevolgd (i.c. het aantal gemaakte contacten, het aantal weigeringen, de gemaakte afspraken, het aantal afgewerkte interviews en de duurtijd van de interviews), waardoor interviewers – indien nodig – konden bijgestuurd en verbeterd worden;
- alle contactnames / interviews werden opgenomen⁴ en een selectie werd beluisterd ter controle van de kwaliteit van afname door de interviewer;
- tijdens het veldwerk werden de vooropgestelde quota voortdurend gecontroleerd en werd hierop bijgestuurd;
- de afgenomen interviews werden gecontroleerd inzake volledigheid en afnameduur.

Bovenstaande werkwijze – in combinatie met een grondige briefing van de interviewers (zie Interviewers en briefing 2.2.1.1) – garandeert dat elk interview op eenzelfde, gestructureerde en kwaliteitsvolle wijze werd afgenomen.

---

⁴ Een aantal van de afgenomen interviews werden overgemaakt aan de Hoge Raad voor de Justitie.

2.2.1.5. CAWI: online vragenlijst

Conform het bestek en gelet op de gehanteerde methodiek bij vorige edities, gebeurde de bevraging middels CATI-telefonische interviews.

Tijdens het veldwerk stelde het onderzoeksbureau M.A.S. vast dat een beperkt aantal personen niet telefonisch aan het onderzoek wilden meewerken, maar wel spontaan aangaven de vragenlijst online te willen invullen.

Op vraag van het onderzoeksbureau stemde de opdrachtgever hiermee in, zij het enkel voor die personen die hier zelf spontaan om vroegen.⁵

De respondent ontving – op het door hen opgegeven e-mailadres – een uitnodigingsmail om aan de online bevraging deel te nemen. Afhankelijk van de taal kreeg de respondent de uitnodigingsmail in het Nederlands of het Frans toegestuurd, waarna men vervolgens op de online vragenlijst terecht kwam in de respectievelijke taal.

Om de respons te maximaliseren, werd:

1. de toegang tot de online vragenlijst geautomatiseerd, zodanig de respondent slechts op een gepersonaliseerde link in de uitnodigingsmail hoefde te klikken om toegang te krijgen tot de online vragenlijst. Er was met andere woorden geen omslachtige inlogprocedure met een toegangscode of paswoord;
2. de online vragenlijst ter beschikking gesteld in het Nederlands en het Frans; middels een dropdown-menu rechts bovenaan het scherm kon de respondent gemakkelijk de taal van de vragenlijst aanpassen;
3. de online vragenlijst aangeboden in een verzorgde lay-out:
  - op elke pagina verscheen slechts één vraag (zodat de respondent op kleinere toestellen zoals een smartphone of tablet niet hoefde te scrollen);
  - de respondent werd automatisch omgeleid naar de volgende te beantwoorden vragen (i.c. niet-relevante vragen werden overgeslagen).
4. de online vragenlijst zodanig geprogrammeerd dat respondenten het invullen van de vragenlijst op elk moment konden onderbreken (i.c. browser sluiten) en opnieuw aanvatten (via de url in de uitnodigingsmail) mét behoud van de reeds gegeven antwoorden; bij het hervatten kwam de respondent automatisch op de laatst beantwoorde vraag terecht;
5. een week na de uitnodigingsmail, een herinneringsmail gestuurd naar wie de online vragenlijst nog niet volledig had ingevuld.

---

⁵ Gezien het beperkte aantal, was het ook de inschatting van het onderzoeksbureau dat dit geen effect zou hebben op (de vergelijkbaarheid van) de resultaten.

2.2.2. Realisatie van de enquêtes

In totaal werden 17.858 personen telefonisch gecontacteerd.

Van zij die de telefoon opnamen (i.c. 8.206 of 46%):

- was 25% bereid aan het onderzoek mee te werken (i.c. 1.929 via telefoon en 104 via e-mail);
- gaf 67% aan niet te willen meewerken aan het onderzoek;
- kon 8% niet meewerken omdat ze onvoldoende Nederlands en Frans spraken.

Voorts kon – ondanks meerdere contactpogingen – geen contact gelegd worden met 42% van de gecontacteerde personen en bleek 12% van de telefoonnummers niet meer in gebruik.

Van de 2.033 personen die aan het onderzoek wilden meewerken, heeft uiteindelijk 84% een volledige vragenlijst ingevuld (i.c. 1.680 via de telefoon en 20 via e-mail); de overige personen hebben het invullen van de vragenlijst vroegtijdig stopgezet (9%) of niet aangevat (3%), en 4% tot slot viel buiten de doelgroep van het onderzoek⁶.

Tabel 3: Resultaat van het telefonisch contact

Resultaat	N	%
Ik wil meewerken via telefoon:	1.929	10,8%
➤ Volledig ingevuld	1.680	9,4%
➤ Vroegtijdig afgehaakt	175	1,0%
➤ Buiten doelgroep (gewest / leeftijd)	74	0,4%
Ik wil meewerken via e-mail:	104	0,6%
➤ Volledig ingevuld	20	0,1%
➤ Onvolledig ingevuld	12	0,1%
➤ Buiten doelgroep (gewest / leeftijd)	2	0,0%
➤ Niet ingevuld	70	0,4%
Ik wil niet meewerken	5.531	31,0%
Telefoon wordt niet opgenomen	7.480	41,9%
Fout telefoonnummer (bedrijf)	2.172	12,2%
Begrijpt onvoldoende NL en FR	642	3,6%
Totaal	17.858	100,0%

De afname van een telefonisch interview – intro en outro inclusief – duurde gemiddeld 18 minuten en 34 seconden. Het invullen van de online vragenlijst duurde gemiddeld 12 minuten en 21 seconden.

⁶ Het betreft personen die niet in België wonen, jonger zijn dan 15 jaar of hun woonplaats / leeftijd niet wilden meedelen.

Zoals eerder aangehaald, voorzag M.A.S. tot vijf contactpogingen alvorens een telefoonnummer als 'afgewerkt' te beschouwen. De reden hiervoor is om een zo klein mogelijk vertekening te hebben inzake non-respons. Immers, personen die de telefoon bij de eerste contactpoging opnemen, hebben mogelijks een ander profiel dan personen die pas na meerdere contactpogingen de telefoon beantwoordden (bijv. al dan niet tewerkgesteld).

In tabel 4 wordt een overzicht gegeven van het aantal contactpogingen dat ondernomen werd. Bij twee derde van de gecontacteerde personen werden twee of meer contactpogingen ondernomen; bij een vierde van de gecontacteerde personen werd zelfs tot vijfmaal toe getracht contact te leggen. In totaal werden 48.126 contactpogingen ondernomen.

Tabel 4: Aantal ondernomen contactpogingen

# contactpogingen	N	%	Σ contactpogingen
1 contactpoging	6.720	37,6%	6.720
2 contactpogingen	3.158	17,7%	6.316
3 contactpogingen	1.613	9,0%	4.839
4 contactpogingen	1.584	8,9%	6.336
5 contactpogingen	4.783	26,8%	23.915
Totaal	17.858	100,0%	48.126

Het ondernemen van meerdere contactpogingen – gespreid over week- en zaterdag, alsook voormiddag, namiddag en avond – geeft wel degelijk resultaat, zo blijkt uit tabel 5. Van de 1.887 personen die (deels) aan het onderzoek hebben meegewerkt, verleenden 1.048 personen (56%) reeds bij de eerste contactpoging hun medewerking. Bij de overige 44% waren evenwel meerdere contactpogingen nodig: bij 23% twee contactpogingen, bij 15% drie tot vier contactpogingen, en bij 6% waren zelfs vijf contactpogingen nodig om medewerking aan het onderzoek te verkrijgen.

Tabel 5: Aantal contactpogingen bij respondenten die (deels) aan het onderzoek hebben meegewerkt

# contactpogingen	Volledig ingevuld		Onvolledig ingevuld		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
1 contactpoging	958	56,4%	90	48,1%	1.048	55,5%
2 contactpogingen	364	21,4%	72	38,5%	436	23,1%
3 contactpogingen	166	9,8%	15	8,0%	181	9,6%
4 contactpogingen	99	5,8%	3	1,6%	102	5,4%
5 contactpogingen	113	6,6%	7	3,7%	120	6,4%
Totaal	1.700	100,0%	187	100,0%	1.887	100,0%

2.3. VERWERKING EN ANALYSE VAN DE DATA

2.3.1. Data cleaning

Na afloop van het veldwerk volgde het nazicht van de degelijkheid en de volledigheid van de ingevulde enquêtes. De kwaliteit van het onderzoek volgt tevens uit het uitvoeren van de noodzakelijke controles op het databestand die toelaten om aberraties te detecteren. Dit wordt geëvalueerd op databaseniveau.

In voorliggend onderzoek betrof dit onder meer het nagaan van tegenspraak (bijv. een 16-jarige respondent die stelt gepensioneerd te zijn), alsook het nagaan of de vragen die beantwoord zijn ook effectief moesten beantwoord worden en omgekeerd, of de vragen die moesten beantwoord worden ook effectief beantwoord zijn. Merk in dit kader op dat het softwareprogramma Limesurvey dat gebruikt werd voor het realiseren van de telefonische interviews, een belangrijk instrument is – middels het programmeren van conditionele vragen, filters en rules – om ervoor te zorgen dat deze coherentie maximaal is.

Inzake de **volledigheid** van de ingevulde enquêtes, hanteert M.A.S. standaard de regel dat een enquête als geldig wordt beschouwd wanneer minstens 90% van de vragen die moesten beantwoord worden, ook effectief beantwoord zijn.

Bij voorliggend onderzoek zagen we eerder dat 1.887 respondenten aan het onderzoek hebben meegewerkt – lees: het beantwoordden van de vragenlijst hebben aangevat. Van hen, vulden:

- 1.502 respondenten de volledige vragenlijst in;
- 182 respondenten 90%-99% van de vragenlijst in;
- 9 respondenten 80%-89% van de vragenlijst in;
- 194 respondenten < 80% van de vragenlijst in.

Wanneer de 90%-regel wordt toegepast, kunnen 1.684 vragenlijsten als geldig worden weerhouden.

In voorliggend onderzoek kan evenwel worden geargumenteed om ook de vragenlijsten waarvan 80% tot 89% van de vragen zijn ingevuld als geldig te weerhouden, aangezien alle inhoudelijk relevante vragen werden beantwoord en de onbeantwoorde vragen uitsluitend socio-demografische kenmerken betreft; merk op dat de voor dit onderzoek belangrijke socio-demografische kenmerken (i.c. woonplaats, leeftijd en gender) wel gekend zijn, aangezien deze aan het begin van de vragenlijst werden gesteld.

Hieruit volgt aldus dat in totaal 1.693 respondenten de vragenlijst voldoende hebben ingevuld om als geldig te worden weerhouden.

Naast de volledigheid van de enquêtes, moet echter ook gekeken worden naar de **degelijkheid** van de ingevulde enquêtes. In voorliggend onderzoek betreft dit enerzijds de mate waarin de antwoorden coherent zijn, en anderzijds de kwaliteit van de gegeven antwoorden. In de Justitiebarometer wordt immers – middels 46 vragen – gepeild naar de mening van de respondent ten aanzien van justitie. Wanneer de respondent geen mening wou/kon geven, had de interviewer steeds de mogelijkheid om 'geen mening' aan te duiden.

Van de 1.693 respondenten die de vragenlijst voldoende hebben ingevuld, blijken:

- 10 respondenten op >75% van de 46 uitspraken 'geen mening' te hebben gegeven;
- 34 respondenten op $\geq$ 50% van de 46 uitspraken 'geen mening' te hebben gegeven.

Omwille van kwaliteitsredenen worden voornoemde 44 enquêtes uit de analyse geweerd.

De **totale valide netto-steekproef omvat bijgevolg 1.649 enquêtes**, die allen voldoen aan de vereisten van volledigheid en degelijkheid.

2.3.2. Validatie van de steekproef

De validatie van de steekproef omvat enerzijds het nagaan van de betrouwbaarheid van de resultaten, en anderzijds het nagaan van de representativiteit van de steekproef.

2.3.2.1. Betrouwbaarheid

De netto-steekproefgrootte (of de gerapporteerde basis – valide ingevulde enquêtes) bedraagt 1.649 enquêtes. Met een betrouwbaarheidsinterval van 95% geeft de respectievelijke steekproefgrootte op het niveau van de inwoners van België van 15 jaar en ouder, een foutenmarge van maximaal 2,4%.

Het betrouwbaarheidsniveau geeft weer hoe vaak het werkelijke percentage van de populatie dat een antwoord zou kiezen, binnen deze foutenmarge ligt. Concreet betekent dit dus, dat telkens we een antwoordpercentage in de steekproef zien, we er 95% zeker van kunnen zijn dat het werkelijke percentage (van de gehele populatie inwoners van België van 15 jaar en ouder) maximaal 2,4% afwijkt in negatieve of positieve zin.

De **betrouwbaarheid** van de resultaten hangt samen met de steekproefgrootte: hoe meer respondenten in de steekproef, hoe groter de betrouwbaarheid dat hun antwoorden geëxtrapoleerd kunnen worden naar de populatie. Om die reden zal de betrouwbaarheid op het niveau van subgroepen steeds lager zijn dan op het niveau van een populatie in zijn geheel. In tabel 6 wordt – voor de gerealiseerde netto-steekproef – een overzicht gegeven van de foutenmarges op het niveau van de relevante subgroepen en stellen we vast dat deze variëren van 3,2% tot 5,9% (i.c. $\geq$ 80 jaar).

Tabel 6: Foutenmarge netto-steekproef bij betrouwbaarheidsniveau van 95% – naar relevante subgroepen

	Populatie	Steekproef	Max. foutenmarge ⁷
	N	N	%
<u>Gewest</u>			
Vlaanderen	5.687.514	931	3,2%
Wallonië	3.068.691	437	4,7%
Brussel	1.009.548	281	5,8%
<u>Leeftijdsklasse</u>			
15-24 jaar	1.344.930	287	5,8%
25-49 jaar	3.770.334	440	4,7%
50-64 jaar	2.339.680	341	5,3%
65-79 jaar	1.669.101	301	5,6%
80 jaar en ouder	641.708	280	5,9%
<u>Gender⁸</u>			
Man	4.773.538	780	3,5%
Vrouw	4.992.215	866	3,3%
Totaal	9.765.753	1.649	2,4%

Wanneer we de gerealiseerde netto-steekproef vergelijken met de te realiseren steekproef (zie tabel 7), stellen we vast dat:

- de vooropgestelde quota naar gewest, leeftijdsklasse en gender afzonderlijk, alsook
- de vooropgestelde quota naar gender binnen elk gewest,

allen behaald of zelfs overschreden werden. Hieruit volgt dat de maximale foutenmarge voor elke subgroep in de gerealiseerde netto-steekproef identiek of zelfs lager ligt dan de vooropgestelde maximale foutenmarge; de grootste maximale foutenmarge betreft 'mannen in Brussel', met name 8,4%.

⁷ Maximale foutenmarge (i.c. antwoordpercentage 50%) bij een betrouwbaarheidsinterval van 95%.

⁸ Drie respondenten plaatsten zich in de categorie 'Anders'.

Tabel 7: Overzicht te realiseren steekproef en gerealiseerde netto-steekproef (incl. foutenmarge) – naar gewest, leeftijd en gender

TE REALISEREN STEEKPROEF

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	Max. foutenmarge
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw		
15-24 jaar	77	80	36	39	23	25	280	5,9%
25-49 jaar	117	120	60	63	39	41	440	4,7%
50-64 jaar	87	90	42	45	27	29	320	5,5%
65-79 jaar	77	80	36	39	23	25	280	5,9%
80 jaar en ouder	77	80	36	39	23	25	280	5,9%
Totaal	435	450	210	225	135	145	1.600	2,5%
Foutenmarge	4,7%	4,6%	6,7%	6,5%	8,4%	8,1%	2,5%	
Totaal	885		435		280			
Foutenmarge	3,2%		4,7%		5,9%			

GEREALISEERDE NETTO-STEELPROEF

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	Max. foutenmarge
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw		
15-24 jaar	80	85	38	40	23	21	287	5,8%
25-49 jaar	118	132	63	62	29	34	440	4,7%
50-64 jaar	87	118	43	47	22	23	341	5,3%
65-79 jaar	77	80	36	39	34	35	301	5,6%
80 jaar en ouder	73	80	30	37	27	33	280	5,9%
Totaal	435	495	210	225	135	146	1.649	2,4%
Foutenmarge	4,7%	4,4%	6,8%	6,5%	8,4%	8,1%	2,4%	
Totaal	931		437		281			
Foutenmarge	3,2%		4,7%		5,8%			

2.3.2.2. Representativiteit

De **representativiteit** van de steekproef heeft alles te maken met de samenstelling van de steekproef en de mate waarin deze afwijkt van de samenstelling van de populatie.

Zoals bepaald door de opdrachtgever, betreft de methode van steekproeftrekking hier een niet-proportionele quota-steekproef in functie van gewest, leeftijd en gender – teneinde statistisch onderbouwde conclusies te kunnen trekken op het niveau van de gehele Belgische bevolking vanaf 15 jaar, alsook op het niveau van de betreffende subpopulaties.

Dit impliceert evenwel dat de verhoudingen in de gerealiseerde netto-steekproef niet overeenkomen met deze in de populatie. Het over- of ondervertegenwoordigd zijn van specifieke subgroepen in de steekproef kan ervoor zorgen dat de resultaten van de steekproef niet generaliseerbaar zijn naar de gehele populatie. Om die reden is het van belang te kijken naar de mate waarin de gerealiseerde netto-steekproef afwijkt van de populatie.

In tabel 8 en tabel 9 wordt in detail respectievelijk de verdeling in de populatie en de verdeling in de gerealiseerde netto-steekproef bekeken voor wat betreft de parameters gewest, leeftijd en gender.

Tabel 8: Verdeling van de populatie (%) – naar gewest, leeftijd en gender

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	
15-24 jaar	3,90	3,73	2,33	2,23	0,79	0,79	13,8
25-49 jaar	10,89	10,84	5,96	5,95	2,47	2,51	38,6
50-64 jaar	7,17	7,06	3,76	3,84	1,08	1,05	24,0
65-79 jaar	5,02	5,41	2,52	2,96	0,52	0,66	17,1
≥ 80 jaar	1,65	2,57	0,67	1,21	0,16	0,31	6,6
Totaal	28,6	29,6	15,2	16,2	5,0	5,3	100,0

Tabel 9: Verdeling van de gerealiseerde netto-steekproef (%) – naar gewest, leeftijd en gender

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	
15-24 jaar	4,86	5,16	2,31	2,43	1,40	1,28	17,4
25-49 jaar	7,17	8,02	3,83	3,77	1,76	2,07	26,6
50-64 jaar	5,29	7,17	2,61	2,86	1,34	1,40	20,7
65-79 jaar	4,68	4,86	2,19	2,37	2,07	2,13	18,3
≥ 80 jaar	4,43	4,86	1,82	2,25	1,64	2,00	17,0
Totaal	26,4	30,1	12,8	13,7	8,2	8,9	100,0

Wanneer beide met elkaar vergeleken worden (zie tabel 10), valt als eerste op dat het aandeel respondenten in de leeftijdsklasse 25-49 jaar in de gerealiseerde netto-steekproef 12% lager ligt dan in de populatie. Anderzijds blijkt het aandeel respondenten in de leeftijdsklasse 80 jaar en ouder 10% hoger te liggen in de steekproef vergeleken met de populatie. De verdeling in de steekproef blijkt dus niet geheel overeen te komen met de verdeling in de populatie – een logisch gevolg van de keuze voor een niet-proportionele quota-steekproef.

Tabel 10: Evaluatie verdeling gerealiseerde netto-steekproef t.o.v. verdeling populatie (%) – naar gewest, leeftijd en gender

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	
15-24 jaar	+1,0	+1,4	0,0	+0,2	+0,6	+0,5	+3,7
25-49 jaar	-3,7	-2,8	-2,1	-2,2	-0,7	-0,4	-12,0
50-64 jaar	-1,9	+0,1	-1,1	-1,0	+0,3	+0,3	-3,3
65-79 jaar	-0,3	-0,5	-0,3	-0,6	+1,5	+1,5	+1,2
≥ 80 jaar	+2,8	+2,3	+1,2	+1,0	+1,5	+1,7	+10,4
Totaal	-2,2	+0,5	-2,5	-2,5	+3,2	+3,5	0,0

In tabel 11 wordt voor de drie parameters een overzicht gegeven van de verdeling in de populatie en deze in de steekproef, waarbij telkens wordt aangegeven of het eventueel gevonden verschil significant is.

Voor wat betreft **gewest** blijkt de steekproef enerzijds een ondervertegenwoordiging te kennen van respondenten woonachtig in Wallonië (i.c. 26,5% t.o.v. 31,4% in de populatie), en anderzijds een oververtegenwoordiging van respondent woonachtig in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (i.c. 17,0% t.o.v. 10,3% in de populatie). Het aandeel van de respondenten woonachtig in Vlaanderen is overeenkomstig hun aandeel in de populatie.

Ook naar **leeftijd** blijken er significante afwijkingen te zijn tussen steekproef en populatie. Zo is de leeftijdsklasse 25 tot 49 jaar ondervertegenwoordigd in de steekproef ten aanzien van hun aandeel in de populatie (resp. 26,7% t.o.v. 38,6%). Anderzijds is er een oververtegenwoordiging van respondenten die 80 jaar of ouder zijn (i.c. 17,0% in de steekproef t.o.v. 6,6% in de populatie). Het aandeel van de overige leeftijdsklassen wijkt niet af van hun respectievelijk aandeel in de populatie.

Inzake **gender** blijkt de steekproef een weerspiegeling van de populatie, dit zowel op het niveau van de gehele steekproef als op het niveau van de gewesten.

Tabel 11: Vergelijking populatie en gerealiseerde netto-steekproef (significant ≠) – naar gewest, leeftijdsklasse en gender

	Populatie		Netto-steekproef	
	N	%	N	%
<u>Gewest</u>				
Vlaanderen	5.687.514	58,2%	931	56,5%
Wallonië	3.068.691	31,4%	437	26,5%*
Brussel	1.009.548	10,3%	281	17,0%*
<u>Leeftijdsklasse</u>				
15-24 jaar	1.344.930	13,8%	287	17,4%
25-49 jaar	3.770.334	38,6%	440	26,7%*
50-64 jaar	2.339.680	24,0%	341	20,7%
65-79 jaar	1.669.101	17,1%	301	18,3%
80 jaar en ouder	641.708	6,6%	280	17,0%*
<u>Gender⁹</u>				
Man	4.773.538	48,9%	780	47,3%
Vrouw	4.992.215	51,1%	866	52,5%
<u>Gewest en gender</u>				
Vlaanderen – Man	2.795.998	28,6%	435	26,4%
Vlaanderen – Vrouw	2.891.516	29,6%	495	30,0%
Wallonië – Man	1.487.541	15,2%	210	12,7%
Wallonië – Vrouw	1.581.150	16,2%	225	13,6%
Brussel – Man	489.999	5,0%	135	8,2%
Brussel – Vrouw	519.549	5,3%	146	8,9%
Totaal	9.765.753	100,0%	1.649	100,0%

⁹ Drie respondenten plaatsten zich in de categorie 'Anders'.

Uit bovenstaande blijken er dus wel degelijk significante verschillen te bestaan tussen de verdeling in de gerealiseerde netto-steekproef en de verdeling in de populatie.

Dit stelt evenwel geen onoverkomelijk probleem aangezien een weging wordt uitgevoerd op de betreffende parameters; een gangbare procedure in sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Immers, indien we in de verwerking van de resultaten de huidige verhoudingen voor wat betreft gewest, leeftijd en gender zouden gebruiken, zouden bepaalde subgroepen te zwaar en andere te weinig doorwegen in de uiteindelijke resultaten. Om die reden worden in de resultaten de juiste verhoudingen hersteld door aan de respondenten een welbepaald gewicht (d.i. een wegingscoëfficiënt) toe te kennen, berekend op basis van het gewest, de leeftijdsklasse en het gender van de respondent.

Tabel 12 geeft een overzicht van de wegingscoëfficiënten voor elk van de betreffende subgroepen in functie van gewest, leeftijdsklasse en gender. Om deze te berekenen wordt voor een bepaalde subgroep (bijv. Vlaanderen/15-24 jaar/Man) gekeken naar wat hun aandeel in de populatie is en vervolgens wat hun aandeel in de steekproef is.

Tabel 12: Wegingscoëfficiënten – naar subgroep in functie van gewest, leeftijd en gender¹⁰

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
15-24 jaar	0,8026433	0,7226375	1,0077718	0,9193124	0,5626432	0,6210118
25-49 jaar	1,5187520	1,3514896	1,5562750	1,5790763	1,4026174	1,2132247
50-64 jaar	1,3568149	0,9850599	1,4385470	1,3444695	0,8059515	0,7517542
65-79 jaar	1,0734484	1,1123886	1,1542040	1,2487130	0,2518606	0,3103695
≥ 80 jaar	0,3717504	0,5288853	0,3657608	0,5387802	0,0991688	0,1552993

Indien we als voorbeeld mannen woonachtig in Vlaanderen van 15 tot 24 jaar nemen, blijkt hun aandeel in de populatie 3,90% te zijn; in de steekproef bedraagt hun aandeel 4,86% (zie tabel 8 en tabel 9). De wegingscoëfficiënt wordt bekomen door het aandeel in de populatie te delen door het aandeel in de steekproef. In dit voorbeeld geeft dit $3,90/4,86=0,80$. Dit betekent concreet dat elke respondent met als kenmerken 'Vlaanderen', '15-24 jaar' en 'Man' in de steekproef het gewicht 0,80 krijgt toegekend. Bij de berekening van de resultaten zullen deze respondenten dus niet voor hun volle gewicht (in dat geval zou hun gewicht 1 moeten zijn) meetellen en dit is logisch aangezien ze in de steekproef oververtegenwoordigd zijn vergeleken met de populatie.

Om de representativiteit niet in het gedrang te brengen, is het noodzakelijk geen al te grote wegingscoëfficiënten toe te kennen, om te vermijden dat de antwoorden van een te klein aantal respondenten worden geëxtrapoleerd naar de betreffende subgroep in de populatie. In voorliggend onderzoek stelt dit geen probleem: de kleinste wegingscoëfficiënt bedraagt 0,099 en de grootste wegingscoëfficiënt bedraagt 1,579.

¹⁰ Voor de drie respondenten die zich niet als 'man' of 'vrouw' identificeren, werd een gemiddeld wegingscoëfficiënt berekend: Vlaanderen/25-49 jaar/Anders = 1,4351208, Wallonië/25-49 jaar/Anders = 1,5676757 en Wallonië/50-64 jaar/Anders = 1,3915083.

2.3.3. Analyse

Volgende analyses werden uitgevoerd:

- univariate analyses (i.c. frequentietabellen);
- bivariate analyses (i.c. kruistabellen);
- significantietoetsen.

Het softwarepakket dat hiervoor gebruikt wordt, is SPSS.

2.3.3.1. Univariate analyses – frequentietabellen

Van elke vraag / elk item wordt een frequentietabel opgemaakt en wordt van de gegevens – waar zinvol – een aantal elementaire statistische kenmerken bepaald: totaal, gemiddelde, mediaan, standaardafwijking, enz.

Hierbij wordt telkens de exacte vraagstelling vermeld, alle antwoordmogelijkheden en de overeenkomstige (gewogen) aantallen en kolom-properties; een voorbeeld wordt hieronder geboden.

Tabel 13: Fictief voorbeeld van een frequentietabulatie van een categorische variabele

		Aantal	Kolom %
6. Woon je samen met een partner?	Ja	504	50,4%
	Neen	496	49,6%
	Totaal	1000	100,0%

Tabel 14: Fictief voorbeeld van een frequentietabulatie van een numerieke variabele

	Aantal	Gemiddelde	Standaardafwijking	Mediaan	Modus	Minimum	Maximum
4. Wat is je leeftijd?	1000	42,30	2,054	44	56	19	82

In voorliggend onderzoek werden twee frequentietabulaties uitgevoerd: een met de ongewogen resultaten en een met de gewogen resultaten.

2.3.3.2. Bivariate analyses – kruistabellen

Vervolgens worden de resultaten verwerkt in SPSS op totale basis en middels enkelvoudige kruistabellen.

Kruistabellen kunnen worden opgesteld in functie van relevante socio-demografische kenmerken van de respondent (i.c. achtergrondvariabelen zoals gender, leeftijd, ...), maar evenzeer in functie van andere relevante parameters (bijv. contact met justitie in de afgelopen vijf jaar).

In voorliggend onderzoek werden volgende bivariate analyses uitgevoerd:

- kruistabulatie naar editie van de Justitiebarometer;
- kruistabulatie naar gewest;
- kruistabulatie naar leeftijdsklasse;
- kruistabulatie naar gender;
- kruistabulatie naar onderwijsniveau¹¹;
- kruistabulatie naar sociale klasse¹²;
- kruistabulatie naar herkomst¹³;
- kruistabulatie naar gezinssamenstelling;
- kruistabulatie naar subjectief inkomen;
- kruistabulatie naar tewerkstellingsstatuut;
- kruistabulatie naar professionele ervaring met justitie;
- kruistabulatie naar contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

Voor elke kruistabulatie wordt steeds een significantietoets uitgevoerd om na te gaan of de antwoorden van de betreffende subgroepen significant van elkaar verschillen.

Een verschil is significant wanneer de kans dat het gevonden resultaat aan toeval te wijten is, kleiner is dan 5% ($p < 0,05$). Met andere woorden, er is 95% zekerheid dat het in de steekproef gevonden verschil, ook in realiteit (i.c. in de populatie) een verschil betreft.

Of omgekeerd, er is minder dan 5% kans dat een in de steekproef gevonden verschil in realiteit toch geen verschil betreft.

---

¹¹ Deze variabele is gebaseerd op het hoogst behaalde diploma van de respondent en omvat vier categorieën: kortgeschoold ($\leq$ lager secundair), middengeschoold (hoger secundair), hooggeschoold ($\geq$ hoger onderwijs) en schoolgaand (i.c. respondent is momenteel student).

¹² Deze variabele is gebaseerd op de subjectieve sociale klasse waarin de respondent zichzelf en het gezin plaatst, en omvat drie categorieën: lagere klasse (i.c. arbeidersklasse of lagere middenklasse), middenklasse (i.c. middenklasse) en hogere klasse (i.c. hogere middenklasse of hogere klasse).

¹³ Deze variabele is gebaseerd op het geboorteland van de respondent, alsook het geboorteland van de ouders en grootouders van de respondent. De variabele omvat vier categorieën: Belgische achtergrond (i.c. de respondent en de (groot)ouders werden allen in België geboren), 3e generatie (i.c. de respondent en beide ouders werden in België geboren, maar minstens één van de grootouders werd in het buitenland geboren), 2e generatie (i.c. de respondent werd in België geboren, maar minstens één van de ouders werd in het buitenland geboren) en 1e generatie (i.c. de respondent werd in het buitenland geboren).

Bij een kruistabulatie van categorische variabelen¹⁴, wordt standaard een chi-kwadraattoets uitgevoerd, gevolgd door een vergelijking van de kolom-proporities middels een z-test.

De **chi-kwadraattoets** geeft aan of er een significante relatie bestaat tussen de betrokken variabelen. De **z-test** gaat vervolgens na welke cellen bijdragen tot de significante chi-kwadraatwaarde, en geeft aan waar in de tabel de significante verschillen zich bevinden.

Hieronder is een fictief voorbeeld opgenomen van een kruistabulatie met bijhorende significantietoets. De tabel met de chi-kwadraattoets (i.c. 2e tabel 'Pearson Chi-Square Tests') geeft aan dat er een significante relatie bestaat tussen de gekruiste variabelen (i.c. $p=0,003$ en dus significant want $<0,05$).

In de tabel daaronder zien we dat respondenten zonder inwonende kinderen (i.c. groep B) significant verschillen van de respondenten met inwonende kinderen (i.c. groep A) inzake het al dan niet samenwonen met een partner. In de eerste tabel kunnen we de overeenkomstige proporties aflezen: 66% van de respondenten met inwonende kinderen woont samen met een partner ten opzichte van 22% van zij zonder inwonende kinderen; het verschil tussen beide is significant.

Tabel 15: Fictief voorbeeld van een kruistabulatie van categorische variabelen, en bijhorende significantietoets

		4. Heb je inwonende kinderen?					
		Ja		Neen		Totaal	
		Aantal	Kolom %	Aantal	Kolom %	Aantal	Kolom %
6. Woon je samen met een partner?	Ja	423	66,4%	81	22,3%	504	50,4%
	Neen	214	33,6%	282	77,7%	496	49,6%
	Totaal	637	100,0%	363	100,0%	1000	100,0%

Pearson Chi-Square Tests

		4. Heb je inwonende kinderen?	
6. Woon je samen met een partner?	Chi-square	7,162	
	df	1	
	Sig.	,003	

		4. Heb je inwonende kinderen?	
		Ja (A)	Neen (B)
6. Woon je samen met een partner?	Ja	B	
	Neen	A	

¹⁴ Een categorische variabele wordt niet uitgedrukt in getallen, maar als kenmerken, categorieën of klassenwaarden; bijvoorbeeld: man/vrouw, nooit/zelden/soms/vaak, enz.

Wanneer de afhankelijke variabele een numerieke¹⁵ variabele betreft, wordt gebruik gemaakt van **t-tests**¹⁶ om na te gaan of de gemiddelde waarde van één subgroep significant verschilt van de gemiddelde waarde van een andere subgroep.

In het fictieve voorbeeld hieronder blijkt de gemiddelde leeftijd van zij die samenwonen met een partner 47,4 jaar te zijn; zij die niet samenwonen met een partner zijn gemiddeld 39,0 jaar. Uit de derde tabel blijkt dat het een significant verschil betreft.

Tabel 16: Fictief voorbeeld van een kruistabulatie met een afhankelijke numerieke variabele, en bijhorende significantietoets

		4. Wat is je leeftijd?						
		Aantal	Gemiddelde	Standaardafwijking	Mediaan	Modus	Minimum	Maximum
6. Woon je samen met een partner?	Ja	504	47,40	2,225	45	58	20	79
	Neen	496	39,01	1,532	42	52	19	82
	Totaal	1000	42,30	2,054	44	56	19	82

	6. Woon je samen met een partner?	
	Ja	Neen
	Gemiddelde	Gemiddelde
4. Wat is je leeftijd?	47,40	39,01

	6. Woon je samen met een partner?	
	Ja	Neen
	(A)	(B)
4. Wat is je leeftijd?	B	

De bivariate analyses werden allen¹⁷ – samen met de twee frequentietabulaties – opgenomen in een afzonderlijk Excel-tabellenrapport.

¹⁵ Een numerieke variabele neemt als waarde een getal aan, bijv. leeftijd, tevredenheidsscore van 0 tot 10, enz.

¹⁶ Met Bonferroni-correctie.

¹⁷ Met uitzondering van de kruistabulatie naar editie van de Justitiebarometer.

3. RESULTATEN

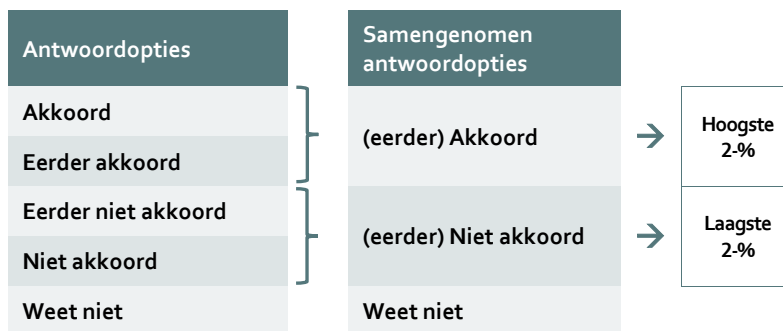
3.1. LEESWIJZER

WEGING

- De analyses zijn gebeurd op de gewogen data (zie 2.3.2.2 voor een gedetailleerde beschrijving). De ongewogen steekproef omvat 1.649 respondenten; na het toepassen van de weging omvat de netto-steekproef 1.650 respondenten.
- Door het toepassen van een weging worden absolute aantallen met cijfers na de komma bekomen. Omwille van de leesbaarheid van de tabellen zijn die absolute aantallen (i.c. 'N') steeds afgerond zonder cijfer na de komma. Dit impliceert dat de som van de afzonderlijke rijen niet steeds overeenkomt met het kolomtotaal. De percentages zijn steeds afgerond tot 1 cijfer na de komma.

SIGNIFICANTE VERSCHILLEN

- Wanneer in het rapport gesproken wordt over 'verschil(len)' houdt dit steeds significantie in en dit op het 0,05-niveau. Indien er geen significantie is, wordt niet gesproken in termen van 'verschil(len)' en wordt dit ook niet in de tekst vermeld.
- Significante verschillen zijn telkens berekend voor subgroepen onderling (bijv. mannen vs. vrouwen, Vlaanderen vs. Wallonië, ...).¹⁸
- Bij het berekenen van significante verschillen, werden antwoordcategorieën die een nuance betreffen van elkaar, samengenomen. Dit laat toe de resultaten op een meer overzichtelijke wijze te rapporteren.

¹⁸ In totaal werden 11 kruistabulaties uitgevoerd; 9 hiervan worden systematisch besproken in het rapport. De overige 2 kruistabulaties (i.c. gezinssamenstelling en subjectief inkomen) kunnen geraadpleegd worden in het Excel-tabellenrapport.

3.2. PROFIEL VAN DE RESPONDENTEN

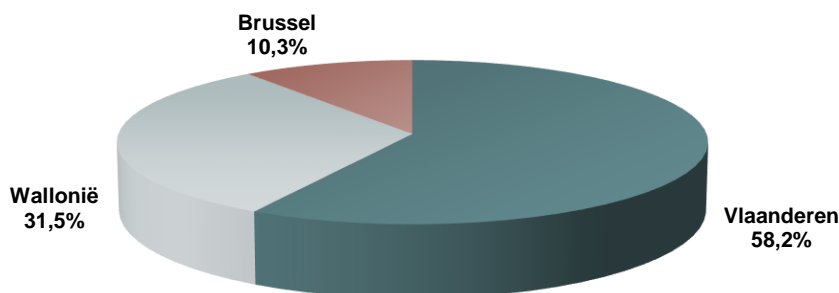
Onderstaand wordt vooreerst een beeld geschetst van de respondenten die aan het onderzoek hebben meegewerkt. Het betreft socio-demografische kenmerken enerzijds (zoals leeftijd, gender en gezinssamenstelling) en socio-economische kenmerken anderzijds (zoals inkomen, onderwijsniveau, tewerkstellingsstatuut en sociale klasse). Tot slot wordt bekeken of de respondent in de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, en in welke hoedanigheid dit dan was.

3.2.1. Woonplaats

Bijna zes op de tien respondenten (58%) in de gerealiseerde netto-steekproef wonen in Vlaanderen, een derde (32%) woont in Wallonië en één op de tien respondenten (10%) woont in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Aangezien de steekproef (onder andere) gewogen werd op de parameter 'gewest', zijn de aandelen in de steekproef overeenkomstig deze in de populatie.

Figuur 1: Gewest waarin de respondent woonachtig is – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

3.2.2. Gender

Het gender van de respondent was één van de parameters waarop gewogen werd. De verdeling in de steekproef is bijgevolg een weerspiegeling van de verdeling in de populatie, met name ongeveer 50-50.

Concreet, omvat de steekproef 49% mannen en 51% vrouwen; bijkomend plaatst 0,3% van de respondenten zich in de categorie 'anders'.

Het aandeel mannen en vrouwen verschilt niet tussen de gewesten.

Tabel 17: Bent u? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Man	471	49,1%	251	48,2%	83	48,5%	805	48,8%
Vrouw	487	50,8%	266	51,2%	88	51,5%	841	51,0%
Anders	1	0,1%	3	0,6%	0	0,0%	4	0,3%
Totaal	960	100,0%	520	100,0%	170	100,0%	1.650	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

3.2.3. Leeftijd

Een derde parameter waarop de weging werd uitgevoerd, betreft leeftijdsklasse. We stellen vast dat één op de zeven respondenten (14%) in de steekproef 15 tot 24 jaar is. Vier op de tien respondenten (39%) vallen in de leeftijdsklasse 25 tot 49 jaar en een vierde (24%) laat weten 50 tot 64 jaar te zijn. De twee oudste leeftijdsklassen (i.c. 65-79 jaar en ≥ 80 jaar) omvatten respectievelijk 17% en 7%.

De gemiddelde leeftijd bedraagt 49 jaar.

Respondenten woonachtig in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn gemiddeld iets jonger (i.c. 45 jaar) dan respondenten woonachtig in Vlaanderen en Wallonië (resp. 50 en 49 jaar).

Tabel 18: Leeftijdsklasse van de respondent – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
15-24 jaar	126	13,1%	75	14,4%	26	15,3%	227	13,7%
25-49 jaar	359	37,4%	198	38,0%	82	48,1%	638	38,7%
50-64 jaar	234	24,4%	126	24,3%	35	20,6%	396	24,0%
65-79 jaar	172	17,9%	90	17,3%	19	11,4%	281	17,0%
≥ 80 jaar	69	7,2%	31	5,9%	8	4,6%	108	6,6%
Totaal	960	100,0%	520	100,0%	170	100,0%	1.650	100,0%
Gemiddelde	49,6 jaar		49,0 jaar		45,0 jaar		48,9 jaar	

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

3.2.4. Herkomst

De herkomst van de respondent werd nagegaan middels drie vragen:

- het geboorteland van de respondent;
- het geboorteland van de ouders van de respondent;
- het geboorteland van de grootouders van de respondent.

Iets meer dan acht op de tien respondenten (83%) geven aan in België geboren te zijn; 17% is in een ander land geboren en 0,1% weet het niet.

Vlaanderen kent het grootste aandeel respondenten dat in België geboren is (88%), daarna volgt Wallonië (80%); het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kent het kleinste aandeel respondenten dat geboren is in België (61%).

Tabel 19: In welk land bent u geboren? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
België	836	87,6%	416	80,3%	102	61,5%	1.354	82,7%
Buiten België	118	12,4%	101	19,5%	64	38,5%	283	17,3%
Weet niet	0	0,0%	1	0,3%	0	0,0%	1	0,1%
Totaal	954	100,0%	518	100,0%	166	100,0%	1.638	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 12 respondenten gaven geen antwoord)

Bij drie vierde van de respondenten (75%) zijn beide ouders in België geboren; bij een vijfde (19%) zijn beide ouders in een ander land dan België geboren en bij 5% is één van beide ouders in België geboren. Tot slot heeft 1% van de respondenten geen idee of zijn ouders al dan niet in België zijn geboren.

Net zoals voor het geboorteland van de respondent kon worden vastgesteld, kent Vlaanderen het grootste aandeel respondenten waarvan beide ouders in België zijn geboren (82%); daarna volgt Wallonië (73%) en tot slot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met het kleinste aandeel (44%). Omgekeerd, kent het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het grootste aandeel respondenten waarvan beide ouders buiten België zijn geboren (46%); daarna volgt Wallonië (20%) en tot slot Vlaanderen (13%).

Tabel 20: In welk land zijn uw ouders geboren? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Beide in België	779	81,9%	361	72,6%	69	44,2%	1.209	75,4%
Eén buiten België	40	4,2%	29	5,8%	13	8,4%	82	5,1%
Beide buiten België	128	13,5%	101	20,4%	72	46,3%	302	18,8%
Weet niet	4	0,4%	6	1,2%	2	1,1%	11	0,7%
Totaal	951	100,0%	496	100,0%	156	100,0%	1.604	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 50 respondenten gaven geen antwoord)

Een vierde van de respondenten heeft minstens één grootouder die geboren is in het buitenland; 71% laat weten dat al hun grootouders in België zijn geboren. 3% van de respondenten weet niet of één of meerdere van hun grootouders in het buitenland zijn geboren.

Overeenkomstig beide voorgaande vragen, kent het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het grootste aandeel respondenten waarvan één of meerdere grootouders in het buitenland zijn geboren (49%); daarna volgt Wallonië (30%) en tot slot Vlaanderen (22%).

Tabel 21: Werden één of meerdere van uw grootouders geboren in het buitenland? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ja	206	21,6%	153	29,6%	81	49,2%	441	26,9%
Neen	727	76,2%	352	67,9%	78	46,9%	1.156	70,6%
Weet niet	21	2,2%	13	2,5%	7	3,9%	41	2,5%
Totaal	955	100,0%	518	100,0%	166	100,0%	1.639	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 13 respondenten gaven geen antwoord)

3.2.5. Gezinsamenstelling

Bijna een vierde van de respondenten (23%) geeft aan alleen te wonen, dus zonder partner en zonder kinderen. Evenzoveel respondenten (22%) wonen samen met een partner, maar zonder kinderen. Vier op de tien respondenten (43%) heeft inwonende kinderen: 33% woont tevens samen met een partner, 10% heeft geen inwonende partner. Tot slot laat 12% weten in te wonen bij familie (i.c. ouders, grootouders, ...). Voorts heeft nog 0,3% van de respondenten nog een andere gezinsamenstelling, en kan evenzoveel niet aangeven welke gezinsamenstelling ze precies hebben.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië hebben een groter aandeel respondenten die alleen wonen (zonder partner en zonder kinderen) in vergelijking met Vlaanderen (resp. 27%-33% t.o.v. 19%). Omgekeerd kent Vlaanderen een groter aandeel respondenten dat samenwoont met een partner, maar zonder kinderen (resp. 26% t.o.v. 12%-18%). Tot slot vinden we in Wallonië een groter aandeel respondenten zonder partner, maar met inwonende kinderen, vergeleken met Vlaanderen (resp. 14% t.o.v. 8%).

Tabel 22: Welke van de volgende omschrijvingen stemt het best overeen met de samenstelling van uw huishouden? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Alleen zonder kinderen	180	19,0%	138	27,1%	54	32,9%	372	22,9%
Alleen met kinderen	75	7,9%	69	13,5%	17	10,2%	161	9,9%
Met een partner zonder kinderen	247	25,9%	90	17,6%	20	12,4%	357	22,0%
Met een partner en kinderen	325	34,1%	159	31,3%	50	30,1%	534	32,8%
Bij (groot)ouders of familie	120	12,6%	50	9,8%	22	13,6%	192	11,8%
Andere	3	0,3%	2	0,3%	0	0,0%	5	0,3%
Weet niet	1	0,1%	2	0,4%	1	0,9%	5	0,3%
Totaal	951	100,0%	509	100,0%	165	100,0%	1.625	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 28 respondenten gaven geen antwoord)

3.2.6. Onderwijsniveau

Bijna een vijfde van de respondenten (18%) heeft hooguit een diploma lager secundair onderwijs behaald. Een derde van de respondenten (34%) heeft een diploma hoger secundair onderwijs. Bijna de helft van de respondenten (48%) heeft een diploma hoger onderwijs: 25% niet-universitair en 23% universitair.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vinden we een groter aandeel respondenten met een universitair diploma, vergeleken met Vlaanderen en Wallonië (resp. 35% t.o.v. 21%-22%).

Tabel 23: Wat is uw hoogst behaalde diploma? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Max. lager onderwijs	55	5,8%	37	7,1%	4	2,5%	96	5,9%
Lager secundair	120	12,6%	61	11,7%	16	9,8%	197	12,1%
Hoger secundair	334	35,1%	169	32,6%	51	31,2%	554	33,9%
Hoger niet-universitair	239	25,1%	132	25,6%	34	20,8%	405	24,8%
(post-)Universitair	200	21,0%	115	22,3%	58	35,4%	373	22,9%
Weet niet	4	0,4%	3	0,6%	1	0,4%	7	0,5%
Totaal	952	100,0%	516	100,0%	165	100,0%	1.633	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 21 respondenten gaven geen antwoord)

In bovenstaande cijfers worden alle respondenten in rekening genomen, inclusief zij die momenteel nog studeren (i.c. 11% van de respondenten). Wanneer we hen buiten beschouwing laten, aangezien dit een vertekening kan geven van het hoogst behaalde diploma, vinden we evenwel dat dit weinig invloed heeft op de cijfers: 17% is kortgeschoold (i.c. hooguit een diploma lager secundair), 32% is middengeschoold (i.c. diploma hoger secundair) en 50% is hooggeschoold (i.c. diploma hoger onderwijs).

Tabel 24: Wat is uw hoogst behaalde diploma? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Kortgeschoold	152	17,6%	86	18,9%	16	11,0%	254	17,4%
Middengeschoold	295	34,3%	133	29,3%	42	29,2%	471	32,3%
Hooggeschoold	409	47,6%	232	51,1%	86	59,3%	728	49,9%
Weet niet	4	0,4%	3	0,6%	1	0,4%	7	0,5%
Totaal	860	100,0%	455	100,0%	145	100,0%	1.460	100,0%

Basis: respondenten die niet meer schoolgaand zijn (ongewogen n=1.441; 20 respondenten gaven geen antwoord)

Respondenten werd ook gevraagd naar het hoogst behaalde diploma van beide ouders. Drie op de tien respondenten (30%) geven aan dat hun beide ouders kortgeschoold zijn, dus hooguit een diploma lager secundair onderwijs hebben. Bij een vierde van de respondenten (23%) is minstens één van de ouders middengeschoold (i.c. diploma hoger secundair). Tot slot heeft een derde van de respondenten (33%) minstens één ouder met een diploma hoger (universitair) onderwijs. Eén op de zeven respondenten (15%) wist niet wat het hoogst behaalde diploma was van hun ouder(s).

Tabel 25: Wat is het hoogst behaalde diploma van uw ouders? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Kortgeschoold	281	29,6%	153	30,6%	44	28,1%	477	29,8%
Middengeschoold	234	24,6%	99	19,8%	30	19,3%	363	22,6%
Hooggeschoold	287	30,2%	179	35,9%	65	41,4%	530	33,1%
Weet niet	148	15,6%	68	13,7%	17	11,2%	234	14,6%
Totaal	949	100,0%	498	100,0%	156	100,0%	1.603	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.441; 61 respondenten gaven geen antwoord)

3.2.7. Tewerkstellingsstatuut

Iets meer dan de helft van de respondenten (55%) is beroepsactief: 34% is (hogere) bediende, 11% is zelfstandig of oefent een vrij beroep uit, en 10% geeft aan arbeider te zijn. De overige 45% van de respondenten zijn bijgevolg niet-beroepsactief: 25% is (brug)gepensioneerd, 11% is nog schoolgaand en telkens 3% tot 4% is werkzoekend, arbeidsongeschikt of huisman/-vrouw.

Inzake al dan niet beroepsactief zijn, vinden we geen verschil tussen de gewesten. Wel vinden we binnen de beroepsactieve groep dat het aandeel bedienden alsook zelfstandigen hoger ligt in Vlaanderen (resp. 24% en 11%) vergeleken met Wallonië (resp. 18% en 6%). Omgekeerd, kent Wallonië een groter aandeel respondenten in een kader-/manager-functie in vergelijking met Vlaanderen (resp. 4% t.o.v. 2%). In de niet-beroepsactieve groep van respondenten kan slechts voor één categorie een verschil worden vastgesteld tussen de gewesten: het aandeel werkzoekende respondenten ligt hoger in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest alsook in Wallonië, vergeleken met Vlaanderen (resp. 4%-6% t.o.v. 1%).

Tabel 26: Hoe kan uw dagelijkse activiteit of uw hoofdberoep het best omschreven worden? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Arbeider	94	9,9%	52	10,2%	16	9,5%	162	10,0%
Bediende	229	24,0%	91	17,8%	43	25,9%	363	22,3%
Kader/manager	19	2,0%	22	4,4%	6	3,5%	48	2,9%
Ambtenaar	50	5,3%	35	6,9%	12	6,9%	97	5,9%
Onderwijzend personeel	35	3,7%	15	3,0%	2	1,4%	53	3,2%
Vrij beroep	12	1,2%	12	2,4%	3	1,6%	27	1,6%
Zelfstandige	101	10,6%	29	5,6%	16	9,6%	145	8,9%
Huisvrouw/-man	24	2,5%	21	4,1%	4	2,7%	49	3,0%
(brug)Gepensioneerd	241	25,3%	127	25,0%	33	19,6%	401	24,6%
Werkzoekend	13	1,4%	21	4,1%	10	5,9%	44	2,7%
Arbeidsongeschikt	42	4,4%	20	4,0%	3	1,9%	65	4,0%
Student	93	9,7%	62	12,1%	19	11,4%	174	10,7%
Weet niet	0	0,0%	2	0,5%	0	0,0%	2	0,1%
Totaal	953	100,0%	509	100,0%	168	100,0%	1.629	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 18 respondenten gaven geen antwoord)

Eén op de zeven respondenten (15%) had of heeft beroepsmatig te maken met justitie. Dit aandeel verschilt niet tussen de gewesten.

Tabel 27: Heeft (of had) u beroepsmatig (professioneel) te maken met justitie? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ja	153	16,0%	66	12,8%	23	13,7%	242	14,8%
Neen	796	83,5%	449	86,5%	144	86,0%	1.389	84,7%
Weet niet	5	0,5%	4	0,7%	1	0,4%	9	0,5%
Totaal	954	100,0%	519	100,0%	168	100,0%	1.640	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 12 respondenten gaven geen antwoord)

3.2.8. Inkomen

Bij 1% van de respondenten bedraagt het netto gezinsinkomen minder dan 1.000 euro per maand. Eén op de zeven respondenten (15%) heeft een netto gezinsinkomen tussen 1.000 en 2.000 euro per maand. Bijna een vierde van de respondent (23%) heeft een maandelijks netto gezinsinkomen tussen 2.000 en 3.000 euro. In de daaropvolgende categorie van 3.000 tot 4.000 euro per maand vinden we 14% van de respondenten. Bijna evenzoveel (12%) heeft een netto gezinsinkomen tussen 4.000 en 5.000 euro per maand. In de hogere inkomenscategorieën tot slot (i.c. ≥ 5.000 euro per maand) vinden we 18% van de respondenten terug. Merk op dat 17% van de respondenten niet kon aangeven in welke categorie het maandelijks netto gezinsinkomen valt.

Tabel 28: Hoeveel bedraagt het totale gezamenlijk beschikbare netto maandinkomen van uw huishouden, alles inbegrepen? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
< 1.000 euro	6	0,8%	10	2,4%	3	2,3%	20	1,4%
1.000 - 1.499 euro	27	3,3%	28	6,3%	7	4,7%	61	4,4%
1.500 - 1.999 euro	73	9,0%	51	11,6%	22	15,6%	146	10,5%
2.000 - 2.499 euro	87	10,7%	58	13,2%	24	16,5%	169	12,1%
2.500 - 2.999 euro	85	10,4%	48	10,9%	17	11,6%	150	10,7%
3.000 - 3.499 euro	85	10,5%	29	6,5%	10	6,7%	124	8,8%
3.500 - 3.999 euro	42	5,1%	25	5,7%	7	4,5%	73	5,2%
4.000 - 4.999 euro	110	13,5%	52	11,8%	8	5,4%	169	12,1%
5.000 - 5.999 euro	67	8,2%	35	8,0%	9	6,1%	111	7,9%
6.000 - 6.999 euro	56	6,9%	17	3,8%	1	0,8%	74	5,3%
7.000 - 7.999 euro	14	1,8%	5	1,0%	2	1,6%	21	1,5%
≥ 8.000 euro	28	3,5%	9	2,1%	10	7,0%	48	3,4%
Weet niet	133	16,3%	74	16,7%	24	17,0%	231	16,5%
Totaal	814	100,0%	440	100,0%	144	100,0%	1.398	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen $n=1.649$; 276 respondenten gaven geen antwoord)

Aangezien het objectief gezinsinkomen niet steeds de werkelijke financiële situatie weerspiegelt, werd de respondenten ook gevraagd naar de mate waarin ze maandelijks kunnen rondkomen met het totale netto gezinsinkomen.

Ruim een vierde (27%) laat weten het (heel erg) moeilijk te hebben om maandelijks rond te komen. Ruim een derde (35%) vindt het niet moeilijk, niet gemakkelijk. Bijna vier op de tien respondenten (37%) vinden het (heel erg) gemakkelijk om maandelijks te kunnen rondkomen met het beschikbare netto gezinsinkomen.

Respondenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië geven vaker aan (heel erg) moeilijk te kunnen rondkomen met het maandelijks gezinsinkomen, vergeleken met respondenten in Vlaanderen (resp. 32%-35% t.o.v. 23%). Omgekeerd, vinden laatstgenoemden het vaker (heel erg) gemakkelijk, met name 42% vergeleken met 25%-30% in Brussel en Wallonië.

Tabel 29: In welke mate kan u met het totale beschikbare netto inkomen van uw huishouden, zoals het nu is, maandelijks rondkomen? – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Heel erg moeilijk	45	4,7%	51	10,2%	16	9,6%	111	6,9%
Moeilijk	173	18,4%	112	22,3%	41	24,9%	326	20,3%
Niet moeilijk, niet gemakkelijk	311	33,1%	184	36,8%	64	38,5%	559	34,8%
Gemakkelijk	335	35,7%	121	24,1%	37	22,2%	493	30,7%
Heel erg gemakkelijk	63	6,7%	28	5,7%	5	3,1%	97	6,0%
Weet niet	12	1,2%	5	0,9%	3	1,7%	19	1,2%
Totaal	940	100,0%	501	100,0%	165	100,0%	1.606	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 46 respondenten gaven geen antwoord)

3.2.9. Sociale klasse

Gevraagd naar de sociale klasse waarin men zichzelf en zijn gezin zou plaatsen, antwoordt één op de zeven respondenten (13%) de arbeidersklasse. Een grote meerderheid (81%) beschouwt zijn gezin als behorend tot de middenklasse: 17% tot de lagere middenklasse, 53% tot de 'gewone' middenklasse en 11% tot de hogere middenklasse. Slechts 2% van de respondenten is van mening dat hun gezin tot de hogere klasse behoort. Tot slot kan 5% niet inschatten tot welke klasse hun gezin behoort.

De subjectieve inschatting van de sociale klasse waartoe het gezin behoort, verschilt niet tussen de gewesten.

Tabel 30: Beschouwt u uzelf en uw huishouden behorend tot: – naar gewest

	Vlaanderen		Wallonië		Brussel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Arbeidersklasse	124	13,2%	59	11,5%	22	13,3%	205	12,7%
Lagere middenklasse	147	15,6%	90	17,6%	34	20,6%	271	16,8%
Middenklasse	512	54,4%	267	52,3%	77	46,9%	856	53,0%
Hogere middenklasse	100	10,6%	67	13,2%	18	10,8%	184	11,4%
Hogere klasse	13	1,4%	7	1,4%	6	3,4%	25	1,6%
Weet niet	46	4,9%	20	4,0%	8	5,0%	74	4,6%
Totaal	943	100,0%	510	100,0%	164	100,0%	1.616	100,0%

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 41 respondenten gaven geen antwoord)

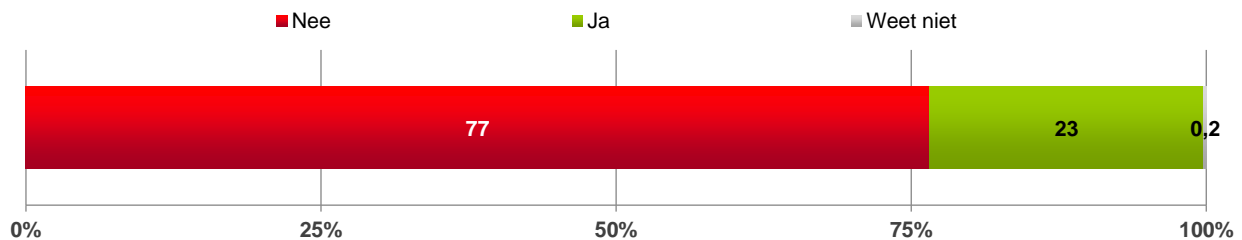
3.2.10. Contact met justitie

Het profiel van de respondenten omvat tot slot ook de mate waarin de respondent in de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie, naar aanleiding van een burgerlijke zaak enerzijds, van een strafzaak anderzijds.

3.2.10.1. Contact n.a.v. een burgerlijke zaak

Ruim een vijfde van de respondenten is in de afgelopen vijf jaar in contact gekomen met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak; voor ruim drie vierde (77%) was dit niet zo.

Figuur 2: Bent u de afgelopen 5 jaar in contact gekomen met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak (bv. n.a.v. een echtscheiding, arbeidsgeschil, huurconflict, vredegerecht, een burenruzie, erfeniskwestie, invordering van een factuur, ...)? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen $n=1.649$; 8 respondenten gaven geen antwoord)

In voorgaande edities was de referentieperiode telkens tien jaar in plaats van vijf jaar zoals in voorliggende editie 2024, waardoor een vergelijking niet mogelijk is.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men de afgelopen vijf jaar al dan niet in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak.

Leeftijdsklasse

Drie op de tien respondenten (31%) in de leeftijdsklasse 25 tot 49 jaar kwamen de afgelopen vijf jaar in contact met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak; dit is een significant groter aandeel dan bij alle overige respondenten (i.c. 9%-22%). Ook bij 50 tot 64-jarigen ligt dit aandeel hoger dan bij 80-plussers (resp. 22% t.o.v. 9%).

Sociale klasse

Respondenten uit de lagere klasse kwamen de afgelopen vijf jaar vaker in contact met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak, dan respondenten uit de middenklasse (resp. 28% t.o.v. 20%). Omgekeerd kwamen laatstgenoemde minder vaak in contact met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak, vergeleken met eerstgenoemde (resp. 80% t.o.v. 71%).

Tewerkstellingsstatuut

Beroepsactieve respondenten kwamen de afgelopen vijf jaar vaker in contact met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak, dan niet-beroepsactieve respondenten (resp. 26% t.o.v. 20%).

Het al dan niet in contact gekomen zijn met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak in de afgelopen vijf jaar **hangt niet samen** met gewest, gender, onderwijsniveau, professionele ervaring met justitie en herkomst.

Wie de afgelopen vijf jaar contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak, heeft in ruim de helft van de gevallen (55%) zelf de zaak opgestart (i.c. **eiser**). Een derde van zij die dergelijk contact hadden (35%), was in hoofde van **verweerder**. Voorts kwam 6% als getuige in contact met justitie en 1% op nog een andere manier. Tot slot kon 3% van de respondenten niet aangeven in welke hoedanigheid ze de afgelopen vijf jaar in contact kwamen met justitie.

Tabel 31: Was dit als: – naar gewest

	Totaal	
	N	%
Eiser	207	54,9%
Verweerder	131	34,8%
Getuige	22	5,8%
Andere	5	1,5%
Weet niet	12	3,1%
Totaal	377	100,0%

Basis: respondenten die de afgelopen vijf jaar contact hadden met justitie n.a.v. burgerlijke zaak (ongewogen n=338; 5 respondenten gaven geen antwoord)

In voorgaande edities was de referentieperiode telkens tien jaar in plaats van vijf jaar zoals in voorliggende editie 2024, waardoor een vergelijking niet mogelijk is.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de hoedanigheid waarin men de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak.

Onderwijsniveau

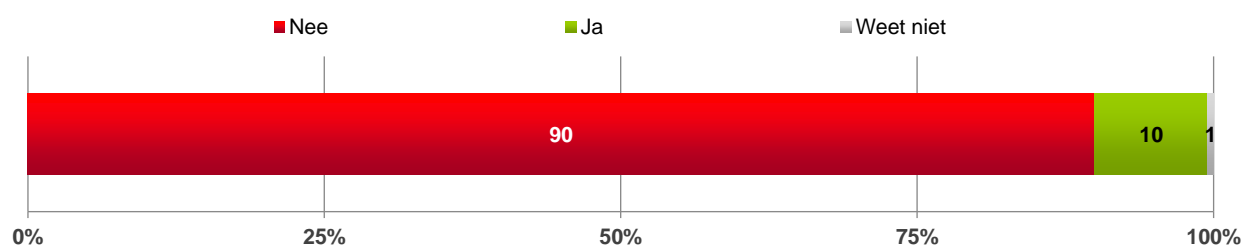
Ongeveer vier op de tien van de kort- en middengeschoolde respondenten (40%-44%) kwamen in de afgelopen vijf jaar als verweerder in contact met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak; dit is een significant groter aandeel dan bij schoolgaande respondenten (8%).

De hoedanigheid waarin men de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en herkomst.

3.2.10.2. Contact n.a.v. een strafzaak

Eén op de tien respondenten (10%) kwam de afgelopen vijf jaar in contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak. De overgrote meerderheid van de respondenten (90%) kwam evenwel niet in contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak.

Figuur 3: Bent u de afgelopen 5 jaar in contact gekomen met justitie naar aanleiding van een strafzaak (bv. n.a.v. een misdrijf zoals dronkenschap in het verkeer, verkeersongeval met vluchtmisdrijf, drugs in verkeer, diefstal, fraude, moord, ...)? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649; 12 respondenten gaven geen antwoord)

In voorgaande edities was de referentieperiode telkens tien jaar in plaats van vijf jaar zoals in voorliggende editie 2024, waardoor een vergelijking niet mogelijk is.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men de afgelopen vijf jaar al dan niet in contact kwam met justitie naar aanleiding van een strafzaak.

Leeftijdsklasse

Eén op de zeven respondenten (13%) in de leeftijdsklasse 25 tot 49 jaar kwam de afgelopen vijf jaar in contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten in de leeftijdsklasse 65 tot 79 jaar (i.c. 4%). Laatstgenoemden geven dan ook vaker aan dan eerstgenoemde, dat ze geen dergelijk contact hadden in de afgelopen vijf jaar (resp. 96% t.o.v. 86%).

Gender

Mannen hadden de afgelopen vijf jaar vaker contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak, vergeleken met vrouwen (resp. 11% t.o.v. 8%).

Onderwijsniveau

Respondenten die kortgeschoold zijn, hadden de afgelopen vijf jaar vaker contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak, dan hooggeschoolde alsook schoolgaande respondenten (resp. 15% t.o.v. 5%-8%). Beide laatstgenoemden groepen geven vaker aan geen dergelijk contact te hebben gehad, vergeleken met eerstgenoemden (resp. 91%-94% t.o.v. 85%).

Sociale klasse

Respondenten uit de lagere klasse kwamen de afgelopen vijf jaar vaker in contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak, dan respondenten uit de middenklasse (resp. 14% t.o.v. 8%). Omgekeerd kwamen laatstgenoemden minder vaak in contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak, vergeleken met eerstgenoemden (resp. 92% t.o.v. 86%).

Herkomst¹⁹

Eén op de zeven respondenten van de 1e generatie (15%) kwam de afgelopen vijf jaar in contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak; dit is een significant groter aandeel dan respondenten met een Belgische achtergrond (7%). Laatstgenoemden geven vaker aan dan eerstgenoemde niet in contact te zijn gekomen met justitie naar aanleiding van een strafzaak (resp. 92% t.o.v. 85%).

Het al dan niet in contact gekomen zijn met justitie naar aanleiding van een strafzaak in de afgelopen vijf jaar **hangt niet samen** met gewest, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

---

¹⁹ De variabele is gebaseerd op het geboorteland van de respondent, alsook het geboorteland van de ouders en grootouders van de respondent. De variabele omvat vier categorieën: Belgische achtergrond (i.c. de respondent en de (groot)ouders zijn allen in België geboren), 3e generatie (i.c. de respondent en beide ouders zijn in België geboren, maar minstens één van de grootouders is in het buitenland geboren), 2e generatie (i.c. de respondent is in België geboren, maar minstens één van de ouders is in het buitenland geboren) en 1e generatie (i.c. de respondent is in het buitenland geboren).

Bij vier op de tien respondenten (42%) die de afgelopen vijf jaar contact hadden met justitie naar aanleiding van een strafzaak, was dit in de hoedanigheid van **verdachte**; bij evenzoveel (40%) was dit in de hoedanigheid van **slachtoffer**. Eén op de zeven respondenten (13%) die contact hadden met justitie naar aanleiding van een strafzaak, was opgeroepen als getuige. Tot slot kon 5% van de respondenten niet aangeven in welke hoedanigheid ze de afgelopen vijf jaar in contact kwamen met justitie.

Tabel 32: Was dit als: – naar gewest

	Totaal	
	N	%
Verdachte	65	42,1%
Slachtoffer	61	40,0%
Getuige	20	12,7%
Weet niet	8	5,1%
Totaal	153	100,0%

Basis: respondenten die de afgelopen vijf jaar contact hadden met justitie n.a.v. strafzaak (ongewogen n=137; 3 respondenten gaven geen antwoord)

In voorgaande edities was de referentieperiode telkens tien jaar in plaats van vijf jaar zoals in voorliggende editie 2024, waardoor een vergelijking niet mogelijk is.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de hoedanigheid waarin men de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een strafzaak.

Gender

Vrouwen kwamen vaker als slachtoffer (53%) of als getuige (20%) in contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak (resp. 31% en 7% bij mannen), terwijl mannen vaker in de hoedanigheid van verdachte met justitie in contact kwamen (resp. 58% t.o.v. 21% bij vrouwen).

Tewerkstellingsstatuut

Beroepsactieve respondenten kwamen vaker als verdachte in contact met justitie naar aanleiding van een strafzaak (i.c. 51% t.o.v. 29% bij niet-beroepsactieven); daar waar niet-beroepsactieve respondenten vaker als slachtoffer met justitie in contact kwamen (i.c. 60% t.o.v. 32% bij beroepsactieven).

De hoedanigheid waarin men de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een strafzaak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, onderwijsniveau, sociale klasse en herkomst^{20, 21}.

²⁰ Omwille van kleine subgroepen werd 'herkomst' in twee categorieën ingedeeld: Belgische achtergrond vs. buitenlandse achtergrond.

²¹ Omwille van kleine subgroepen is het minder waarschijnlijk om significante verschillen te detecteren.

3.3. ALGEMENE VRAGEN

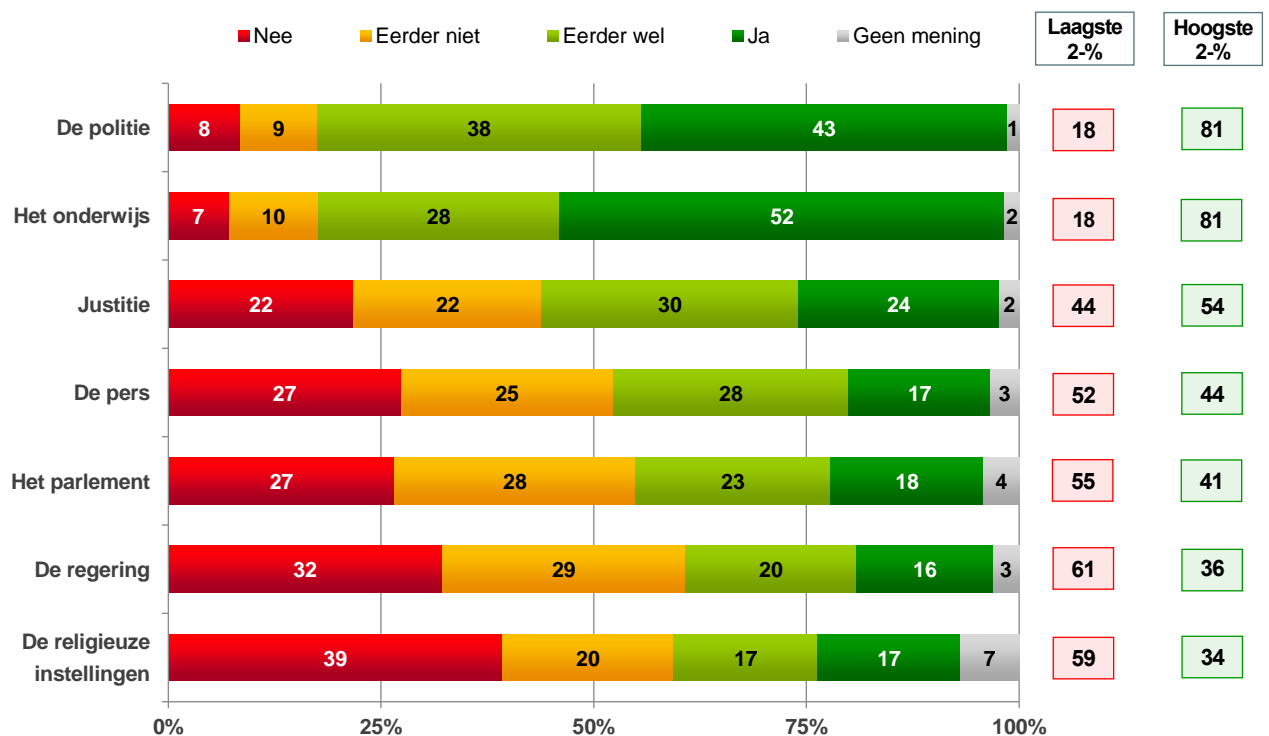
Alvorens vragen inzake het burgerlijk recht enerzijds, het strafrecht anderzijds aan bod kwamen, werd de respondent een reeks meer algemene vragen voorgelegd. De bevraging vatte aan met de mate waarin de respondent vertrouwen heeft in een aantal Belgische instellingen – waaronder justitie. Vervolgens werd middels een aantal uitspraken nagegaan in welke mate men tevreden is over (de werking van) justitie in het algemeen, en werd onderzocht hoe de respondent staat ten aanzien van advocaten en rechters. In een laatste onderdeel lag de focus op hoe – i.c. via welke kanalen – men informatie verneemt over justitie.

3.3.1. Vertrouwen in de instellingen

Van de zeven voorgelegde Belgische instellingen, blijken respondenten het meeste vertrouwen te hebben in het onderwijs en de politie; beide genieten het vertrouwen van acht op de tien respondenten (81%), waarbij het vertrouwen in het onderwijs nog iets meer uitgesproken is (i.c. 52% t.o.v. 43% bij de politie). Justitie vervolledigt de top drie met 54% van de respondenten die aangeeft er (eerder) vertrouwen in te hebben; merk weliswaar op dat 44% van de respondenten stelt (eerder) geen vertrouwen te hebben in justitie.

De instellingen die het minste vertrouwen opwekken bij de respondenten, zijn – in aflopende volgorde: de pers (44%), het parlement (41%), de regering (36%) en de religieuze instellingen (34%); het aandeel respondenten dat (eerder) geen vertrouwen heeft in voornoemde vier instellingen bedraagt 52% tot 61%.

Figuur 4: Kan u mij voor elke instelling in het algemeen zeggen of u vertrouwen in deze instelling heeft? – naar totaal

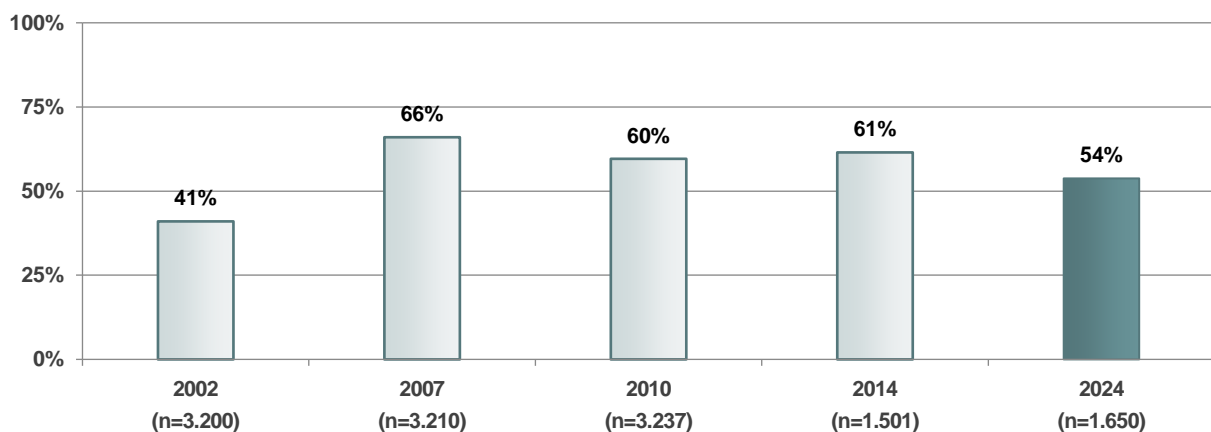

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Het al dan geen vertrouwen hebben in justitie vertoont een samenhang met het al dan geen vertrouwen hebben in de overige instellingen.²² Zo kan een vrij sterk verband worden opgetekend met het vertrouwen in de regering (0,510), het vertrouwen in het parlement (0,474) en het vertrouwen in de politie (0,433): hoe meer vertrouwen men heeft in justitie, hoe meer vertrouwen men tevens heeft in de regering, het parlement alsook de politie (en omgekeerd). Ook met de overige instellingen kan een matig verband worden vastgesteld (i.c. het onderwijs: 0,291; de religieuze instellingen: 0,241; de pers: 0,240), waarbij telkens geldt dat hoe meer vertrouwen men heeft in justitie, hoe meer vertrouwen men heeft in de betreffende instelling (en omgekeerd).

Na een markante stijging in editie 2007 ten aanzien van editie 2002 (resp. 66% t.o.v. 41%), zakte het aandeel respondenten dat aangaf vertrouwen te hebben in justitie in de daaropvolgende edities van 2010 en 2014 tot 60%-61%. In 2024 zet de daling zich verder door, met nog iets meer dan de helft van de respondenten (54%) die aangeven (eerder) wel vertrouwen te hebben in justitie.

Figuur 5: Mate van vertrouwen in justitie (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

²² Spearmans rangcorrelatie

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met het vertrouwen in justitie.

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde respondenten geven vaker aan (eerder) vertrouwen te hebben in justitie, in vergelijking met kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 61% t.o.v. 41%-50%); ook respondenten die nog schoolgaand zijn hebben vaker (eerder) vertrouwen in justitie dan zij die kortgeschoold zijn (resp. 56% t.o.v. 41%). Omgekeerd stellen we vast dat 57% van de kortgeschoolde respondenten stelt (eerder) geen vertrouwen te hebben in justitie, terwijl dit aandeel significant lager ligt bij hooggeschoolde alsook nog schoolgaande respondenten (i.c. 38%-41%).

Sociale klasse

Respondenten die zichzelf en hun gezin tot de hogere sociale klasse rekenen, blijken meer vertrouwen te hebben in justitie, dan respondenten die zich eerder in de lagere of middenklasse plaatsen (resp. 65% t.o.v. 50%-54%).

Omgekeerd, stelt 48% van de respondenten met een lage sociale klasse (eerder) geen vertrouwen te hebben in justitie vergeleken met 35% van zij met een hoge sociale klasse.

Tewerkstellingsstatuut

Beroepsactieve respondenten hebben meer vertrouwen in justitie dan niet-beroepsactieve respondenten (resp. 57% t.o.v. 49%).

Herkomst

Respondenten van de 1^e generatie geven vaker aan (eerder) vertrouwen te hebben in justitie, vergeleken met de overige respondenten (resp. 67% t.o.v. 45%-52%). Zo ook stellen eerstgenoemden minder vaak dat ze (eerder) geen vertrouwen hebben in justitie (resp. 31% t.o.v. 45%-52%).

Contact met justitie

Respondenten die de afgelopen vijf jaar contact hadden met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, hebben vaker (eerder) geen vertrouwen in justitie, dan zij die geen dergelijk contact hebben gehad (resp. 50% t.o.v. 41%). Zo ook stellen eerstgenoemden minder vaak (eerder) wel vertrouwen te hebben in justitie (resp. 48% t.o.v. 56%).

Het vertrouwen in justitie **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender en professionele ervaring met justitie.

3.3.2. Over justitie in het algemeen

Respondenten kregen vier uitspraken voorgelegd over justitie in het algemeen:

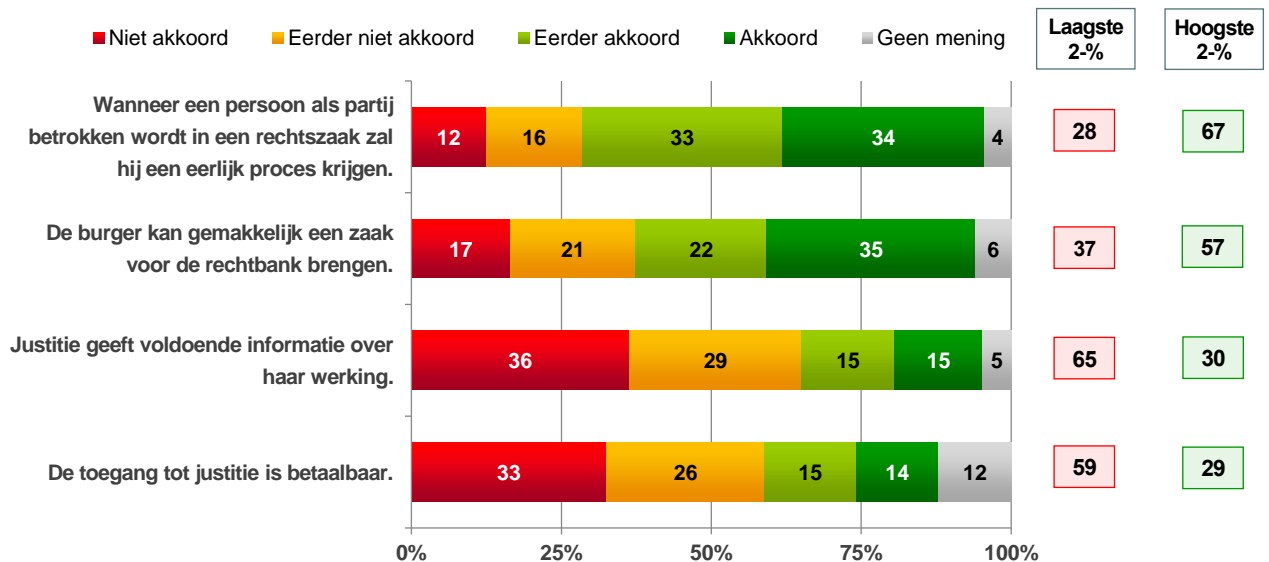
- Wanneer een persoon als partij betrokken wordt in een rechtszaak zal hij een eerlijk proces krijgen.
- De burger kan gemakkelijk een zaak voor de rechtbank brengen.
- Justitie geeft voldoende informatie over haar werking.
- De toegang tot justitie is betaalbaar.

De uitspraak die het meest gunstig beoordeeld wordt – twee derde van de respondenten (67%) gaat (eerder) akkoord – is dat wanneer een persoon als partij betrokken wordt in een rechtszaak hij een eerlijk proces zal krijgen; 28% van de respondenten gaat hier (eerder) niet mee akkoord. Voorts is 57% van de respondenten (eerder) de mening toegedaan dat de burger gemakkelijk een zaak voor de rechtbank kan brengen; 37% vindt dit (eerder) niet.

De twee overige uitspraken, met name dat justitie voldoende informatie geeft over haar werking en dat de toegang tot justitie betaalbaar is, worden minder gunstig beoordeeld: drie op de tien respondenten (29%-30%) gaan (eerder) akkoord, terwijl 59% tot 65% (eerder) niet akkoord gaat.

Het aandeel respondenten zonder mening is beperkt (4%-6%); enkel inzake betaalbaarheid van justitie stijgt het aandeel zonder mening tot 12%.

Figuur 6: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over justitie in het algemeen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal

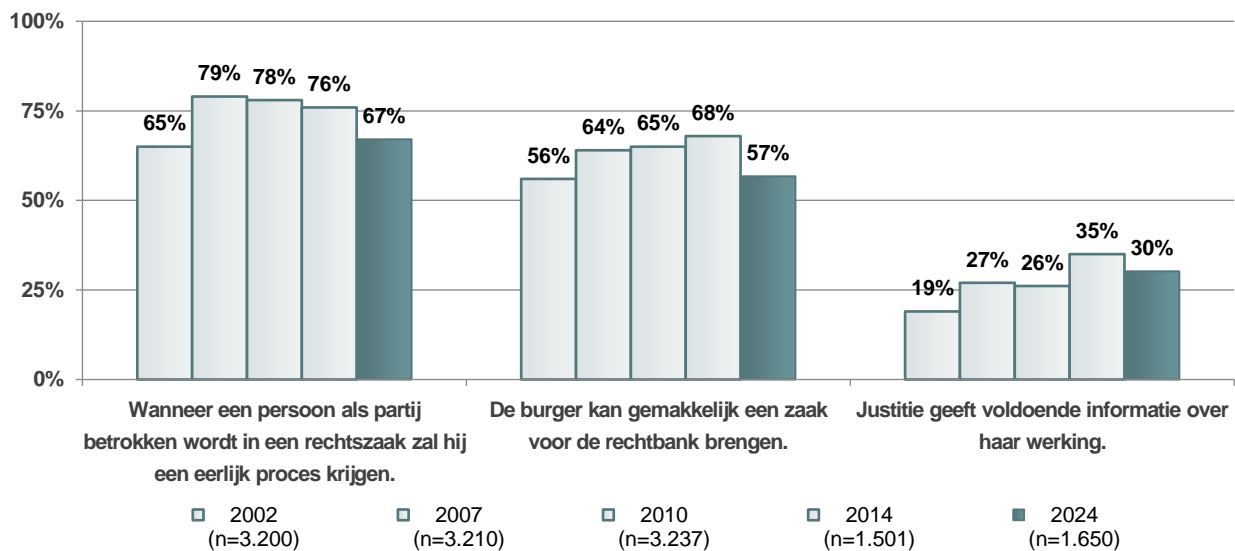
Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

In 2024 zijn respondenten minder van mening – dan in edities 2007, 2010 en 2014 – dat wanneer een persoon als partij betrokken wordt in een rechtszaak hij een **eerlijk proces** zal krijgen (resp. 67% t.o.v. 76%-79%); het aandeel komt hiermee terug op het niveau van editie 2002.

Eenzelfde vaststelling geldt voor de uitspraak “de burger kan **gemakkelijk een zaak voor de rechtbank** brengen”: in edities 2007 tot en met 2014 ging nog 64% tot 68% hier (eerder) akkoord mee; in editie 2024 ligt het aandeel significant lager, met name 57% – zijnde eenzelfde niveau als in editie 2002.

In editie 2014 zagen we nog een significante stijging van het aandeel respondenten dat vindt dat justitie **voldoende informatie over haar werking** geeft. In voorliggende editie 2024 daalt het aandeel opnieuw (30%), maar blijft het niettemin groter dan in eerdere edities (i.c. 2002, 2007 en 2010).

Figuur 7: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over justitie in het algemeen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de beoordeling van onderstaande vier uitspraken over justitie in het algemeen.

“WANNEER EEN PERSOON ALS PARTIJ BETROKKEN WORDT IN EEN RECHTZAAK ZAL HIJ EEN EERLIJK PROCES KRIJGEN.”

Gender

Mannen gaan vaker dan vrouwen (eerder) akkoord met de uitspraak dat wanneer een persoon als partij betrokken wordt in een rechtszaak, hij een eerlijk proces zal krijgen (resp. 71% t.o.v. 64%). Omgekeerd, gaat 32% van de vrouwen (eerder) niet akkoord, in vergelijking met 25% van de mannen.

Onderwijsniveau

Hoe hoger geschoold de respondent, hoe vaker deze (eerder) akkoord gaat met bovenstaande uitspraak (i.c. hooggeschoold 74% t.o.v. middengeschoold 64% t.o.v. kortgeschoold 53%); ook nog schoolgaande respondenten gaan vaker (eerder) akkoord dan kortgeschoolde respondenten (resp. 68% t.o.v. 53%).

Sociale klasse

Respondenten die zichzelf en hun gezin tot een hoge sociale klasse rekenen, gaan vaker (eerder) akkoord met bovenstaande uitspraak, dan respondenten die zich in een lage sociale klasse plaatsen (resp. 77% t.o.v. 62%). Omgekeerd, stelt 34% van de respondenten met een lage sociale klasse (eerder) niet akkoord te gaan, vergeleken met 20% van zij met een hoge sociale klasse.

Professionele ervaring met justitie

Wie beroepsmatig te maken heeft of had met justitie, geeft vaker aan – dan de overige respondenten – akkoord te gaan met de uitspraak dat wanneer een persoon als partij betrokken wordt in een rechtszaak hij een eerlijk proces zal krijgen (i.c. 76% t.o.v. 66%).

Herkomst

Respondenten van de 2^e en 3^e generatie gaan vaker (eerder) niet akkoord met de bovenstaande uitspraak, in vergelijking met respondenten van de 1e generatie (resp. 33%-42% t.o.v. 20%); bijkomend gaan zij van de 2^e generatie ook vaker (eerder) niet akkoord dan respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 42% t.o.v. 28%).

Contact met justitie

Van de respondenten die de afgelopen vijf jaar contact hadden met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaan zeven op de tien (70%) akkoord met de uitspraak dat wanneer een persoon als partij betrokken wordt bij een rechtszaak hij een eerlijk proces zal krijgen; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten die geen dergelijk contact hadden (i.c. 58%). Omgekeerd, stellen laatstgenoemde vaker dan eerstgenoemden dat ze (eerder) niet akkoord gaan met de betreffende uitspraak (resp. 39% t.o.v. 25%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse en tewerkstellingsstatuut.

“DE BURGER KAN GEMAKKELIJK EEN ZAAK VOOR DE RECHTBANK BRENGEN.”

Leeftijdsklasse

Respondenten in de jongste leeftijdsklasse (i.c. 15-24 jaar) zijn vaker (eerder) van mening dat de burger gemakkelijk een zaak voor de rechtbank kan brengen, dan respondenten van 65 tot 79 jaar (resp. 62% t.o.v. 50%). Laatstgenoemde leeftijdsklasse gaat vaker (eerder) niet akkoord, in vergelijking met respondenten in de leeftijdsklasse 15-24 jaar, 25-49 jaar en ≥ 80 jaar (resp. 47% t.o.v. 31%-36%).

Sociale klasse

Respondenten die zichzelf en hun gezin tot een lage klasse rekenen, blijken vaker (eerder) niet akkoord te gaan met bovenstaande uitspraak, dan respondenten die zich in een middenklasse plaatsen (resp. 70% t.o.v. 62%).

Contact met justitie

Wie de voorbije vijf jaar niet in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaat vaker akkoord met de uitspraak dat de burger gemakkelijk een zaak voor de rechtbank kan brengen, vergeleken met respondenten die wel in contact kwamen (i.c. 58% t.o.v. 52%). Omgekeerd, stellen laatstgenoemden vaker dat (eerder) niet akkoord te gaan met de betreffende uitspraak, vergeleken met eerstgenoemde (resp. 46% t.o.v. 34%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, gender, onderwijsniveau, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en herkomst.

“JUSTITIE GEEFT VOLDOENDE INFORMATIE OVER HAAR WERKING.”

Leeftijdsklasse

Respondenten in de jongste leeftijdsklasse (i.c. 15-24 jaar) vinden vaker dat justitie voldoende informatie geeft over haar werking, dan respondenten van 50 tot 64 jaar (resp. 37% t.o.v. 25%). Laatstgenoemde leeftijdsklasse gaat hier vaker (eerder) niet mee akkoord, in vergelijking met respondenten in de leeftijdsklasse 15-24 jaar, en $\geq$ 80 jaar (resp. 71% t.o.v. 56%-59%); ook respondenten van 65 tot 79 jaar zijn vaker (eerder) niet akkoord dan respondenten van 15 tot 24 jaar (resp. 71% t.o.v. 59%).

Herkomst

Respondenten van de 1^e generatie vinden vaker dat justitie voldoende informatie geeft over haar werking, vergeleken met respondenten van de 2^e generatie, alsook respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 46% t.o.v. 25%-28%). Zo gaan eerstgenoemden ook minder vaak niet akkoord met de betreffende uitspraak, vergeleken met de overige respondenten (resp. 47% t.o.v. 64%-70%).

Contact met justitie

Wie de voorbije vijf jaar contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaat vaker niet akkoord met de uitspraak dat justitie voldoende informatie geeft over haar werking, in vergelijking met zij die geen dergelijk contact hadden (resp. 75% t.o.v. 61%). Zo stellen eerstgenoemden ook minder vaak dan laatstgenoemde dat ze akkoord gaan met bovenstaande uitspraak (resp. 24% t.o.v. 33%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, gender, onderwijsniveau, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

“DE TOEGANG TOT JUSTITIE IS BETAALBAAR.”

Gewest

Respondenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaan vaker (eerder) akkoord met de uitspraak dat de toegang tot justitie betaalbaar is, dan respondenten in Vlaanderen (resp. 36% t.o.v. 27%).

Leeftijdsklasse

Respondenten in de jongste leeftijdsklasse (i.c. 15-24 jaar) zijn vaker van mening dat de toegang tot justitie betaalbaar is, dan respondenten in de leeftijdsklassen 50-64 jaar en 65-79 jaar (resp. 38% t.o.v. 22%-25%); ook 80-plussers gaan vaker (eerder) akkoord dan 65 tot 79-jarigen (resp. 37% t.o.v. 22%).

Omgekeerd, wordt vastgesteld dat respondenten in de leeftijdsklassen 50-64 jaar en 65-79 jaar vaker (eerder) niet akkoord gaan met de uitspraak dat de toegang tot justitie betaalbaar is, vergeleken met respondenten van 80 jaar en ouder (resp. 62%-65% t.o.v. 45%).

Gender

Mannen zijn vaker (eerder) van mening dat de toegang tot justitie betaalbaar is, dan vrouwen (resp. 33% t.o.v. 26%). Omgekeerd, gaat 63% van de vrouwen (eerder) niet akkoord, in vergelijking met 55% van de mannen.

Onderwijsniveau

Schoolgaande respondenten vinden vaker dat de toegang tot justitie betaalbaar is, vergeleken met de overige respondenten: respectievelijk 40% gaat (eerder) akkoord ten opzichte van 27%-28% van de overige respondenten.

Herkomst

Respondenten van de 1^e generatie zijn vaker van mening dat de toegang tot justitie betaalbaar is, vergeleken met overige respondenten (resp. 44% t.o.v. 23%-27%). Zo stellen eerstgenoemde, ook minder vaak dan laatstgenoemde, dat ze (eerder) niet akkoord gaan met de betreffende uitspraak (resp. 45% t.o.v. 61%-66%).

Contact met justitie

Van de respondenten die de voorbije vijf jaar in contact kwamen met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak gaat 65% (eerder) niet akkoord met de stelling dat de toegang tot justitie betaalbaar is; van zij zonder dergelijk contact gaat 57% niet akkoord.

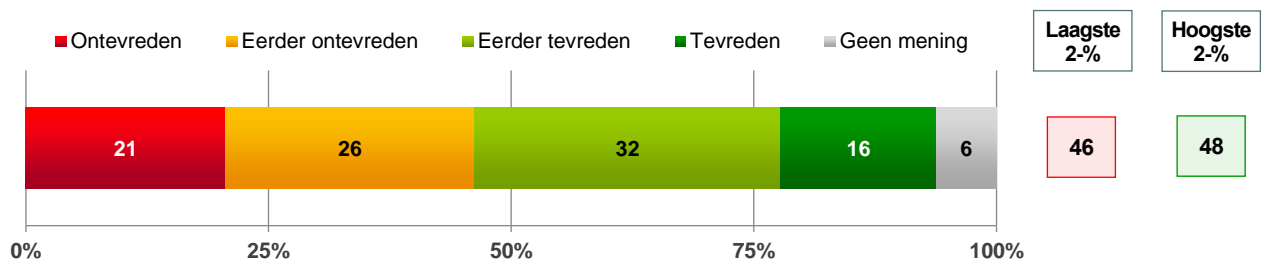
De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met sociale klasse, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

3.3.3. Werking van justitie

3.3.3.1. Algemene tevredenheid

De vraag naar de mate waarin men tevreden is over de werking van justitie in het algemeen, verdeelt de respondenten: bijna de helft van de respondenten (48%) laat weten hierover (eerder) tevreden te zijn, maar bijna evenzoveel respondenten (46%) zijn integendeel (eerder) ontevreden. 6% van de respondenten wou of kon zich hierover niet uitspreken.

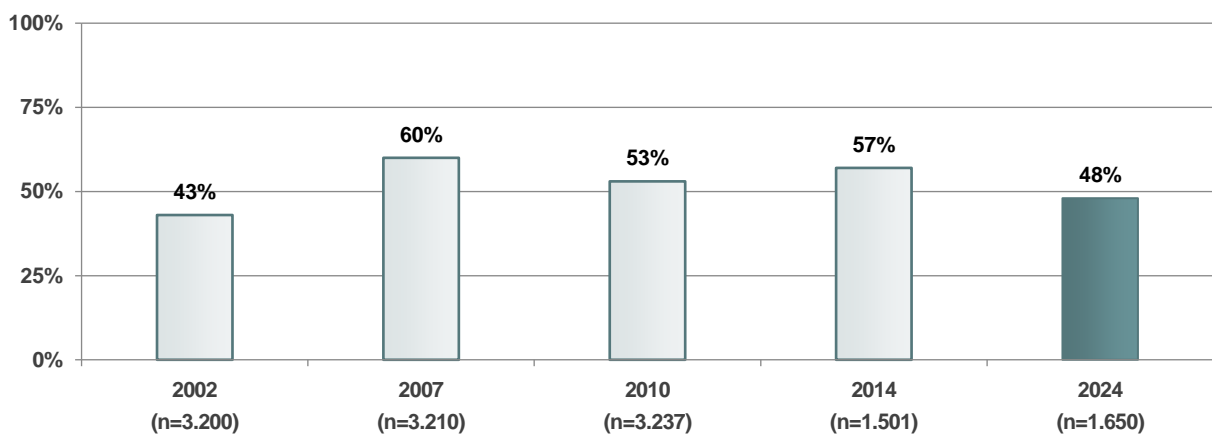
Figuur 8: Hoe tevreden bent u met de werking van justitie in het algemeen? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

De evolutie doorheen de jaren van de tevredenheid over de werking van justitie in het algemeen, is vrij instabiel: de ene editie kent een toename, waarna in de volgende editie weer een daling optreedt. In voorliggende editie 2024 is 48% van de respondenten (eerder) tevreden over de werking van justitie in het algemeen; dit is een lager aandeel dan in de drie voorgaande edities (i.c. 2007, 2010 en 2014: 53%-60%), maar wel hoger dan in editie 2002 (43%).

Figuur 9: Hoe tevreden bent u met de werking van justitie in het algemeen? (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men tevreden is over de werking van justitie in het algemeen.

Leeftijdsklasse

Respondenten in de leeftijdsklassen 25-49 jaar, 50-64 jaar en 65-79 jaar geven vaker aan (eerder) ontevreden te zijn over de werking van justitie in het algemeen, in vergelijking met respondenten van 80 jaar of ouder (resp. 47%-49% t.o.v. 31%).

Herkomst

Zes op de tien respondenten van de 1^e generatie (61%) stellen (eerder) tevreden te zijn met de werking van justitie in het algemeen; dit is een significant groter aandeel dan de overige respondenten (i.c. 39%-46%). Zo stellen eerstgenoemden ook minder vaak dat ze (eerder) niet akkoord gaan met deze uitspraak, in vergelijking met de overige respondenten (resp. 34% t.o.v. 47%-55%).

Contact met justitie

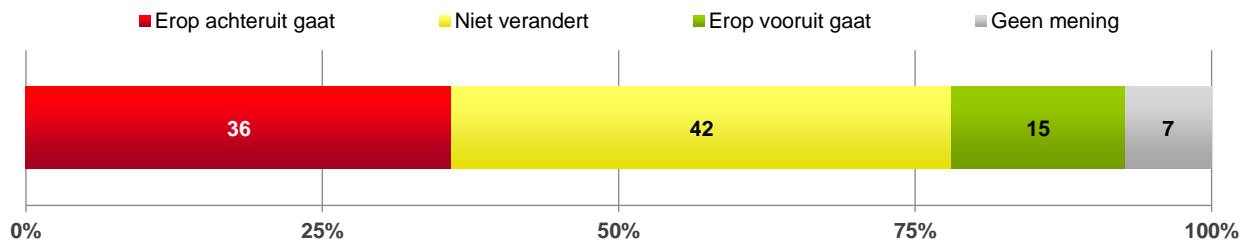
Wie de afgelopen vijf jaar contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, is vaker ontevreden over de werking van justitie in het algemeen, dan zij die geen dergelijk contact hadden (resp. 60% t.o.v. 41%). Zo ook, zijn eerstgenoemde minder vaak dan laatstgenoemde tevreden over de werking van justitie in het algemeen (resp. 38% t.o.v. 51%).

De mate van tevredenheid over de werking van justitie in het algemeen **hangt niet samen** met gewest, gender, onderwijsniveau, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

3.3.3.2. Evolutie voorbije jaren

Slechts één op de zeven respondenten (15%) is van mening dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op vooruit gegaan is. Ruim een derde van de respondenten (36%) is echter de tegenoverstelde mening toegedaan en zag de werking van justitie er eerder op achteruit gaan in de voorbije jaren. Vier op de tien respondenten (42%) tot slot zagen de werking van justitie de voorbije jaren niet evolueren. 7% van de respondenten wou of kon zich hierover niet uitspreken.

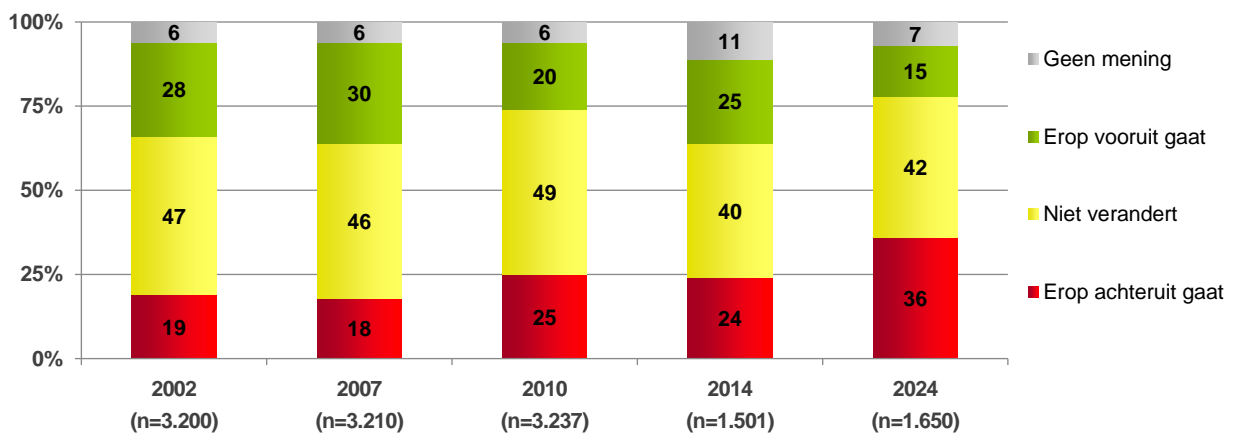
Figuur 10: Vindt u dat de werking van justitie de afgelopen jaren erop vooruit gaat, niet verandert of erop achteruit gaat? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Het aandeel respondenten dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op vooruit zag gaan, lag nog nooit zo laag als in huidige editie 2024 (i.c. 15% t.o.v. 20%-30% in edities 2002 t.e.m. 2014). Omgekeerd lag het aandeel dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op achteruit zag gaan, nooit zo hoog (i.c. 36% t.o.v. 18%-25% in edities 2002 t.e.m. 2014).

Figuur 11: Vindt u dat de werking van justitie de afgelopen jaren erop vooruit gaat, niet verandert of erop achteruit gaat? – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men de evolutie van de werking van justitie beoordeelt.

Gewest

In Wallonië vinden meer respondenten dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op achteruit is gegaan, in vergelijking met Vlaanderen (resp. 41% t.o.v. 33%). In Vlaanderen zijn er dan weer meer respondenten die eerder op een stagnatie duiden, vergeleken met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (resp. 45% t.o.v. 34%).

Leeftijdsklasse

Respondenten van 50 tot 64 jaar zagen de werking van justitie er de afgelopen jaren vaker op achteruit gaan, in vergelijking met jongere respondenten van 15 tot 24 jaar en 25 tot 49 jaar (resp. 44% t.o.v. 27%-33%). Eenzelfde vaststelling geldt voor respondenten van 65 tot 79 jaar, zij het enkel ten aanzien van de jongste leeftijdsklasse (resp. 40% t.o.v. 27%).

Onderwijsniveau

Het onderwijsniveau van de respondent speelt an sich geen rol. Wel zien we dat schoolgaande respondenten minder vaak stellen dat de werking erop achteruit is gegaan (i.c. 23%), in vergelijking met de overige respondenten (i.c. 35%-42%) – en dit ongeacht hun onderwijsniveau.

Sociale klasse

Respondenten die vinden dat ze tot een lagere sociale klasse behoren, stellen vaker dat de werking van justitie erop achteruit gegaan is, vergeleken met respondenten die zich eerder tot een middenklasse rekenen (resp. 42% t.o.v. 33%).

Herkomst

Een vijfde van de respondenten van de 1^e generatie (21%) vindt dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op vooruit gegaan is; dit is een significant groter aandeel dan respondenten met een Belgische achtergrond (i.c. 13%). Laatstgenoemde – samen met respondenten van de 3^e generatie – stellen dan weer vaker dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op achteruit is gegaan, in vergelijking met eerstgenoemde respondenten (resp. 37%-51% t.o.v. 26%).

Contact met justitie

Wie de afgelopen vijf jaar in aanraking kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, is vaker van mening dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op achteruit is gegaan, vergeleken met respondenten die geen dergelijk contact hadden (resp. 45% t.o.v. 33%). Laatstgenoemde zijn vaker dan eerstgenoemden van mening dat de werking onveranderd bleef (resp. 45% t.o.v. 36%).

De beoordeling van de evolutie van de werking van justitie in de afgelopen jaren **hangt niet samen** met gender, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

3.3.4. De procedures voor de rechtbank

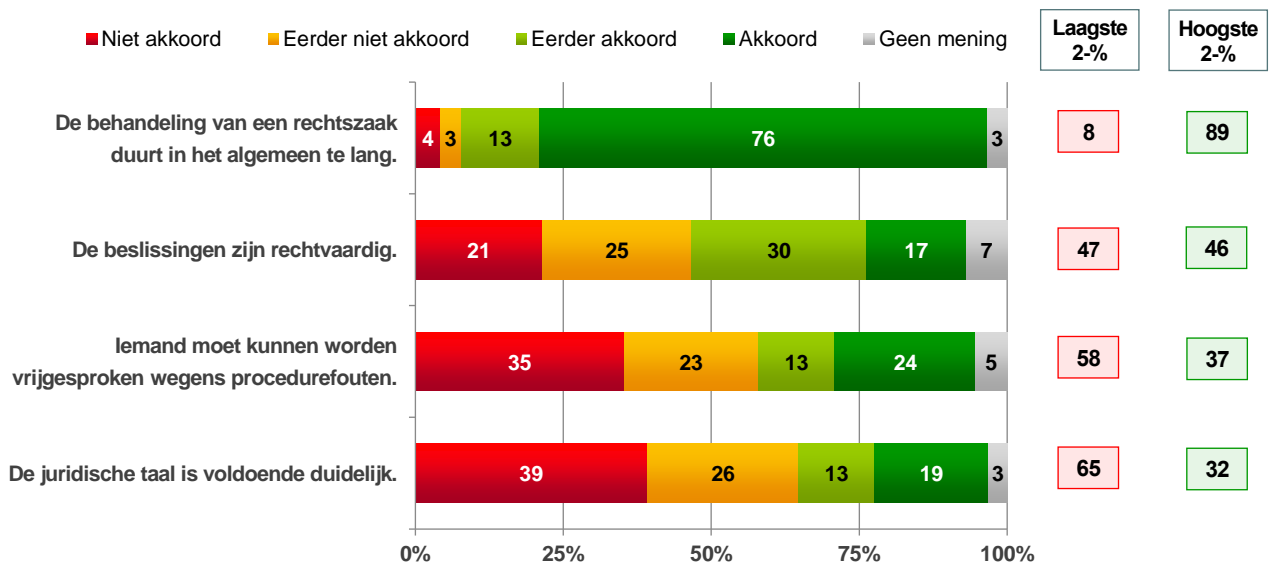
Negen op de tien respondenten (89%) vinden dat de behandeling van een rechtszaak in het algemeen te lang duurt; 8% vindt dit niet.

Meer verdeeld is men over de uitspraak dat beslissingen rechtvaardig zijn: 46% van de respondenten gaat hiermee (eerder) akkoord, maar evenzoveel (47%) gaat hier (eerder) niet mee akkoord.

Iets minder dan vier op de tien respondenten (37%) zijn van mening dat iemand moet kunnen worden vrijgesproken wegens procedurefouten; bijna zes op de tien (58%) vinden (eerder) niet dat dit moet kunnen.

Tot slot vindt een derde van de respondenten (32%) de juridische taal voldoende duidelijk; twee derde (65%) evenwel vindt de juridische taal niet duidelijk.

Figuur 12: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Doorheen de edities waren telkens ongeveer negen op de tien respondenten van mening dat de **behandeling van een rechtszaak in het algemeen te lang** duurt. Niettemin, lag het aandeel in edities 2007 en 2010 significant hoger dan in de edities 2002 en 2014 (resp. 94% t.o.v. 92%). In voorliggende editie 2024 bedraagt het aandeel 89%, wat significant lager is dan in alle voorgaande edities.

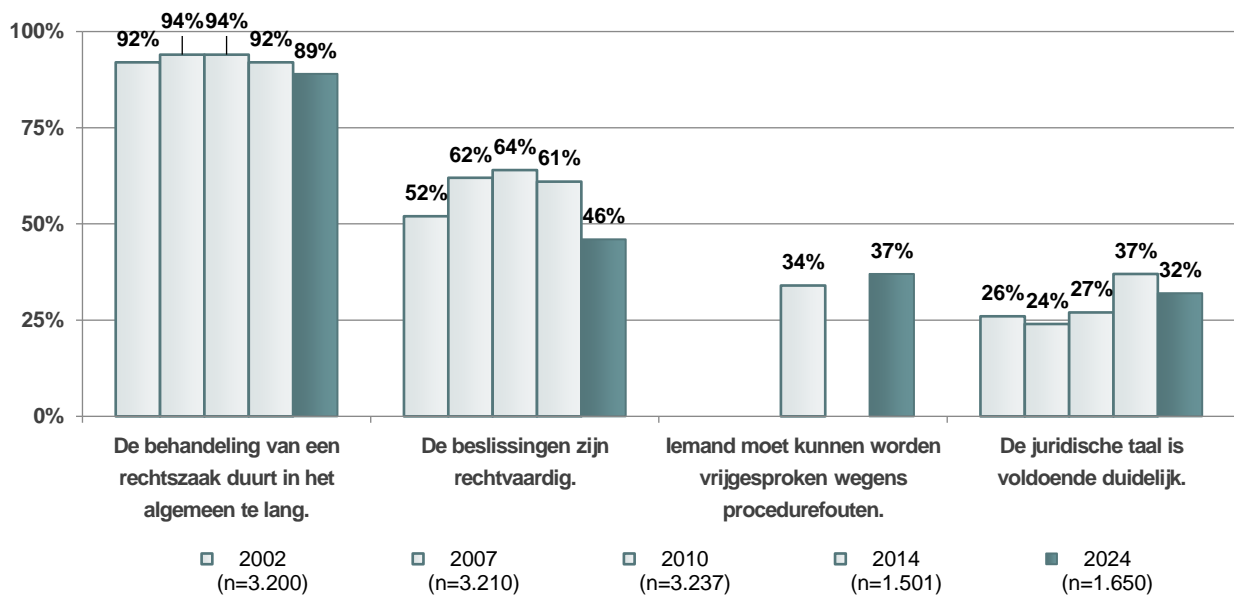
In editie 2007 werd een markante stijging vastgesteld van het aandeel respondenten dat aangaf de **beslissingen rechtvaardig** te vinden (i.c. 62% t.o.v. 52% in 2002). De daaropvolgende editie (i.c. 2010) kende een bevestiging van dit aandeel (64%), waarna in editie 2014 een lichte daling werd genoteerd (61%). Deze daling zet zich in huidige editie 2024 zeer sterk door, met slechts 46% van de respondenten die vindt dat de beslissingen rechtvaardig zijn – het laagste aandeel sinds 2002.

Huidige editie 2024 kent een significant groter aandeel dat vindt dat iemand moet kunnen worden **vrijgesproken wegens procedurefouten**, dan editie 2010 (resp. 37% t.o.v. 34%).²³

In edities 2002, 2007 en 2010 vond telkens ongeveer een vierde van de respondenten (i.c. 24%-27%) dat de **juridische taal duidelijk** is. In de daaropvolgende editie 2014 steeg dit aandeel opmerkelijk tot 37%. In huidige editie 2024 daalt het aandeel opnieuw (32%), maar blijft het wel significant hoger dan in 2002, 2007 en 2010.

Figuur 13: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de beoordeling van onderstaande vier uitspraken over de procedures voor de rechtbank.

“DE BEHANDELING VAN EEN RECHTSAAK DUURT IN HET ALGEMEEN TE LANG.”

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde respondenten zijn vaker van mening dat de behandeling van een rechtszaak te lang duurt, vergeleken met kort- en middengeschoolde respondenten, alsook nog schoolgaande respondenten (resp. 92%

²³ Deze uitspraak was niet opgenomen in editie 2014. Bovendien kan de vergelijking enkel met editie 2010 gemaakt worden, omdat de overige data niet beschikbaar zijn.

t.o.v. 85%-86%). Laatstgenoemde drie groepen van respondenten gaan op hun beurt vaker (eerder) niet akkoord met de uitspraak (resp. 10%-13% t.o.v. 5% van de hogeschoolden).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond stellen vaker dat de behandeling van een rechtszaak in het algemeen te lang duurt, dan respondenten van de 1^e generatie (resp. 91% t.o.v. 81%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

"DE BESLISSINGEN ZIJN RECHTVAARDIG."

Leeftijdsklasse

Respondenten van 50 tot 64 jaar gaan vaker (eerder) niet akkoord met de uitspraak dat beslissingen rechtvaardig zijn, in vergelijking met respondenten van 80 jaar of ouder (resp. 51% t.o.v. 34%).

Gender

Mannen vinden vaker dan vrouwen dat de beslissingen rechtvaardig zijn (resp. 49% t.o.v. 44%). Omgekeerd gaat 50% van de vrouwen (eerder) niet akkoord met voornoemde uitspraak, vergeleken met 43% van de mannen.

Onderwijsniveau

Hogeschoolde respondenten zijn vaker van mening dat beslissingen rechtvaardig zijn, vergeleken met kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 53% t.o.v. 38%-41%). Laatstgenoemde twee groepen van respondenten gaan op hun beurt vaker (eerder) niet akkoord met de uitspraak (resp. 49%-55% t.o.v. 41% van de hogeschoolden).

Sociale klasse

Hoe hoger de (subjectieve) sociale klasse van de respondent, hoe vaker deze akkoord gaat met de uitspraak dat beslissingen rechtvaardig zijn (i.c. 59% hogere klasse t.o.v. 48% middenklasse t.o.v. 39% lagere klasse). Omgekeerd stellen we vast dat het aandeel respondenten dat (eerder) niet akkoord gaat met voornoemde uitspraak groter is bij respondenten in de lagere klasse (52%), dan bij respondenten in de hogere klasse (39%).

Contact met justitie

Respondenten die de afgelopen vijf jaar in aanraking kwamen met justitie gaan vaker niet akkoord met de uitspraak dat beslissingen rechtvaardig zijn, dan zij die geen dergelijk contact hadden (resp. 54% t.o.v. 44%). Omgekeerd gaan laatstgenoemden vaker dan eerstgenoemden wel akkoord met de betreffende uitspraak (resp. 49% t.o.v. 39%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en herkomst.

“IEMAND MOET KUNNEN WORDEN VRIJGESPROKEN WEGENS PROCEDUREFOUTEN.”

Gewest

In Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn meer respondenten van mening dat iemand moet kunnen worden vrijgesproken wegens procedurefouten, vergeleken met Vlaanderen (resp. 42%-49% t.o.v. 32%). Het aandeel respondenten dat hier (eerder) niet mee akkoord gaat, is het grootst in Vlaanderen (65%), vervolgens in Wallonië (52%) en tot slot het kleinst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (38%).

Leeftijdsklasse

Respondenten in de jongste leeftijdsklasse van 15 tot 24 jaar zijn vaker dan de overige, oudere respondenten van mening dat iemand moet kunnen worden vrijgesproken wegens procedurefouten (resp. 57% t.o.v. 30%-39%). Het aandeel respondenten dat niet akkoord gaat met deze uitspraak, ligt het hoogst bij respondenten in de leeftijdsklassen 50 tot 64 jaar en 65 tot 79 jaar, en het laagst bij de jongste leeftijdsklasse (resp. 67%-69% t.o.v. 54%-55% bij 25-49 jaar en 80+ t.o.v. 37% bij 15-24 jaar).

Onderwijsniveau

Respondenten die nog schoolgaand zijn, gaan het vaakst (eerder) akkoord met de uitspraak dat iemand moet kunnen worden vrijgesproken wegens procedurefouten (resp. 59% t.o.v. 30%-45%); ook kortgeschoolde respondenten zijn vaker deze mening toegedaan, in vergelijking met midden- en hooggeschoolde respondenten (resp. 45% t.o.v. 30%-34%). De twee laatstgenoemde groepen gaan het vaakst (eerder) niet akkoord met voornoemde uitspraak, in vergelijking met kortgeschoolde en nog schoolgaande respondenten (resp. 61%-65% t.o.v. 35%-48%).

Herkomst

Respondenten van de 1^e generatie vinden vaker dat iemand moet kunnen worden vrijgesproken wegens procedurefouten, dan zij van de 3^e generatie of met een Belgische achtergrond (resp. 57% t.o.v. 29%-40%); ook zij van de 2^e generatie zijn vaker deze mening toegedaan, dan respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 45% t.o.v. 29%). Omgekeerd stellen we vast dat respondenten met een Belgische achtergrond vaker niet akkoord gaan met bovenstaande uitspraak, vergeleken met respondenten van de 1^e en 2^e generatie (resp. 67% t.o.v. 33%-50%); ook respondenten van de 3^e generatie gaan vaker niet akkoord dan zij van de 1^e generatie (resp. 58% t.o.v. 33%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gender, sociale klasse en tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

“DE JURIDISCHE TAAL IS VOLDOENDE DUIDELIJK.”

Leeftijdsklasse

Respondenten in de jongste leeftijdsklasse van 15 tot 24 jaar vinden vaker dan respondenten van 50 tot 64 jaar en 65 tot 79 jaar dat de juridische taal voldoende duidelijk is (resp. 42% t.o.v. 25%-27%). De twee laatstgenoemde groepen geven vaker dan eerstgenoemde aan (eerder) niet akkoord te gaan met bovenstaande uitspraak (resp. 70%-72% t.o.v. 54%).

Onderwijsniveau

Respondenten die nog schoolgaand zijn, vinden vaker dat de juridische taal voldoende duidelijk is, dan midden- en hogeschoolde respondenten (resp. 42% t.o.v. 29%-30%). Omgekeerd gaan beide laatstgenoemde vaker (eerder) niet akkoord met de betreffende uitspraak, dan eerstgenoemde (resp. 67%-68% t.o.v. 55%); bijkomend gaan hogeschoolde respondenten ook vaker (eerder) niet akkoord, in vergelijking met kortgeschoolde respondenten (resp. 68% t.o.v. 57%).

Sociale klasse

Respondenten uit de midden- en hogere klasse vinden vaker dat de juridische taal voldoende duidelijk is, in vergelijking met respondenten uit de lagere klasse (resp. 34%-37% t.o.v. 26%). Omgekeerd ligt het aandeel dat (eerder) niet akkoord gaat met deze uitspraak, hoger bij de lagere klasse dan bij de middenklasse (resp. 71% t.o.v. 63%).

Herkomst

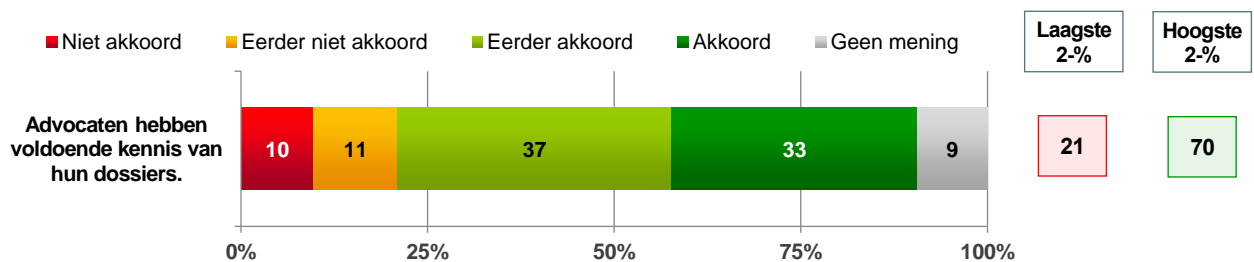
Respondenten van de 1^e generatie vinden vaker dat de juridische taal duidelijk is, vergeleken met respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 42% t.o.v. 29%). Laatstgenoemden – samen met zij van de 3^e generatie – gaan vaker dan eerstgenoemde niet akkoord met de stelling dat de juridische taal voldoende duidelijk is (resp. 69%-71% t.o.v. 52%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, gender, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.3.5. Mening over advocaten

Zeven op de tien respondenten (70%) zijn (eerder) van mening dat advocaten voldoende kennis hebben van hun dossiers; een vijfde van de respondenten (21%) gaat hier evenwel (eerder) niet mee akkoord. Eén op de tien respondenten (9%) tot slot geeft aan hierover geen mening te hebben.

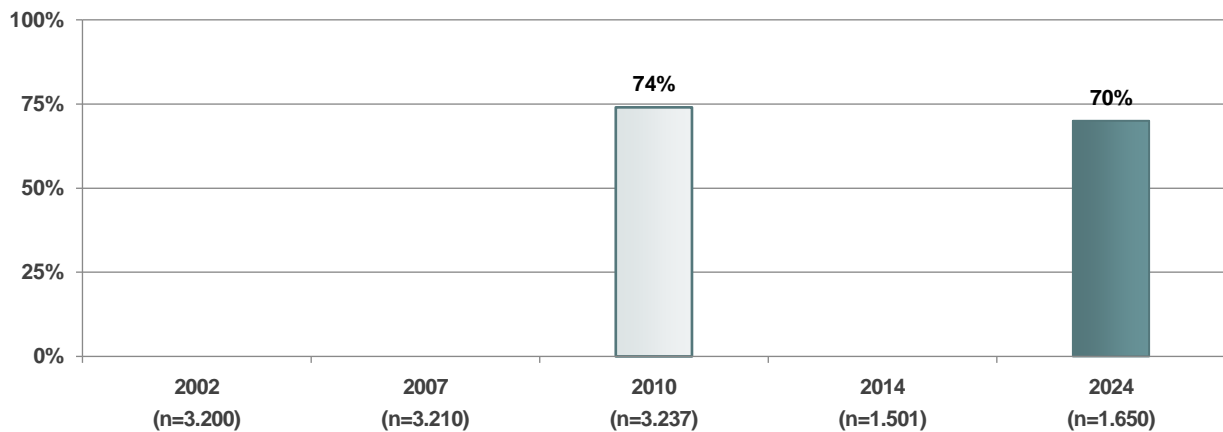
Figuur 14: Ik ga u een uitspraak voorleggen over advocaten. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Hoewel nog steeds zeven op de tien respondenten (70%) van mening zijn dat advocaten over voldoende dossierkennis beschikken, ligt het aandeel toch significant lager dan in editie 2010 (74%).²⁴

Figuur 15: Ik ga u een uitspraak voorleggen over advocaten. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2%) – naar editie

Basis: alle respondenten

²⁴ Deze uitspraak was niet opgenomen in editie 2014. Bovendien kan de vergelijking enkel met editie 2010 gemaakt worden, omdat de overige data niet beschikbaar zijn.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men de dossierkennis van advocaten beoordeelt.

Gewest

In Vlaanderen zijn meer respondenten van mening dat advocaten voldoende kennis hebben van hun dossiers, in vergelijking met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (resp. 73% t.o.v. 62%). Omgekeerd vinden we dat Wallonië – en bij uitbreiding het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zij het niet significant – een groter aandeel respondenten kent dat aangeeft (eerder) niet akkoord te gaan met de stelling dat advocaten voldoende kennis hebben van hun dossiers, vergeleken met Vlaanderen (resp. 24% t.o.v. 18%).

Onderwijsniveau

Schoolgaande respondenten zijn vaker van mening dat advocaten over voldoende dossierkennis beschikken, dan kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 79% t.o.v. 64%-35%). Omgekeerd gaan beide laatstgenoemde groepen van respondenten vaker (eerder) niet akkoord met de betreffende uitspraak, in vergelijking met hooggeschoolde respondenten (resp. 25%-26% t.o.v. 18%).

Sociale klasse

Hoe hoger de (subjectieve) sociale klasse van de respondent, hoe vaker men vindt dat advocaten voldoende dossierkennis hebben (i.c. 82% hogere klasse t.o.v. 71% middenklasse t.o.v. 63% lagere klasse). Omgekeerd kan gesteld worden dat hoe lager de (subjectieve) klasse van de respondent, hoe vaker men aangeeft (eerder) niet akkoord te gaan met de uitspraak dat advocaten voldoende dossierkennis hebben (i.c. 29% lagere klasse t.o.v. 18% middenklasse t.o.v. 10% hogere klasse).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond stellen vaker dat advocaten voldoende dossierkennis hebben, vergeleken met respondenten van de 1^e generatie (resp. 73% t.o.v. 59%). Omgekeerd gaan laatstgenoemde hier vaker niet mee akkoord, vergeleken met eerstgenoemden (resp. 31% t.o.v. 17%).

Contact met justitie

Wie de afgelopen vijf jaar in aanraking kwam met justitie gaat vaker niet akkoord met de uitspraak dat advocaten over voldoende dossierkennis beschikken, in vergelijking met zij die geen dergelijk contact hadden (resp. 33% t.o.v. 17%). Omgekeerd gaan laatstgenoemden – vergeleken met eerstgenoemden – vaker wel akkoord met de betreffende uitspraak (resp. 72% t.o.v. 63%).

De beoordeling van de dossierkennis van advocaten **hangt niet samen** met leeftijdsklasse, gender, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

3.3.6. Mening over rechters

Zes op de tien respondenten (62%) vinden dat rechters voldoende kennis hebben van hun dossiers. Ruim een vierde van de respondenten (27%) gaat (eerder) niet akkoord met de uitspraak dat rechters over voldoende dossierkennis beschikken.

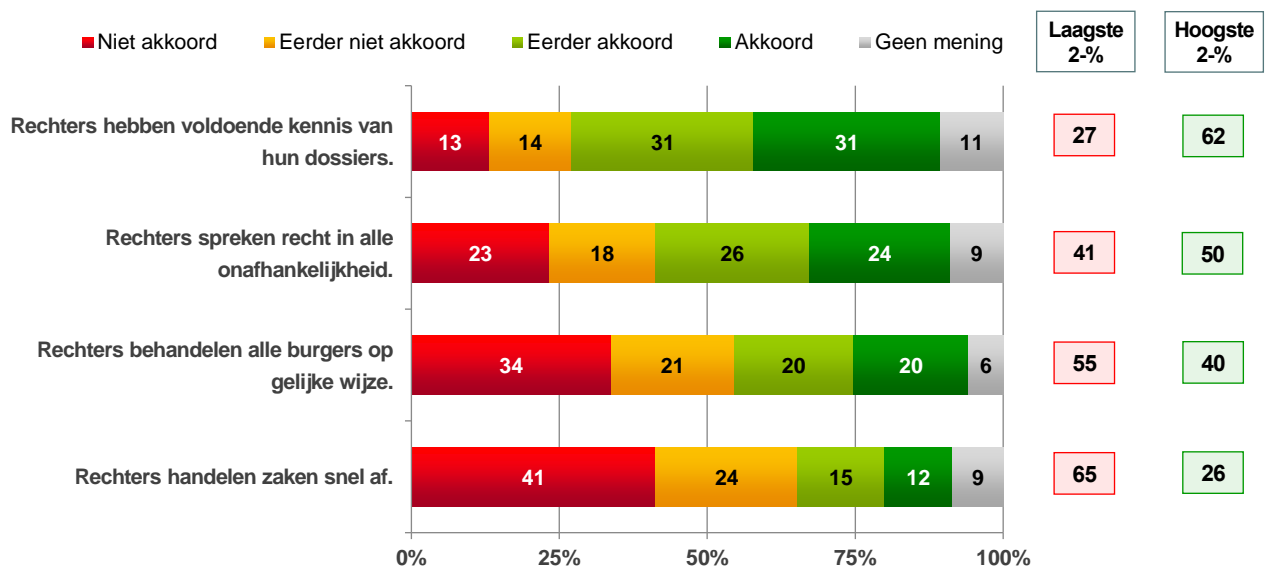
De helft van de respondenten (50%) is van mening dat rechters in alle onafhankelijkheid recht spreken; vier op de tien respondenten (41%) gaan hier (eerder) niet mee akkoord.

Vier op de tien respondenten (40%) gaan (eerder) akkoord met de uitspraak dat rechters alle burgers op gelijke wijze behandelen; 55% denkt dat dit (eerder) niet het geval is.

Een laatste uitspraak betreft het snel afhandelen van zaken door rechters: een vierde van de respondenten (26%) vindt dit (eerder) wel het geval, twee derde van de respondenten (65%) vindt (eerder) niet dat rechters zaken snel afhandelen.

6% tot 11% van de respondenten gaf aan geen mening te hebben over de betreffende uitspraken inzake rechters.

Figuur 16: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over rechters. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

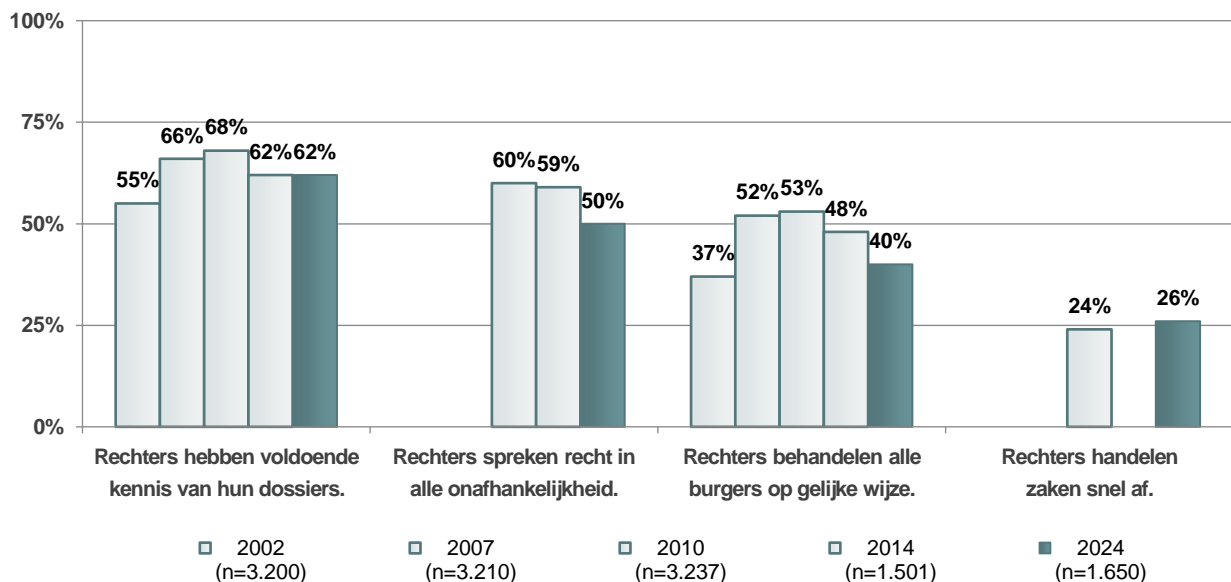
In de edities 2007 en 2010 vond twee derde van de respondenten dat rechters over voldoende dossierkennis beschikken, zijnde een opmerkelijk groter aandeel dan in editie 2002 (55%). In de daaropvolgende editie 2014 daalde het aandeel lichtjes tot 62% – een aandeel dat bevestigd wordt in de huidige editie 2024.

Tussen edities 2010 en 2014 was geen evolutie merkbaar van het aandeel respondenten (i.c. 59%-60%) dat van mening is dat rechters in alle onafhankelijkheid recht spreken. In voorliggende editie 2024 stellen we evenwel een daling vast, met nog 50% van de respondenten die deze mening is toegedaan.²⁵

Na een opmerkelijke stijging in editie 2007 ten aanzien van editie 2002 (resp. 52% t.o.v. 37%), en een stabilisering in de daaropvolgende editie 2010 (53%), daalde het aandeel respondenten dat vindt dat rechters alle burgers op gelijke wijze behandelen opnieuw in editie 2014 (48%). Deze daling zet zich verder door in huidige editie 2024 (40%).

Het aandeel respondenten dat van mening is dat rechters zaken snel afhandelen, is in de huidige editie 2024 onveranderd ten aanzien van de editie 2010 (resp. 26% en 24%).²⁶

Figuur 17: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over rechters. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

²⁵ Deze uitspraak was niet opgenomen in edities 2002 en 2007.

²⁶ Deze uitspraak was niet opgenomen in edities 2002, 2007 en 2014.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de beoordeling van de vier uitspraken over rechters.

“RECHTERS HEBBEN VOLDOENDE KENNIS VAN HUN DOSSIERS.”

Gewest

In Vlaanderen zijn respondenten vaker van mening dan in Wallonië dat rechters voldoende dossierkennis hebben (resp. 66% t.o.v. 56%). Omgekeerd, kent Wallonië een groter aandeel respondenten dan Vlaanderen dat (eerder) niet akkoord gaat met deze uitspraak (resp. 32% t.o.v. 24%).

Leeftijdsklasse

In de leeftijdsklasse 25 tot 49 jaar vinden we een groter aandeel respondenten dat (eerder) niet akkoord gaat met de stelling dat rechters over voldoende dossierkennis beschikken, in vergelijking met de leeftijdsklassen 15-24 jaar en 80+ (resp. 33% t.o.v. 18%-22%).

Onderwijsniveau

Zowel hooggeschoolde als nog schoolgaande respondenten zijn vaker van mening dat rechters over voldoende dossierkennis beschikken, vergeleken met kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 67%-73% t.o.v. 54%-56%). Beide laatstgenoemde groepen van respondenten gaan op hun beurt vaker (eerder) niet akkoord met de uitspraak, dan beide eerstgenoemde groepen (resp. 32%-35% t.o.v. 18%-23%).

Sociale klasse

Respondenten met een hogere (subjectieve) sociale klasse vinden vaker dat rechters voldoende dossierkennis hebben, dan respondenten die zichzelf tot de lagere of middenklasse rekenen (resp. 76% t.o.v. 58%-62%). Omgekeerd gaan beide laatstgenoemde groepen vaker (eerder) niet akkoord met deze uitspraak (i.c. 28%-32% t.o.v. 16% bij de hogere klasse).

Herkomst

Respondenten van de 3^e generatie gaan vaker niet akkoord met de uitspraak dat rechters over voldoende dossierkennis beschikken, vergeleken met respondenten van de 1^e generatie, alsook respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 40% t.o.v. 23%-26%).

Contact met justitie

Vier op de tien respondenten (42%) die de afgelopen jaren in aanraking kwamen met justitie vinden niet dat rechters voldoende dossierkennis hebben; dit is een groter aandeel dan bij respondenten die geen contact hadden met justitie (i.c. 22%). Laatstgenoemden gaan vaker dan eerstgenoemden wel akkoord met de uitspraak (resp. 67% t.o.v. 49%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gender, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

“RECHTERS SPREKEN RECHT IN ALLE ONAFHANKELIJKHEID.”

Leeftijdsklasse

Respondenten van 65 tot 79 jaar gaan vaker (eerder) niet akkoord met de uitspraak dat rechters in alle onafhankelijkheid recht spreken, in vergelijking met respondenten van 80 jaar of ouder (resp. 45% t.o.v. 29%).

Gender

Mannen vinden vaker dan vrouwen dat rechters in alle onafhankelijkheid recht spreken (resp. 53% t.o.v. 47%).

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde respondenten zijn vaker van mening dat rechters in alle onafhankelijkheid recht spreken, vergeleken met kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 56% t.o.v. 39%-46%). Kortgeschoolde respondenten gaan op hun beurt vaker (eerder) niet akkoord met deze uitspraak, vergeleken met hooggeschoolde respondenten (resp. 48% t.o.v. 37%).

Sociale klasse

Hoe hoger de (subjectieve) sociale klasse van de respondent, hoe vaker deze akkoord gaat met de uitspraak dat rechters in alle onafhankelijkheid recht spreken (i.c. 62% hogere klasse t.o.v. 51% middenklasse t.o.v. 43% lagere klasse). Omgekeerd vinden we dat het aandeel respondenten dat (eerder) niet akkoord gaat met voornoemde uitspraak groter is bij respondenten in de lagere klasse (48%), dan bij respondenten in de midden- en hogere klasse (34%-39%).

Herkomst

Respondenten van de 1^e generatie gaan vaker akkoord met deze uitspraak, dan zij van de 3^e generatie (resp. 57% t.o.v. 38%). Zo ook gaan eerstgenoemden minder vaak niet akkoord, in vergelijking met de overige respondenten (resp. 32% t.o.v. 41%-54%).

Contact met justitie

Wie de afgelopen vijf jaar in aanraking kwam met justitie gaat vaker niet akkoord met de uitspraak dat rechters in alle onafhankelijkheid recht spreken, vergeleken met respondenten die geen dergelijk contact hadden (resp. 49% t.o.v. 38%). Laatstgenoemden gaan op hun beurt vaker wel akkoord met deze uitspraak (resp. 52% t.o.v. 44%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

“RECHTERS BEHANDELEN ALLE BURGERS OP GELIJKE WIJZE.”

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde respondenten vinden vaker dat rechters alle burgers op gelijke wijze behandelen, vergeleken met kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 47% t.o.v. 32%). Kort- en middengeschoolde respondenten gaan op hun beurt vaker (eerder) niet akkoord met deze uitspraak, vergeleken met hooggeschoolde respondenten (resp. 61%-63% t.o.v. 48%).

Sociale klasse

Hoe hoger de (subjectieve) sociale klasse van de respondent, hoe vaker deze akkoord gaat met de uitspraak dat rechters alle burgers op gelijke wijze behandelen (i.c. 52% hogere klasse t.o.v. 40% middenklasse t.o.v. 32% lagere klasse). Omgekeerd stellen we vast dat het aandeel respondenten dat (eerder) niet akkoord gaat met voornoemde uitspraak groter is bij respondenten in de lagere klasse (61%), dan bij respondenten in de midden en hogere klasse (46%-53%).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond, alsook respondenten van de 1^e generatie, vinden vaker dat rechters alle burgers op gelijke wijze behandelen, vergeleken met respondenten van de 2^e generatie (resp. 39%-48% t.o.v. 24%). Het aandeel dat niet akkoord gaat met deze uitspraak is het kleinst bij respondenten van de 1^e generatie (i.c. 44%); ook respondenten met een Belgische achtergrond laten een kleiner aandeel 'niet akkoord' optekenen dan zij van de 3^e generatie (resp. 55% t.o.v. 72%).

Contact met justitie

Wie de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaat vaker niet akkoord met de uitspraak dat rechters alle burgers op gelijke wijze behandelen, in vergelijking met respondenten die geen dergelijk contact hadden (resp. 62% t.o.v. 52%). Laatstgenoemde gaan op hun beurt vaker wel akkoord met deze uitspraak (resp. 42% t.o.v. 34%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

“RECHTERS HANDELEN ZAKEN SNEL AF.”

Gewest

In Vlaanderen vindt men (eerder) vaker dat rechters zaken snel afhandelen, vergeleken met respondenten in Wallonië (resp. 29% t.o.v. 22%). Omgekeerd gaat men in Wallonië vaker (eerder) niet akkoord met voornoemde uitspraak, in vergelijking met Vlaanderen (resp. 70% t.o.v. 62%).

Onderwijsniveau

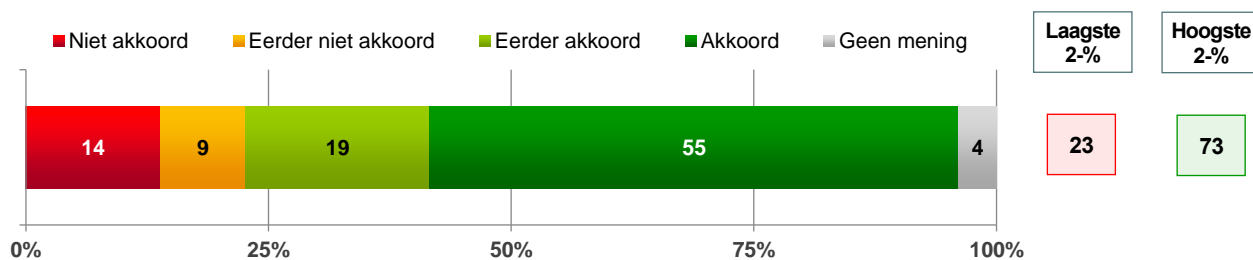
Kortgeschoolde respondenten vinden vaker dat rechters zaken snel afhandelen, dan hooggeschoolde respondenten (resp. 32% t.o.v. 23%). Omgekeerd, gaan hooggeschoolde respondenten vaker (eerder) niet akkoord met de betreffende uitspraak, dan kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 70% t.o.v. 58%-62%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met leeftijdsklasse, gender, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie, herkomst en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.3.7. Opname van de zittingen

Bijna drie vierde van de respondenten (73%) is van mening dat de zittingen van de rechtbanken moeten worden opgenomen; bijna een vierde (23%) vindt dit niet.

Figuur 18: Vindt u dat de zittingen van de rechtbanken moeten worden opgenomen (geregistreerd)? Bent u hiermee – naar totaal

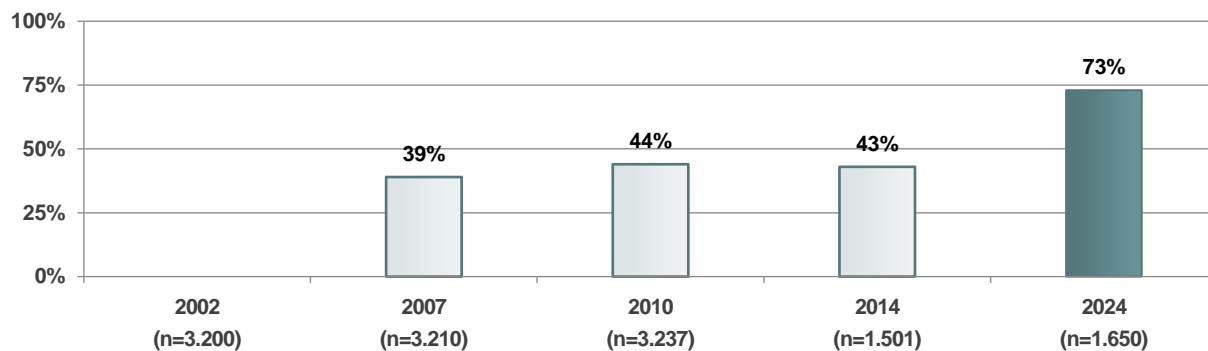

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

In editie 2010 en 2014 vonden ruim vier op de tien respondenten (i.c. 43%-44%) dat zittingen moeten worden opgenomen; dit was een significant groter aandeel dan in editie 2007 (39%). In voorliggende editie 2024 stellen we een zeer markante toename vast van het aandeel respondenten dat van mening is dat zittingen moeten worden opgenomen (73%).²⁷

²⁷ Deze uitspraak was niet opgenomen in editie 2002.

Figuur 19: Vindt u dat de zittingen van de rechtbanken moeten worden opgenomen (geregistreerd)? Bent u hiermee: (eerder) akkoord (hoogste 2-) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men vindt dat de zittingen van rechtbanken moeten worden opgenomen.

Gewest

Respondenten in Wallonië vinden vaker dat zittingen van rechtbanken moeten worden opgenomen, vergeleken met respondenten in Vlaanderen (resp. 81% t.o.v. 70%). Omgekeerd, kent Vlaanderen een groter aandeel respondenten dat (eerder) niet akkoord gaat met deze stelling, vergeleken met Wallonië (resp. 27% t.o.v. 16%).

Leeftijdsklasse

Respondenten in de jongste leeftijdsklasse van 15 tot 24 jaar zijn vaker van mening dat zittingen van rechtbanken moeten worden opgenomen, vergeleken met respondenten van 50 tot 64 jaar en respondenten van 80 jaar of ouder (resp. 82% t.o.v. 67%-69%).

Onderwijsniveau

Zowel schoolgaande respondenten als middengeschoolde respondenten zijn vaker van mening dat zittingen van rechtbanken moeten worden opgenomen, vergeleken met hooggeschoolde respondenten (resp. 77%-82% t.o.v. 69%). Omgekeerd gaan laatstgenoemden vaker (eerder) niet akkoord met de betreffende uitspraak, in vergelijking met beide eerstgenoemde groepen van respondenten (resp. 27% t.o.v. 17%-19%).

Herkomst

Respondenten van de 2^e generatie zijn vaker van mening dat de zittingen moeten worden opgenomen, dan respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 83% t.o.v. 71%).

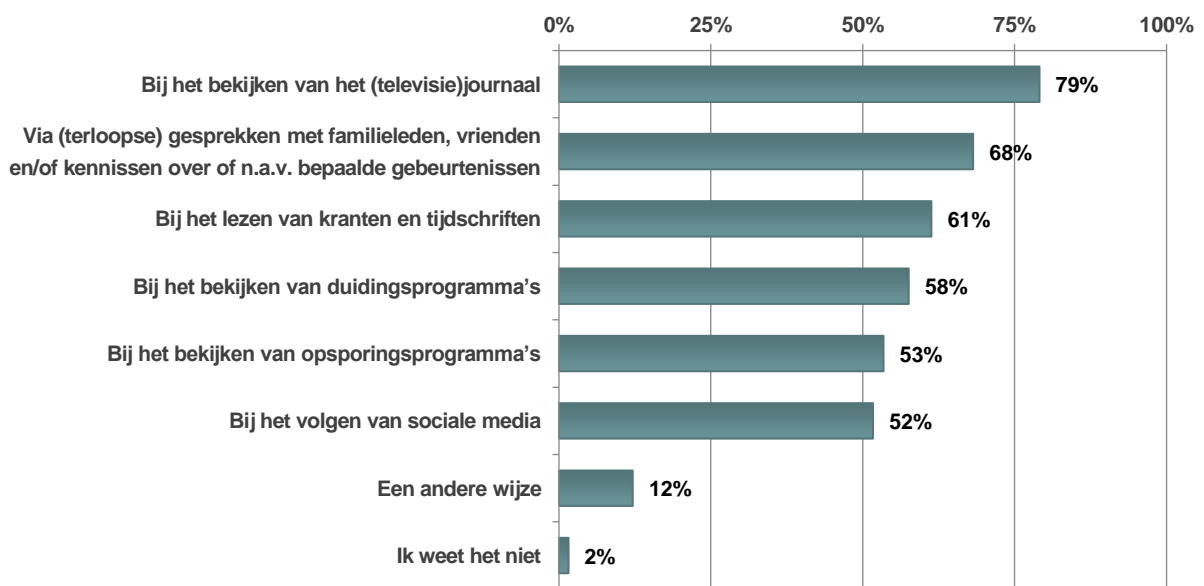
De mening omtrent het al dan niet opnemen van zittingen van rechtbanken **hangt niet samen** met gender, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.3.8. Informatie over justitie

Het kanaal waarlangs de meeste respondenten informatie vernemen over justitie is het (televisie)journaal (i.c. 79%). Op een tweede plaats komen (terloopse) gesprekken met familie, vrienden of kennissen over of naar aanleiding van bepaalde gebeurtenissen (68%). Overige kanalen via dewelke vijf tot zes op de tien respondenten informatie vernemen over justitie zijn – in dalende volgorde: lezen van kranten en tijdschriften (61%), bekijken van duidingsprogramma's (58%), bekijken van opsporingsprogramma's (53%) en via sociale media (52%).

Ruim één op de tien respondenten (12%) vermeldt spontaan nog een andere wijze waarop ze informatie over justitie vernemen. De vaakst vermelde zijn: via het werk of de school (4%), alsook via eigen ervaring met justitie (3%).

Figuur 20: Hoe verneemt u informatie over justitie? Is dit – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649); meerdere antwoorden mogelijk

Deze vraag kwam niet aan bod in voorgaande edities, waardoor geen vergelijking mogelijk is.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de wijze waarop men informatie verneemt over justitie.

Gewest

Respondenten in Vlaanderen vernemen vaker – dan zij in Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – informatie over justitie bij het bekijken van het (televisie)journaal (resp. 83% t.o.v. 70%-75%) en door het lezen van kranten en tijdschriften (resp. 67% t.o.v. 52%-57%). Voorts vernemen eerstgenoemden ook vaker dergelijke informatie middels het volgen van sociale media, zij het enkel in vergelijking met respondenten in Wallonië (resp. 54% t.o.v. 47%). Omgekeerd geven respondenten in Wallonië – in vergelijking met zij in Vlaanderen – vaker aan informatie over justitie te vernemen via het bekijken van opsporingsprogramma's (resp. 61% t.o.v. 48%) en duidingsprogramma's (resp. 62% t.o.v. 55%).

Leeftijdsklasse

Respondenten van 50 jaar en ouder vernemen vaker informatie over justitie via het (televisie)journaal dan respondenten van 25 tot 49 jaar (resp. 86%-88% t.o.v. 70%); bijkomend vernemen ze ook vaker – dan respondenten van 15-24 jaar en 25-49 jaar – informatie over justitie door het lezen van kranten en tijdschriften (resp. 70%-71% t.o.v. 48%-55%). Tot slot wordt ook het bekijken van duidingsprogramma's vaker vermeld

door de oudere leeftijdsklassen (i.c. 50-64 jaar en 65-79 jaar: 63%-67%), dan door de jongere leeftijdsklassen (i.c. 15-24 jaar en 25-49 jaar: 45% en 55%).

Omgekeerd vinden we dat respondenten in de twee jongste leeftijdsgroepen (i.c. 15-24 jaar en 25-49 jaar) vaker informatie over justitie vernemen via sociale media, in vergelijking met oudere respondenten (resp. 82% en 57% t.o.v. 35%-40%); ook (terloopse) gesprekken met familie, vrienden of kennissen over of naar aanleiding van bepaalde gebeurtenissen is voor jongere respondenten (i.c. 15-24 jaar en 25-49 jaar) vaker een bron van informatie over justitie dan voor respondenten van 80 jaar of ouder (resp. 71%-76% t.o.v. 53%).

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde respondenten geven – in vergelijking met kort- en middengeschoolde, alsook schoolgaande respondenten – vaker aan informatie over justitie te vernemen door het lezen van kranten en tijdschriften enerzijds (resp. 72% t.o.v. 47%-56%), het bekijken van duidingsprogramma's anderzijds (resp. 68% t.o.v. 43%-54%). Schoolgaande respondenten vernemen vaker informatie via terloopse gesprekken, in vergelijking met kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 79% t.o.v. 62%-65%); bijkomend vernemen ze ook opvallend vaker dan de overige respondenten informatie over justitie door het volgen van sociale media (resp. 86% t.o.v. 39%-58%), waarbij ook het verschil tussen kort- en middengeschoolde respondenten enerzijds en hooggeschoolde respondenten anderzijds, significant blijkt (resp. 57%-58% t.o.v. 39%).

Sociale klasse

Respondenten behorend tot de hogere klasse vernemen vaker dan zij uit de lagere klasse, informatie over justitie door het lezen van kranten en tijdschriften (resp. 71% t.o.v. 58%). Eerstgenoemden vernemen – samen met zij uit de middenklasse – tevens vaker informatie over justitie door het bekijken van duidingsprogramma's, vergeleken met respondenten behorend tot de lagere klasse (resp. 60%-67% t.o.v. 52%). Een laatste verschil betreft

het vernemen van dergelijke informatie via het volgen van sociale media: respondenten uit de lagere klasse vermelden dit vaker dan zij uit de hogere klasse (resp. 55% t.o.v. 42%).

Tewerkstellingsstatuut

Niet-beroepsactieve respondenten vernemen vaker informatie over justitie door het bekijken van het (televisie)journaal dan beroepsactieve respondenten (resp. 83% t.o.v. 77%). Omgekeerd halen beroepsactieve respondenten vaker (terloopse) gesprekken aan als een bron van informatie over justitie, vergeleken met niet-beroepsactieve respondenten (resp. 71% t.o.v. 60%).

Professionele ervaring met justitie

Respondenten die beroepsmatig te maken hebben of hadden met justitie, vernemen vaker informatie over justitie via het lezen van kranten en tijdschriften, dan zij die geen dergelijke ervaring hebben (resp. 72% t.o.v. 60%).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond geven vaker aan – dan zij van de 1^e of 2^e generatie – dat ze informatie over justitie vernemen via het bekijken van het (televisie)journaal (resp. 83% t.o.v. 69%-71%), alsook via het lezen van kranten en tijdschriften (resp. 67% t.o.v. 51%-54%). Omgekeerd vernemen respondenten van de 1^e of 2^e generatie vaker informatie over justitie via sociale media, in vergelijking met eerstgenoemden (resp. 61%-67% t.o.v. 46%).

Contact met justitie

Respondenten die de afgelopen vijf jaar contact hadden met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, vernemen vaker informatie over justitie via (terloopse) gesprekken, in vergelijking met respondenten die geen dergelijk contact hadden (resp. 76% t.o.v. 65%). Omgekeerd vernemen laatstgenoemde respondenten vaker – dan eerstgenoemde – informatie over justitie door het bekijken van het (televisie)journaal (resp. 82% t.o.v. 73%), alsook door het lezen van kranten en tijdschriften (resp. 63% t.o.v. 56%).

De wijze waarop men informatie verneemt over justitie **hangt niet samen** met gender.

3.4. HET BURGERLIJK RECHT

In dit hoofdstuk wordt nagegaan hoe respondenten staan ten aanzien van een aantal aspecten van het burgerlijk recht, met name het aanstellen van deskundigen, het bijstaan van een rechter door burgers met een expertise, alsook de praktijk van verzoening.

3.4.1. Deskundigen

Respondenten werd gevraagd in welke mate ze het belangrijk vinden dat deskundigen kunnen worden aangesteld, ook indien dit implicaties heeft voor onder andere de duur en kostprijs van een rechtszaak. Dit gebeurde middels drie stellingen:

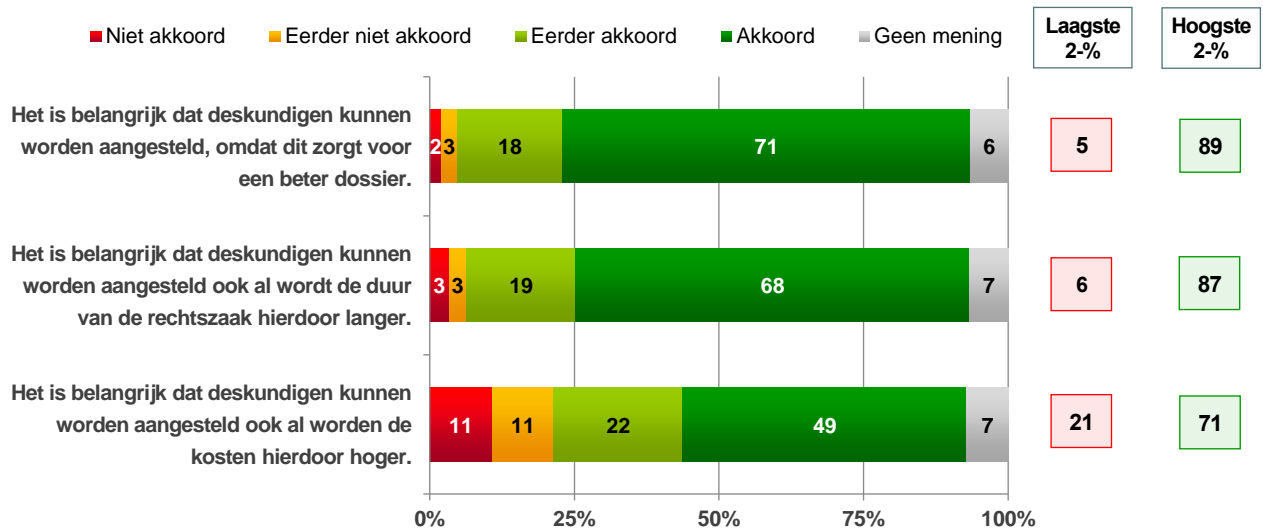
- Het is belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld ook al wordt de duur van de rechtszaak hierdoor langer.
- Het is belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld ook al worden de kosten hierdoor hoger.
- Het is belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld, omdat dit zorgt voor een beter dossier.

Negen op de tien respondenten (89%) zijn van mening dat het belangrijk is dat deskundigen kunnen worden aangesteld, omdat dit zorgt voor een **beter dossier**; slechts 5% gaat hier (eerder) niet mee akkoord.

Dat de **duur** van een rechtszaak hierdoor langer kan worden, stelt voor de overgrote meerderheid van de respondenten geen probleem: 87% blijft (eerder) achter het aanstellen van deskundigen staan; slechts 6% gaat (eerder) niet akkoord.

Wanneer het aanstellen van deskundigen de **kosten** van een rechtszaak kan doen toenemen, zijn nog zeven op de tien respondenten (71%) overtuigd van het belang van het kunnen aanstellen van deskundigen; een vijfde (21%) gaat evenwel (eerder) niet akkoord. Het aandeel respondenten zonder mening is beperkt tot 6% à 7%.

Figuur 21: In een burgerlijke zaak kan er een beroep gedaan worden op een deskundige om de nodige vaststellingen te doen, bijvoorbeeld om de omvang of de juiste oorzaak van de schade vast te stellen. Ik ga u nu enkele uitspraken voorleggen over deze deskundigen. Wilt u zeggen of u hiermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal

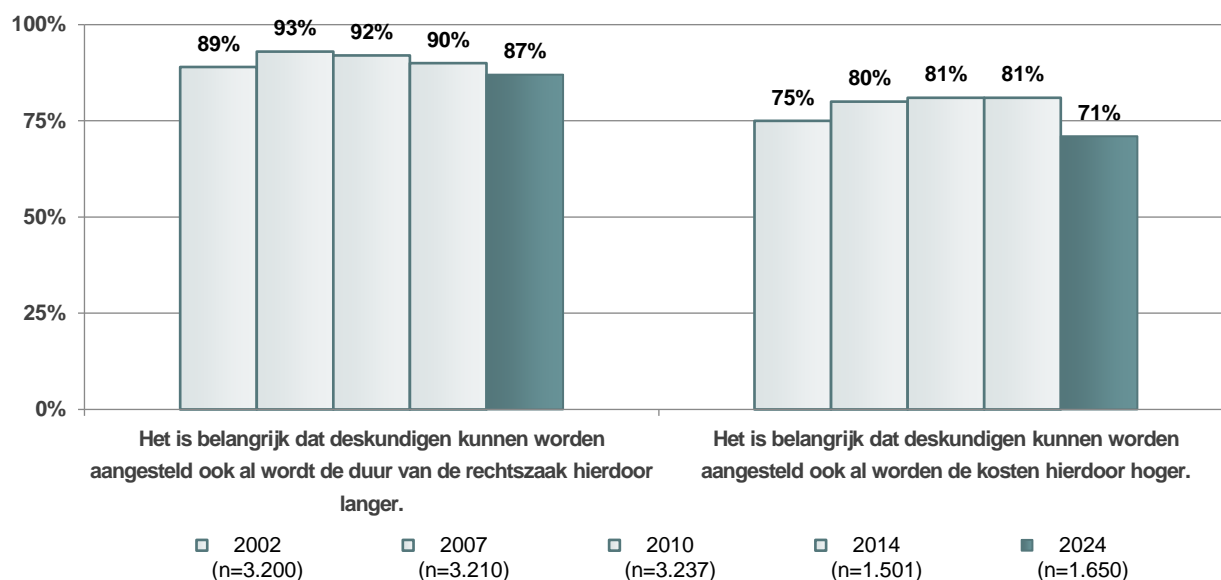
Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

In figuur 22 wordt de evolutie bekeken van de mening van de respondenten ten aanzien van deskundigen doorheen de jaren (i.c. edities). Aangezien de uitspraak 'Het is belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld, omdat dit zorgt voor een beter dossier' niet in voorgaande edities was opgenomen, is hiervoor geen vergelijking mogelijk.

Doorheen de edities bleef het aandeel respondenten dat het belangrijk vindt dat deskundigen kunnen worden aangesteld ook al wordt de **duur van de rechtszaak daardoor langer**, stabiel rond negen op de tien (i.c. 89%-93%); merk weliswaar op dat het aandeel significant hoger lag in edities 2007 en 2010 (i.c. 92%-93%) ten opzichte van edities 2002 en 2014 (i.c. 89%-90%). In voorliggende editie 2024 daalt het aandeel licht – maar niettemin significant – tot 87%.

Ook het aandeel respondenten dat het belangrijk vindt dat deskundigen kunnen worden aangesteld ook al worden de **kosten hierdoor hoger**, bleef – na een toename in editie 2007 ten aanzien van editie 2002 (resp. 80% t.o.v. 75%) – stabiel tot en met editie 2014 (i.c. 80%-81%). In huidige editie 2024 tekenen we echter een vrij sterke daling op, waarbij het aandeel nog 71% bedraagt.

Figuur 22: In een burgerlijke zaak kan er een beroep gedaan worden op een deskundige om de nodige vaststellingen te doen, bijvoorbeeld om de omvang of de juiste oorzaak van de schade vast te stellen. Ik ga u nu enkele uitspraken voorleggen over deze deskundigen. Wilt u zeggen of u hiermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de beoordeling van de drie voorgelegde uitspraken over deskundigen.

“IS BELANGRIJK DAT DESKUNDIGEN KUNNEN WORDEN AANGESTELD, OMDAT DIT ZORGT VOOR EEN BETER DOSSIER.”

Gewest

Respondenten in Vlaanderen zijn meer overtuigd – dan zij in Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – van het belang om deskundigen te kunnen aanstellen, omdat dit zorgt voor een beter dossier (resp. 91% t.o.v. 79%-87%).

Leeftijdsklasse

Respondenten in de oudste leeftijdsklasse van 80 jaar of ouder gaan minder vaak (eerder) akkoord met de uitspraak dat het belangrijk is om deskundigen te kunnen aanstellen, omdat dit zorgt voor een beter dossier, in vergelijking met de overige, jongere respondenten (resp. 78% t.o.v. 87%-91%; merk weliswaar op dat enkel het verschil met de leeftijdsklassen 25-49 jaar en 50-64 jaar significant is).

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde respondenten vinden vaker dat het belangrijk is om deskundigen te kunnen aanstellen, omdat dit zorgt voor een beter dossier, in vergelijking met kortgeschoolde respondenten (resp. 92% t.o.v. 81%).

Sociale klasse

Respondenten in de middenklasse vinden vaker dat het belangrijk is om deskundigen te kunnen aanstellen, omdat dit zorgt voor een beter dossier, in vergelijking met respondenten in de lagere klasse (resp. 91% t.o.v. 85%). Omgekeerd vinden we in de lagere én de hogere klasse een hoger aandeel respondenten dat (eerder) niet akkoord gaat met deze uitspraak, vergeleken met zij in de middenklasse (resp. 6%-8% t.o.v. 3%).

Tewerkstellingsstatuut

Beroepsactieve respondenten vinden vaker dan niet-beroepsactieve respondenten dat deskundigen moeten kunnen aangesteld worden, omdat dit zorgt voor een beter dossier (resp. 91% t.o.v. 84%).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond gaan vaker (eerder) akkoord met de uitspraak dat het belangrijk is om deskundigen te kunnen aanstellen, omdat dit zorgt voor een beter dossier, in vergelijking met respondenten van de 1^e generatie (resp. 91% t.o.v. 85%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gender, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

“HET IS BELANGRIJK DAT DESKUNDIGEN KUNNEN WORDEN AANGESTELD OOK AL WORDT DE DUUR VAN DE RECHTZAAK HIERDOOR LANGER.”

Gewest

Vlaanderen kent een groter aandeel respondenten – vergeleken met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – dat het belangrijk vindt dat deskundigen kunnen worden aangesteld ook als de duur van de rechtszaak hierdoor langer wordt (resp. 89% t.o.v. 80%).

Leeftijdsklasse

Respondenten in de leeftijdsklasse 25-49 jaar en 50-64 jaar vinden vaker – dan zij van 80 jaar en ouder – dat het belangrijk is om deskundigen te kunnen aanstellen ook als de duur van de rechtszaak hierdoor langer wordt (resp. 88% t.o.v. 77%).

Onderwijsniveau

Ruim negen op de tien van de hooggeschoolde respondenten (92%) vinden het belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld, ook als de duur van de rechtszaak hierdoor langer wordt; bij de kort- en middengeschoolde respondenten ligt dit aandeel significant lager (i.c. 78%-85%).

Sociale klasse

Respondenten in de midden- en hogere klasse vinden het vaker belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld, ook als de duur van de rechtszaak hierdoor langer wordt, in vergelijking met respondenten in de lagere klasse (resp. 89%-92% t.o.v. 84%). Het aandeel respondenten dat niet akkoord gaat met deze uitspraak ligt hoger bij respondenten in de lagere klasse, vergeleken met zij in de middenklasse (resp. 9% t.o.v. 4%).

Tewerkstellingsstatuut

Beroepsactieve respondenten gaan vaker akkoord met bovenstaande uitspraak, vergeleken met zij die niet-beroepsactief zijn (resp. 90% t.o.v. 83%).

Professionele ervaring met justitie

Wie beroepsmatig te maken heeft of had met justitie is vaker van mening dat het belangrijk is om deskundigen te kunnen aanstellen, ook als een rechtszaak hierdoor langer wordt, vergeleken met overige respondenten (resp. 94% t.o.v. 86%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gender, herkomst en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

"HET IS BELANGRIJK DAT DESKUNDIGEN KUNNEN WORDEN AANGESTELD OOK AL WORDEN DE KOSTEN HIERDOOR HOGER."

Onderwijsniveau

Ruim drie vierde van de hooggeschoolde respondenten (77%) vindt het belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld, ook als de kosten hierdoor hoger worden; bij de kort- en middengeschoolde alsook schoolgaande respondenten ligt dit aandeel significant lager (i.c. 66%-68%).

Sociale klasse

Respondenten in de hogere klasse vinden het vaker belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld, ook als de kosten hierdoor hoger worden, in vergelijking met respondenten in de lagere en middenklasse (resp. 84% t.o.v. 68%-73%). Het aandeel respondenten dat niet akkoord gaat met deze uitspraak ligt hoger bij respondenten in de lagere klasse, vergeleken met zij in de hogere klasse (resp. 25% t.o.v. 12%).

Tewerkstellingsstatuut

Beroepsactieve respondenten gaan vaker akkoord met bovenstaande uitspraak, vergeleken met zij die niet-beroepsactief zijn (resp. 74% t.o.v. 68%).

Professionele ervaring met justitie

Wie beroepsmatig te maken heeft of had met justitie is vaker van mening dat het belangrijk is om deskundigen te kunnen aanstellen, ook als de kosten hierdoor hoger worden, vergeleken met de overige respondenten (resp. 78% t.o.v. 70%).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond gaan vaker akkoord met deze uitspraak, dan respondenten van de 1^e generatie (resp. 74% t.o.v. 65%).

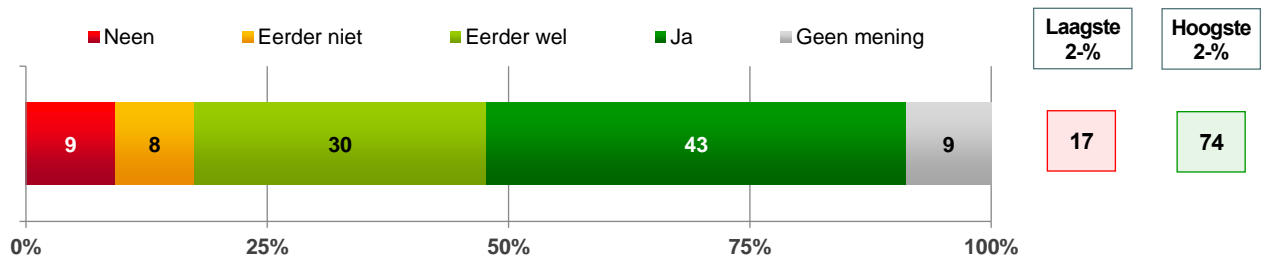
De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.4.2. Bijstaan van de rechter door burgers

Momenteel wordt in een aantal burgerlijke zaken de rechter voor het nemen van een beslissing bijgestaan door burgers die gespecialiseerd zijn in het onderwerp. Drie vierde van de respondenten (74%) is van mening dat deze praktijk mag uitgebreid worden naar andere burgerlijke zaken; 17% vindt dit (eerder) geen goed idee.

Eén op de tien respondenten (9%) wou of kon zich hier niet over uitspreken.

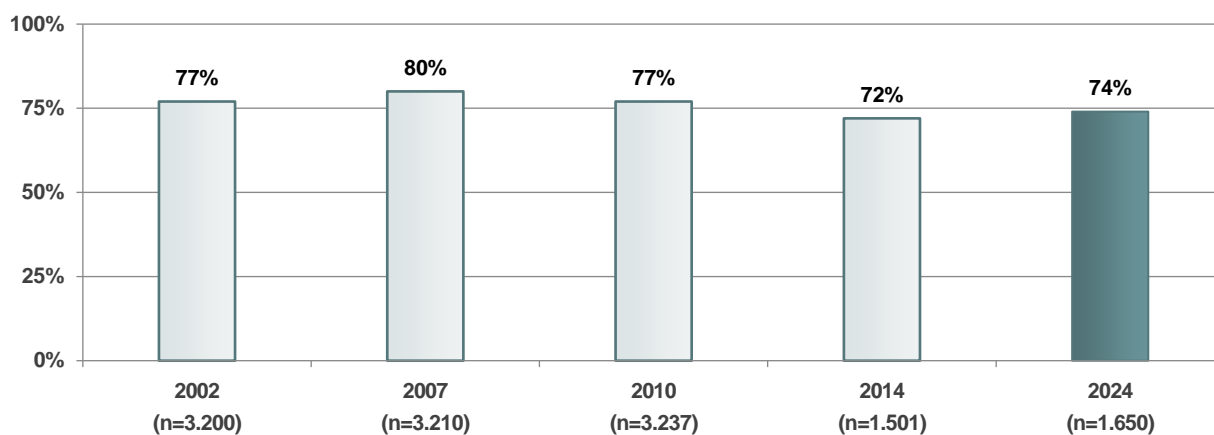
Figuur 23: In een aantal burgerlijke zaken [...] wordt de rechter voor het nemen van een beslissing bijgestaan door burgers die zelf geen beroepsrechter zijn, maar wel gespecialiseerd zijn in het onderwerp. Vindt u dat men deze manier van werken moet veralgemenen naar, bijvoorbeeld, andere burgerlijke zaken? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Na een toename in editie 2007 ten aanzien van editie 2002 (resp. 80% t.o.v. 77%) van het aandeel respondenten dat vindt dat een rechter mag worden bijgestaan door burgers met een expertise in het onderwerp, daalde het aandeel in editie 2010 opnieuw naar het niveau van editie 2002 (77%). In de daaropvolgende editie 2014 zette de daling zich verder door, waarbij het aandeel nog 72% bedroeg. In voorliggende editie 2024 stabiliseert het aandeel opnieuw (74%), maar blijft het wel significant kleiner dan in edities 2002 tot en met 2010.

Figuur 24: In een aantal burgerlijke zaken [...] wordt de rechter voor het nemen van een beslissing bijgestaan door burgers die zelf geen beroepsrechter zijn, maar wel gespecialiseerd zijn in het onderwerp. Vindt u dat men deze manier van werken moet veralgemenen naar, bijvoorbeeld, andere burgerlijke zaken? (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

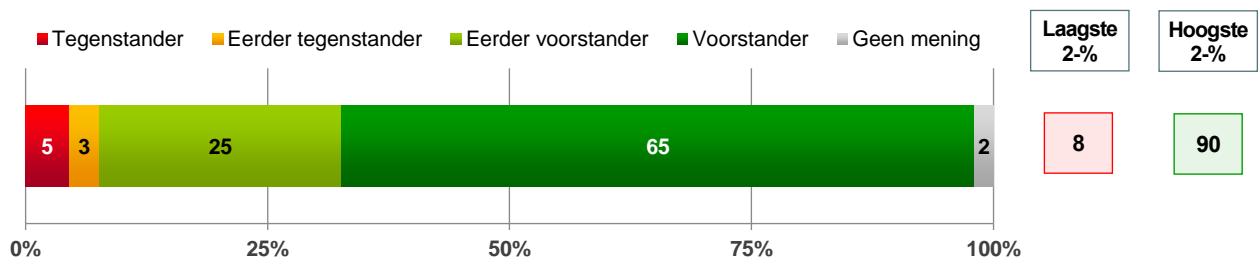
Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men vindt dat het bijstaan van rechters door burgers met een zekere expertise moeten worden uitgebreid naar andere burgerlijke zaken.

Met geen enkel kenmerk kan een verband worden vastgesteld: de mening omtrent het uitbreiden van het bijstaan van rechters door burgers met een specialisatie in het behandelde onderwerp naar andere burgerlijke zaken, **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender, onderwijsniveau, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie, herkomst en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.4.3. Verzoening

Vooraleer de rechter de zaak behandelt en een beslissing neemt, kunnen de partijen in een burgerlijke zaak ook onderling naar een oplossing zoeken voor hun probleem en zelf een regeling voorstellen. Dit wordt verzoening genoemd. Negen op de tien respondenten (90%) zijn (eerder) voorstander van deze manier om conflicten op te lossen. 8% van de respondenten is hier (eerder) tegenstander van.

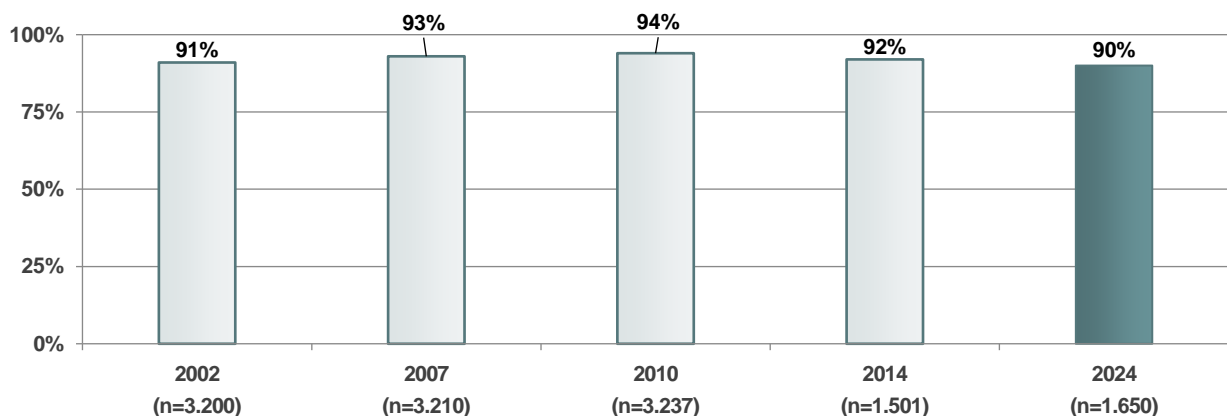
Figuur 25: Vooraleer de rechter de zaak behandelt en een beslissing neemt, kunnen de partijen in een burgerlijke zaak ook onderling naar een oplossing zoeken voor hun probleem en zelf een regeling voorstellen. Dit wordt verzoening genoemd. Bent u van deze manier om conflicten op te lossen: – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Hoewel het aandeel respondenten dat (eerder) voorstander is van de mogelijkheid tot verzoening tussen beide partijen doorheen de edities op een hoog niveau bleef (i.c. $\geq 90\%$), zijn er niettemin significante verschillen tussen de edities. Zo steeg het aandeel in editie 2007 ten aanzien van editie 2002 (resp. 93% t.o.v. 91%), om vervolgens te stabiliseren in de daaropvolgende editie 2010 (94%). In editie 2014 kende het aandeel een lichte daling tot 92% – maar bleef het wel op eenzelfde niveau als edities 2002 en 2007 (i.c. 91%-93%). In voorliggende editie 2024 blijft het aandeel (90%) op eenzelfde niveau als in voorgaande editie 2014 (92%) alsook editie 2002 (91%), waarbij het wel significant lager ligt dan in edities 2007 en 2010 (93%-94%).

Figuur 26: Vooraleer de rechter de zaak behandelt en een beslissing neemt, kunnen de partijen in een burgerlijke zaak ook onderling naar een oplossing zoeken voor hun probleem en zelf een regeling voorstellen. Dit wordt verzoening genoemd. Bent u (eerder) voorstander van deze manier om conflicten op te lossen? (hoogste 2%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men voor- of tegenstander is van de praktijk van verzoening.

Leeftijdsklasse

Respondenten in de leeftijdsklasse 65 tot 79 jaar zijn vaker voorstander van de praktijk van verzoening, vergeleken met respondenten in de jongste leeftijdsklasse van 15-24 jaar (resp. 95% t.o.v. 87%).

Onderwijsniveau

94% van de hooggeschoolde respondenten is (eerder) voorstander van de praktijk van verzoening; bij kortgeschoolde en schoolgaande respondenten ligt dit aandeel significant lager (i.c. 84%-86%). Laatstgenoemde twee groepen laten een hoger aandeel optekenen dat niet akkoord gaat, in vergelijking met hooggeschoolde respondenten (resp. 10%-12% t.o.v. 5%).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond zijn vaker (eerder) voorstander van de praktijk van verzoening, dan respondenten van de 1^e generatie (resp. 93% t.o.v. 83%). Laatstgenoemden zijn vaker dan eerstgenoemde (eerder) tegenstander (resp. 12% t.o.v. 6%).

De mening omtrent de procedure van verzoening **hangt niet samen** met gewest, gender, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.5. HET STRAFRECHT

Naast het burgerlijk recht werd respondenten ook hun mening gevraagd inzake een aantal aspecten van het strafrecht, zijnde: parketmagistraten, herstelbemiddeling, de volksjury, het al dan niet voldoende streng bestraffen van een aantal misdrijven, de uitvoering van gevangenisstraffen, alsook alternatieve straffen en het uit handen geven van minderjarigen.

3.5.1. Parketmagistraten

Een eerste onderdeel van het strafrecht dat aan bod kwam, betreft de parketmagistraten. Respondenten werd gevraagd hun mening te geven over volgende drie uitspraken:

- Parketmagistraten, dit zijn de personen die onder andere moeten beslissen om een zaak al dan niet voor de rechtbank te brengen, hebben voldoende kennis over hun dossiers.
- Parketmagistraten, dit zijn de personen die onder andere moeten beslissen om een zaak al dan niet voor de rechtbank te brengen, behandelen alle burgers op gelijke wijze.
- Parketmagistraten, dit zijn de personen die onder andere moeten beslissen om een zaak al dan niet voor de rechtbank te brengen, handelen zaken snel af.

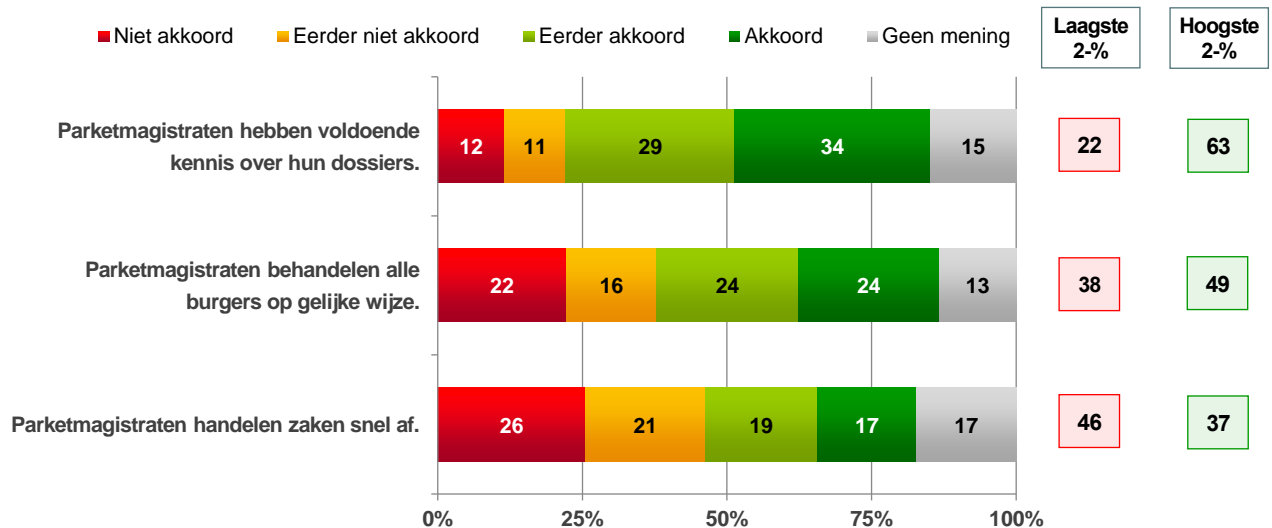
Ruim zes op de tien respondenten (63%) zijn van mening dat parketmagistraten voldoende kennis hebben over hun dossiers; een vijfde (22%) meent echter van niet.

Voorts gaat de helft van de respondenten (48%) (eerder) akkoord met de uitspraak dat parketmagistraten alle burgers op gelijke wijze behandelen; bijna vier op de tien respondenten (38%) evenwel is hier niet van overtuigd.

Bijna vier op de tien respondenten (37%) denken dat parketmagistraten hun zaken snel afhandelen; daartegenover staat 46% van de respondenten die (eerder) niet akkoord gaan met deze uitspraak.

Merk op dat 13% tot 17% van de respondenten zich niet kon of wou uitspreken over deze uitspraken en aangaf geen mening te hebben.

Figuur 27: Nadat de politie het onderzoek naar een misdrijf gevoerd heeft, moet worden beslist of de zaak voor de rechtbank komt of niet. Deze beslissing neemt het parket. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over het parket. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

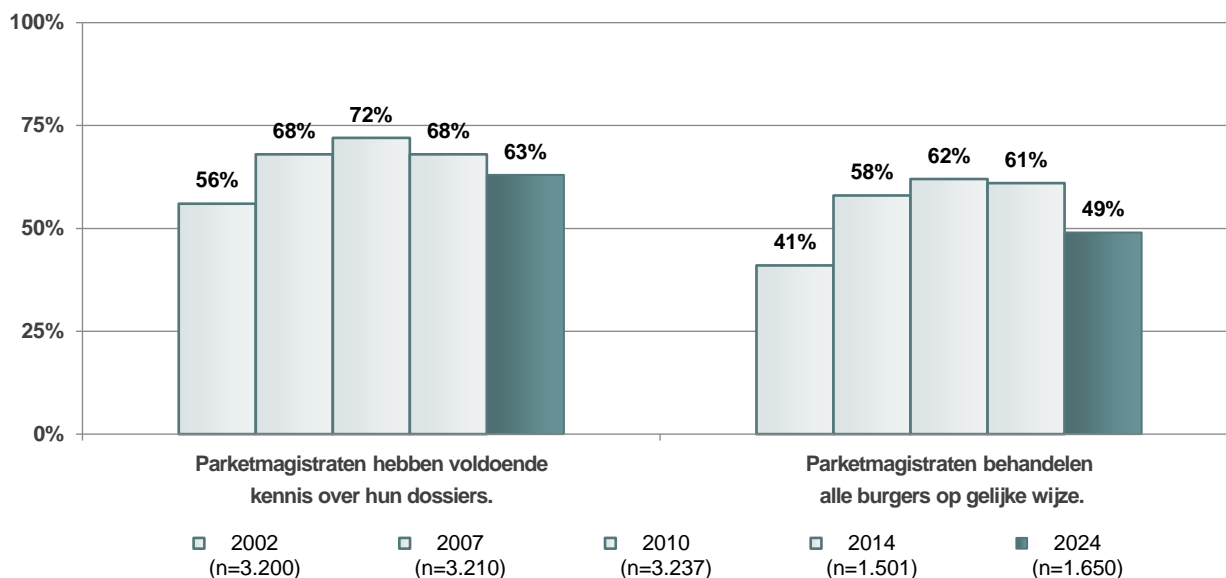
Onderstaand wordt de evolutie bekeken van de mening van de respondenten ten aanzien van parketmagistraten doorheen de jaren (i.c. edities). Aangezien de uitspraak 'parketmagistraten handelen zaken snel af' niet in voorgaande edities was opgenomen, is hiervoor geen vergelijking mogelijk.

Bij de vergelijking van de uitspraak 'parketmagistraten hebben **voldoende kennis** over hun dossiers' hoort de kanttekening dat deze in voorgaande edities anders verwoord werd (i.c. 'de parketmagistraat kent een dossier goed genoeg om de juiste beslissing te kunnen nemen'), wat een invloed kan hebben op de resultaten.

We stellen vast dat het aandeel respondenten dat deze uitspraak onderschreef, stelselmatig toenam vanaf editie 2002 (56%) tot en met editie 2010 (72%). In de daaropvolgende editie 2014 daalde het aandeel opnieuw naar het niveau van editie 2007 (68%). In voorliggende editie 2024 zet de daling zich verder door, met nog 63% van de respondenten die hier (eerder) akkoord mee gaan – een aandeel dat wel nog steeds hoger ligt dan in editie 2002 (56%).

Ook de uitspraak 'parketmagistraten behandelen **alle burgers op gelijke wijze**' was iets anders verwoord in voorgaande edities (i.c. 'de parketmagistraat behandelt iedereen op gelijke wijze'). Opnieuw stellen we een stelselmatige toename vast – vanaf editie 2002 (41%) tot en met editie 2010 (62%) – van het aandeel respondenten dat de uitspraak onderschrijft. In de daaropvolgende editie 2014 stabiliseerde het aandeel (61%) op eenzelfde niveau als in edities 2007 en 2010 (58%-62%). In voorliggende editie 2024 tekenen we echter een sterke daling op, met nog 49% van de respondenten die vinden dat parketmagistraten alle burgers op gelijke wijze behandelen – zijnde een significant lager aandeel dan in edities 2007, 2010 en 2014, maar nog steeds hoger dan in editie 2002.

Figuur 28: Nadat de politie het onderzoek naar een misdrijf gevoerd heeft, moet worden beslist of de zaak voor de rechtbank komt of niet. Deze beslissing neemt het parket. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over het parket. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de beoordeling van de drie voorgelegde uitspraken over parketmagistraten.

"PARKETMAGISTRATEN HEBBEN VOLDOENDE KENNIS OVER HUN DOSSIERS."

Gewest

Respondenten in Vlaanderen zijn meer overtuigd – dan zij in Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – dat parketmagistraten voldoende kennis hebben over hun dossiers (resp. 67% t.o.v. 55%-58%).

Leeftijdsklasse

Een vierde van de respondenten (24%) in de leeftijdsklasse 25 tot 49 jaar gaat (eerder) niet akkoord met de uitspraak dat parketmagistraten over voldoende dossierkennis beschikken; dit is een significant groter aandeel dan bij 80-plussers (12%).

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde alsook schoolgaande respondenten vinden vaker dat parketmagistraten over voldoende dossierkennis beschikken, vergeleken met kortgeschoolde respondenten (resp. 67%-68% t.o.v. 52%). Omgekeerd gaan laatstgenoemden vaker (eerder) niet akkoord, vergeleken met hooggeschoolde respondenten (resp. 27% t.o.v. 19%).

Sociale klasse

Respondenten in de hogere klasse zijn vaker van mening dat parketmagistraten voldoende kennis hebben van hun dossiers, in vergelijking met respondenten in de lagere en middenklasse (resp. 75% t.o.v. 57%-64%). Omgekeerd vinden we in de lagere klasse een hoger aandeel respondenten dat (eerder) niet akkoord gaat met deze uitspraak, vergeleken met zij in de hogere klasse (resp. 25% t.o.v. 15%).

Contact met justitie

Wie de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaat vaker (eerder) niet akkoord met de uitspraak dat parketmagistraten over voldoende dossierkennis beschikken, dan zij die niet in contact kwamen met justitie (resp. 32% t.o.v. 18%). Omgekeerd stellen we vast dat 66% van zij die geen contact hadden (eerder) wel akkoord gaat, in vergelijking met 55% van zij die wel een dergelijk contact hadden.

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gender, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en herkomst.

"PARKETMAGISTRATEN BEHANDELEN ALLE BURGERS OP GELIJKE WIJZE."

Onderwijsniveau

Ruim de helft van de hooggeschoolde respondenten (55%) is van mening dat parketmagistraten alle burgers op gelijke wijze behandelen; bij de kort- en middengeschoolde respondenten ligt dit aandeel significant lager (i.c. 39%-44%). Beide laatstgenoemde respondenten gaan dan weer vaker (eerder) niet akkoord met deze uitspraak, in vergelijking met hooggeschoolde respondenten (resp. 43%-44% t.o.v. 33%).

Sociale klasse

Respondenten in de hogere klasse vinden vaker dat parketmagistraten alle burgers op gelijke wijze behandelen, vergeleken met respondenten in de lagere én middenklasse (resp. 66% t.o.v. 42%-49%); ook zij in de middenklasse zijn vaker dan zij in de lagere klasse deze mening toegedaan (resp. 49% t.o.v. 42%). Omgekeerd stellen we vast dat hoe lager de sociale klasse van de respondent, hoe vaker deze stelt (eerder) niet akkoord te gaan met voornoemde uitspraak (resp. 45% lagere klasse t.o.v. 37% middenklasse t.o.v. 27% hogere klasse).

Tewerkstellingsstatuut

Beroepsactieve respondenten gaan vaker (eerder) akkoord met bovenstaande uitspraak, vergeleken met zij die niet-beroepsactief zijn (resp. 52% t.o.v. 44%).

Contact met justitie

Bijna de helft van de respondenten (47%) die de afgelopen vijf jaar contact hadden met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaat (eerder) niet akkoord met de uitspraak dat parketmagistraten alle burgers op gelijke wijze behandelen; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten die geen dergelijk contact hadden (35%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender, professionele ervaring met justitie en herkomst.

"PARKETMAGISTRATEN HANDELEN ZAKEN SNEL AF."

Onderwijsniveau

Schoolgaande respondenten gaan vaker (eerder) akkoord met de uitspraak dat parketmagistraten zaken snel afhandelen, vergeleken met hooggeschoolde respondenten (resp. 45% t.o.v. 33%). Het aandeel respondenten dat (eerder) niet akkoord gaat met voornoemde uitspraak, is significant groter bij hooggeschoolde respondenten, vergeleken met kortgeschoolde respondenten (resp. 50% t.o.v. 40%).

Herkomst

Respondenten van de 3^e generatie gaan vaker (eerder) akkoord met bovenstaande uitspraak dan respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 49% t.o.v. 35%).

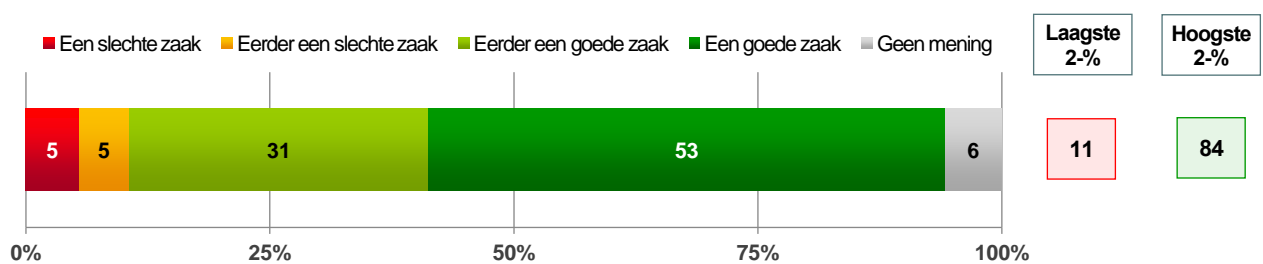
De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.5.2. Herstelbemiddeling

In strafzaken bestaat de mogelijkheid om een beroep te doen op herstelbemiddeling, waarbij dader en slachtoffer vrijwillig met elkaar in gesprek gaan onder leiding van een deskundige ter zake. De bedoeling is de communicatie tussen slachtoffer en dader te vergemakkelijken, waardoor de dader inzicht kan krijgen in de gevolgen van het misdrijf voor het slachtoffer. Bijkomend kunnen er ook afspraken worden gemaakt over een herstelregeling voor het slachtoffer.

Meer dan acht op de tien respondenten (84%) geeft aan herstelbemiddeling een (eerder) goede zaak te vinden. Eén op de tien respondenten (11%) vindt herstelbemiddeling (eerder) een slechte zaak. 6% van de respondenten tot slot geeft aan hierover geen mening te hebben.

Figuur 29: In strafzaken bestaat de mogelijkheid om een beroep te doen op herstelbemiddeling. Dat houdt in dat de dader en het slachtoffer vrijwillig met elkaar in gesprek gaan onder leiding van een deskundige ter zake. De bedoeling hiervan is de communicatie tussen slachtoffer en dader te vergemakkelijken, waardoor de dader inzicht kan krijgen in de gevolgen van het misdrijf voor het slachtoffer. In dit geval kunnen er ook afspraken worden gemaakt over een herstelregeling voor (de schade van) het slachtoffer. Vindt u herstelbemiddeling: – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

In voorgaande edities was de stelling enigszins anders geformuleerd (i.c. 'Vooraleer bepaalde zaken voor de rechtbank komen, kunnen de dader en het slachtoffer de mogelijkheid krijgen om onder begeleiding tot een overeenkomst te komen. Dit noemt men bemiddeling. Ik ga u nu een uitspraak voorleggen over bemiddeling') waardoor geen vergelijking mogelijk is.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men herstelbemiddeling een goede of slechte zaak vindt.

Onderwijsniveau

Bijna negen op de tien hooggeschoolde respondenten (88%) vinden herstelbemiddeling (eerder) een goede zaak; bij kortgeschoolde respondenten ligt dit aandeel significant lager (i.c. 77%).

Sociale klasse

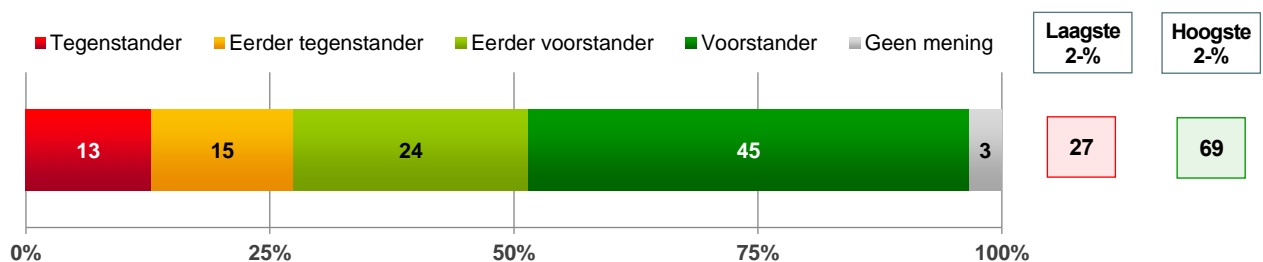
Respondenten in de hogere klasse zijn vaker van mening dat herstelbemiddeling een (eerder) goede zaak is, vergeleken met respondenten in de lagere klasse (resp. 91% t.o.v. 81%).

De mening omtrent de procedure van herstelbemiddeling **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie, herkomst en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.5.3. Volksjury

Bij bepaalde misdaden wordt de beslissing over 'schuld' of 'onschuld' overgelaten aan een volksjury. Deze jury bestaat uit burgers die toevallig gekozen worden uit de Belgische bevolking. Zeven op de tien respondenten (69%) zijn (eerder) voorstander van een volksjury; ruim een vierde (27%) is evenwel (eerder) tegenstander van een volksjury.

Figuur 30: Bij bepaalde misdaden wordt de beslissing over 'schuld' of 'onschuld' overgelaten aan een volksjury. Deze jury bestaat uit burgers zoals u, die toevallig gekozen worden uit de Belgische bevolking. Bent u van dit systeem van volksjury: – naar totaal

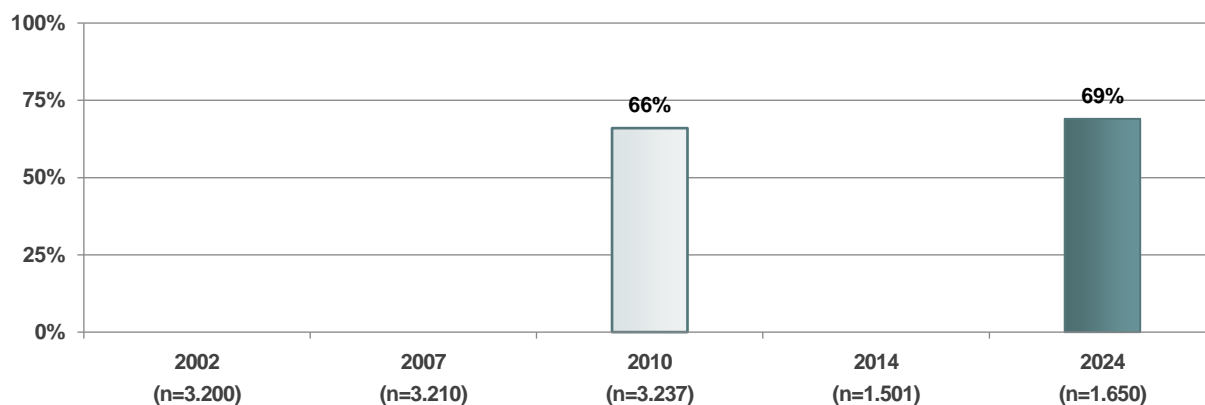

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Ten aanzien van editie 2010, kent voorliggende editie 2024 een significant groter aandeel respondenten dat (eerder) voorstander is van een volksjury (resp. 66% t.o.v. 69%).²⁸

Figuur 31: Bij bepaalde misdaden wordt de beslissing over 'schuld' of 'onschuld' overgelaten aan een volksjury. Deze jury bestaat uit burgers zoals u, die toevallig gekozen worden uit de Belgische bevolking. Bent u (eerder) voorstander van dit systeem van volksjury: (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men voor- of tegenstander is van een volksjury.

Leeftijdsklasse

Respondenten in de oudste leeftijdsklasse (i.c. 80 jaar of ouder) zijn vaker voorstander van een volksjury, vergeleken met respondenten van 25 tot 49 jaar (resp. 79% t.o.v. 66%); omgekeerd zijn laatstgenoemde vaker (eerder) tegenstander in vergelijking met eerstgenoemde (resp. 31% t.o.v. 15%).

Tewerkstellingsstatuut

Niet-beroepsactieve respondenten zijn vaker (eerder) voorstander van een volksjury, vergeleken met beroepsactieve respondenten (resp. 75% t.o.v. 67%). Omgekeerd zijn laatstgenoemden vaker (eerder) tegenstander in vergelijking met eerstgenoemden (resp. 30% t.o.v. 23%).

De mening omtrent een volksjury **hangt niet samen** met gewest, gender, onderwijsniveau, sociale klasse, herkomst, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

²⁸ Deze uitspraak was (als dusdanig) niet opgenomen in editie 2014. Bovendien kan de vergelijking enkel met editie 2010 gemaakt worden, omdat de overige data niet beschikbaar zijn.

3.5.4. Bestrafing van misdrijven

Respondenten konden voor een reeks van zeven misdrijven aangeven of ze vonden dat het betreffende misdrijf al dan niet streng genoeg bestraft wordt. Het betreft financiële misdrijven, seksuele misdrijven, verkeersmisdrijven, drugsmisdrijven, moorden, georganiseerde criminaliteit en computercriminaliteit.

Over het algemeen is maximaal één op de tien respondenten (i.c. 2% tot 9%) van mening dat het betreffende misdrijf te streng wordt bestraft. Hierop bestaat evenwel één uitzondering, zijnde **verkeersmisdrijven**: 23% van de respondenten vindt dat verkeersmisdrijven te streng bestraft worden; anderzijds is 32% van mening dat ze niet streng genoeg bestraft worden. Tot slot vindt 39% dat verkeersmisdrijven voldoende streng bestraft worden.

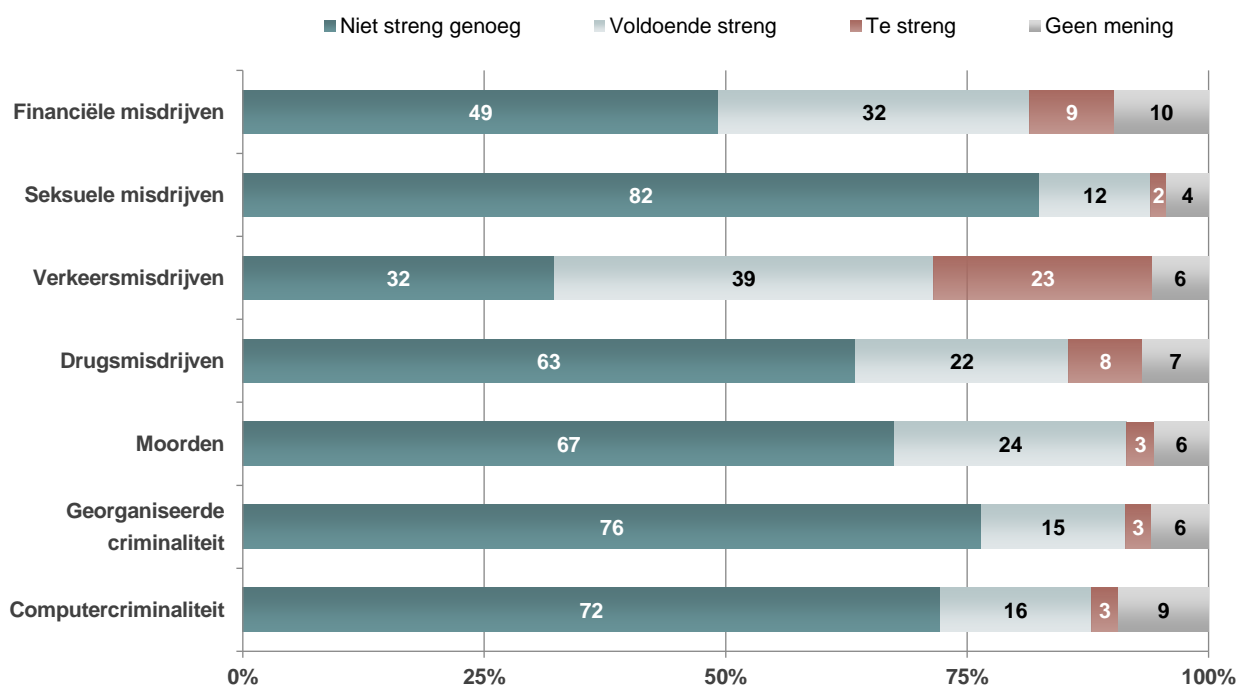
De misdrijven waarvan een groter aandeel respondenten aangeeft dat ze niet streng genoeg bestraft worden, zijn – in dalende volgorde – **seksuele misdrijven** (82%), **georganiseerde criminaliteit** (76%) en **computercriminaliteit** (72%); telkens 12% tot 16% van de respondenten vinden dat voornoemde drie misdrijven voldoende streng bestraft worden.

Ongeveer twee derde van de respondenten vindt tevens dat **moorden** en **drugsmisdrijven** onvoldoende streng bestraft worden (resp. 67% en 63%); telkens 22% tot 24% vindt dat voornoemde misdrijven wel streng genoeg bestraft worden.

Tot slot is de helft van de respondenten (49%) van mening dat **financiële misdrijven** niet streng genoeg bestraft worden; 32% vindt evenwel van wel.

Het aandeel respondenten dat geen mening had over het al dan niet streng genoeg bestraffen van voormelde misdrijven bedraagt 4% tot 10%.

Figuur 32: Vindt u dat de volgende misdrijven in het algemeen, te streng, voldoende streng of niet streng genoeg bestraft worden? – naar totaal

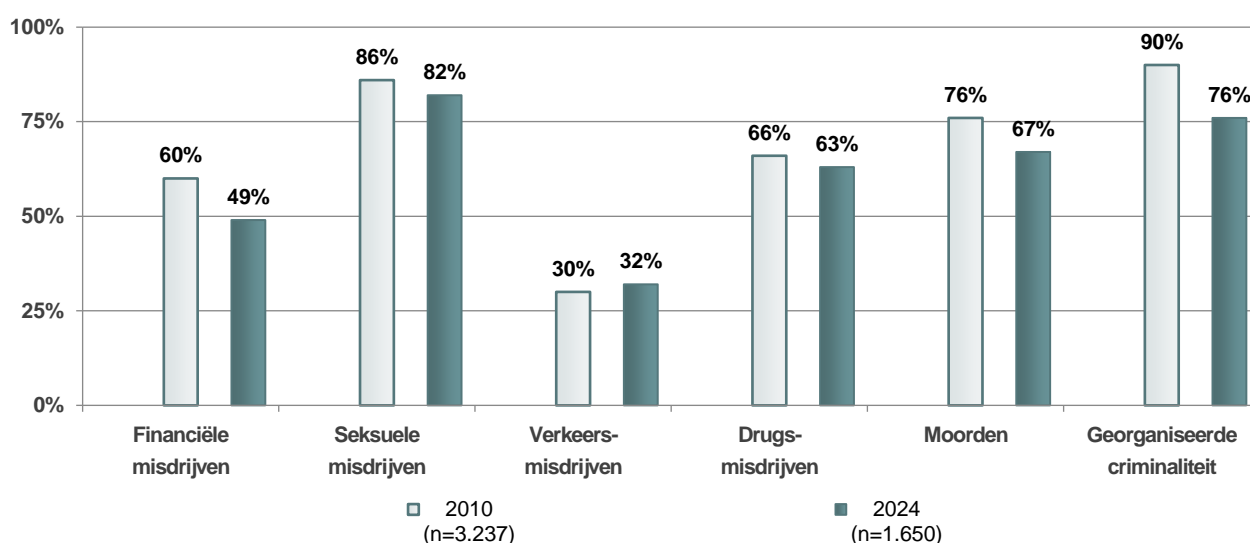

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Onderstaand wordt voor elk van voornoemde misdrijven de evolutie nagegaan ten aanzien van editie 2010, inzake het aandeel respondenten dat het misdrijf niet streng genoeg bestraft vindt.²⁹

Over de hele lijn – met uitzondering van verkeersmisdrijven waarvoor geen evolutie kan opgetekend worden – kent huidige editie 2024 een significant lager aandeel respondenten dat het betreffende misdrijf niet streng genoeg bestraft vindt, in vergelijking met editie 2010.³⁰

Figuur 33: Vindt u dat de volgende misdrijven in het algemeen, te streng, voldoende streng of niet streng genoeg bestraft worden? (% 'Niet streng genoeg') – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men vindt dat specifieke misdrijven streng genoeg bestraft worden.

“FINANCIËLE MISDRIJVEN”

Gewest

Respondenten in Wallonië zijn vaker van mening dat financiële misdrijven te streng bestraft worden, dan respondenten in Vlaanderen (resp. 12% t.o.v. 7%). Laatstgenoemden vinden dan weer vaker dan zij in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat financiële misdrijven voldoende streng bestraft worden (resp. 35% t.o.v. 22%).

²⁹ Deze vraag was niet opgenomen in editie 2014. Bovendien kan de vergelijking enkel met editie 2010 gemaakt worden, omdat de overige data niet beschikbaar zijn.

³⁰ Het misdrijf 'computercriminaliteit' was niet opgenomen in voorgaande edities, waardoor geen vergelijking mogelijk is.

Leeftijdsklasse

Over het algemeen kan gesteld worden dat respondenten in de jongste leeftijdsklasse (i.c. 15-24 jaar) vaker van mening zijn dat financiële misdrijven te streng (14%) of toch zeker voldoende streng (53%) bestraft worden, in vergelijking met oudere respondenten (resp. 5%-10% en 19%-33%). Oudere respondenten zijn dan weer vaker van mening dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (i.c. 46%-64% t.o.v. 25% van 15-24-jarigen).

Onderwijsniveau

Schoolgaande respondenten zijn vaker dan de overige respondenten van mening dat financiële misdrijven voldoende streng bestraft worden (resp. 53% t.o.v. 27%-32%). Omgekeerd stellen we vast dat laatstgenoemden vaker dan eerstgenoemden stellen dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 49%-53% t.o.v. 25%). Tot slot vinden we bij kortgeschoolde respondenten een groter aandeel respondenten – dan bij hooggeschoolde respondenten – dat vindt dat financiële misdrijven te streng bestraft worden (resp. 13% t.o.v. 6%).

Sociale klasse

36% van de respondenten die zichzelf tot de middenklasse rekenen, vindt dat financiële misdrijven voldoende streng bestraft worden; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten in de lagere klasse (27%).

Tewerkstellingsstatuut

Bij beroepsactieve respondenten is een groter aandeel van mening dat financiële misdrijven voldoende streng bestraft worden, vergeleken met niet-beroepsactieve respondenten (resp. 34% t.o.v. 24%). Laatstgenoemde vinden vaker dan eerstgenoemde dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 58% t.o.v. 48%).

Herkomst

Ruim de helft van de respondenten met een Belgische achtergrond (53%) vindt dat financiële misdrijven niet streng genoeg bestraft worden; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten van de 1^e en 2^e generatie (38%-40%). Respondenten van de 1^e generatie vinden op hun beurt vaker – dan zij met een Belgische achtergrond – dat dergelijke misdrijven te streng bestraft worden (resp. 13% t.o.v. 7%).

De beoordeling van bovenstaand misdrijf **hangt niet samen** met gender, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

“SEKSUELE MISDRIJVEN”

Gewest

Respondenten in Vlaanderen zijn vaker – dan respondenten in Wallonië – van mening dat seksuele misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 85% t.o.v. 79%). In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vindt een groter aandeel – dan in Vlaanderen – dat dergelijke misdrijven te streng bestraft worden (resp. 3% t.o.v. 1%).

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde respondenten zijn vaker dan kort- en middengeschoolde respondenten van mening dat seksuele misdrijven voldoende streng bestraft worden (resp. 15% t.o.v. 7%-9%).

Herkomst

Ruim acht op de tien respondenten met een Belgische achtergrond (84%) vinden dat seksuele misdrijven niet streng genoeg bestraft worden; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten van de 1^e generatie (76%). Laatstgenoemden vinden op hun beurt dan weer vaker dan respondenten met een Belgische achtergrond dat dergelijke misdrijven te streng bestraft worden (resp. 5% t.o.v. 1%).

Professionele ervaring met justitie

Respondenten die beroepsmatig te maken hebben of hadden met justitie, zijn vaker dan de overige respondenten van mening dat seksuele misdrijven voldoende streng bestraft worden. Omgekeerd stellen we vast dat wie geen professionele ervaring heeft met justitie vaker vindt dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 84% t.o.v. 75%).

De beoordeling van bovenstaand misdrijf **hangt niet samen** met leeftijdsklasse, gender, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

“VERKEERSMISDRIJVEN”

Gewest

In Vlaanderen vindt men vaker dan in Wallonië dat verkeersmisdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 36% t.o.v. 25%). Omgekeerd, vindt men in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – alsook in Wallonië – dat dergelijke misdrijven te streng bestraft worden (resp. 28%-29% t.o.v. 19%).

Leeftijdsklasse

Drie op de tien respondenten (29%-30%) in de twee jongste leeftijdsklassen (i.c. 15-24 jaar en 25-49 jaar) vinden dat verkeersmisdrijven te streng bestraft worden; bij de overige, oudere leeftijdsklassen ligt dit aandeel significant lager (i.c. 10%-18%). Laatstgenoemden zijn op hun beurt vaker van mening dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden, in vergelijking met de jongere respondenten (resp. 37%-40% t.o.v. 22%-28%).

Gender

Mannen zijn vaker van mening dat verkeersmisdrijven te streng bestraft worden (i.c. 29% t.o.v. 17% vrouwen), terwijl vrouwen eerder vinden dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (i.c. 36% t.o.v. 28%).

Onderwijsniveau

Schoolgaande respondenten zijn vaker dan kortgeschoolde respondenten van mening dat verkeersmisdrijven voldoende streng bestraft worden (resp. 47% t.o.v. 32%). Hooggeschoolde respondenten vinden dan weer vaker dan schoolgaande respondenten dat verkeersmisdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 34% t.o.v. 23%).

Tewerkstellingsstatuut

Bij beroepsactieve respondenten is een groter aandeel van mening dat verkeersmisdrijven te streng bestraft worden, vergeleken met niet-beroepsactieve respondenten (resp. 24% t.o.v. 19%).

Herkomst

Ruim een derde van de respondenten met een Belgische achtergrond (36%) vindt dat verkeersmisdrijven niet streng genoeg bestraft worden; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten van de 2^e generatie (17%). Eerstgenoemden vinden tevens minder vaak dat dergelijke misdrijven te streng bestraft worden, vergeleken met respondenten met een buitenlandse achtergrond (resp. 18% t.o.v. 29%-34%).

Contact met justitie

Wie de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, vindt vaker dat verkeersmisdrijven te streng bestraft worden, in vergelijking met zij die geen dergelijk contact hadden (resp. 29% t.o.v. 21%).

De beoordeling van bovenstaand misdrijf **hangt niet samen** met sociale klasse en professionele ervaring met justitie.

"DRUGSMISDRIJVEN"

Leeftijdsklasse

Respondenten in de jongste leeftijdsklasse (i.c. 15-24 jaar) zijn van mening dat drugs misdrijven voldoende streng bestraft worden (resp. 38% t.o.v. 12%-25%); ook respondenten van 25 tot 49 jaar zijn vaker dan de overige, oudere respondenten deze mening toegedaan (resp. 25% t.o.v. 12%-17%). De jongere respondenten (i.c. 15-24 jaar en 25-49 jaar) vinden tevens vaker dat drugs misdrijven te streng bestraft worden, vergeleken met de oudere respondenten (resp. 11%-14% t.o.v. 3%-4% van 50-79 jaar).

Omgekeerd kent de jongste leeftijdsklasse van 15 tot 24 jaar, het kleinste aandeel dat drugs misdrijven niet streng genoeg bestraft ziet (resp. 44% t.o.v. 56%-78%); ook 25 tot 49-jarigen vinden dit vaker dan zij die 50 jaar of ouder zijn (resp. 56% t.o.v. 72%-78%).

Onderwijsniveau

Schoolgaande respondenten zijn het vaakst van mening dat drugsmisdrijven voldoende streng bestraft worden (i.c. 37% t.o.v. 12%-25% overige respondenten); ook hooggeschoolde respondenten zijn vaker dan kort- en middengeschoolde respondenten deze mening toegedaan (resp. 25% t.o.v. 12%-18%). Schoolgaande respondenten vinden het minst vaak dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 44% t.o.v. 62%-70%). Tot slot vindt een groter aandeel van zowel schoolgaande als kortgeschoolde respondenten dat drugsmisdrijven te streng bestraft worden (resp. 12%-13% t.o.v. 6%-7% van midden- en hooggeschoolden).

Tewerkstellingsstatuut

Bij beroepsactieve respondenten is een groter aandeel van mening dat drugsmisdrijven voldoende streng bestraft worden, vergeleken met niet-beroepsactieve respondenten (resp. 24% t.o.v. 15%). Laatstgenoemden vinden dan weer vaker dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 72% t.o.v. 62%).

Herkomst

Twee derde van de respondenten met een Belgische achtergrond (67%) vindt dat drugsmisdrijven niet streng genoeg bestraft worden; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten van de 2^e generatie (48%). Laatstgenoemden vinden vaker dan zij met een Belgische achtergrond, alsook respondenten van de 1^e generatie dat dergelijke misdrijven voldoende streng bestraft worden (resp. 35% t.o.v. 21%). Tot slot zijn respondenten van de 1^e generatie vaker de mening toegedaan dat drugsmisdrijven te streng bestraft worden, vergeleken met respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 12% t.o.v. 6%).

De beoordeling van bovenstaand misdrijf **hangt niet samen** met gewest, gender, sociale klasse, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

“MOORDEN”

Gewest

In Vlaanderen vinden zeven op de tien respondenten (70%) dat moorden niet streng genoeg bestraft worden; dit is een groter aandeel dan in Wallonië (63%) – waar men dan weer vaker vindt dat dergelijke misdrijven te streng bestraft worden (i.c. 4% t.o.v. 2% in Vlaanderen).

Gender

Mannen zijn vaker van mening dat moorden voldoende streng bestraft worden (i.c. 28% t.o.v. 20% vrouwen), daar waar vrouwen eerder vinden dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (i.c. 71% t.o.v. 64%).

Onderwijsniveau

Hooggeschoolde respondenten vinden vaker dan kort- en middengeschoolde respondenten dat moorden voldoende streng bestraft worden (resp. 30% t.o.v. 17%-19%); middengeschoolde respondenten vinden dan weer vaker dan hooggeschoolde respondenten dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden (resp. 73% t.o.v. 62%). Een laatste verschil vinden we tussen kort- en middengeschoolde respondenten: eerstgenoemde vinden vaker dan laatstgenoemden dat moorden te streng bestraft worden (resp. 5% t.o.v. 2%).

Sociale klasse

Respondenten met een hogere sociale klasse zijn vaker van mening dan de overige respondenten dat moorden voldoende streng bestraft worden (resp. 39% t.o.v. 22%). Omgekeerd zijn respondenten met een lagere of middenklasse vaker van mening dat moorden niet streng genoeg bestraft worden, vergeleken met zij uit de hogere klasse (resp. 70% t.o.v. 54%).

Professionele ervaring met justitie

Respondenten die professionele ervaring hebben met justitie vinden vaker dat moorden voldoende streng bestraft worden, vergeleken met de overige respondenten (resp. 34% t.o.v. 22%). Eerstgenoemden vinden tevens minder vaak dat dergelijke misdrijven niet streng bestraft worden, vergeleken met de overige respondenten (resp. 58% t.o.v. 69%).

Herkomst

Respondenten van de 1^e generatie vinden vaker dan zij met een Belgische achtergrond, dat moorden te streng bestraft worden (resp. 6% t.o.v. 2%).

Contact met justitie

Respondenten die de afgelopen vijf jaar in contact kwamen met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, vinden vaker dat moorden voldoende streng bestraft worden, vergeleken met overige respondenten (resp. 29% t.o.v. 22%). Eerstgenoemden vinden tevens minder vaak dat dergelijke misdrijven niet streng genoeg bestraft worden, vergeleken met de overige respondenten (resp. 62% t.o.v. 70%).

De beoordeling van bovenstaand misdrijf **hangt niet samen** met leeftijdsklasse en tewerkstellingsstatuut.

"GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT"

Gewest

In Vlaanderen vinden acht op de tien respondenten (80%) dat georganiseerde criminaliteit niet streng genoeg bestraft wordt; dit is een groter aandeel dan in Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (71%-72%).

Leeftijdsklasse

In de jongste leeftijdsklasse van 15 tot 24 jaar is 31% van mening dat georganiseerde criminaliteit voldoende streng bestraft wordt; dit is een groter aandeel dan in de overige, oudere leeftijdsklassen (5%-19%). Ook zij in de leeftijdsklasse 25-49 jaar zijn vaker dan de overige, oudere respondenten deze mening toegedaan (resp. 19% t.o.v. 5%-8%). In de jongste leeftijdsklasse vindt 58% dat georganiseerde criminaliteit niet streng genoeg bestraft wordt, terwijl dit in de overige leeftijdsklassen 72% tot 89% is. Ook 25 tot 49-jarigen vinden vaker dan de overige, oudere respondenten dat dergelijke criminaliteit niet streng genoeg bestraft wordt (resp. 72% t.o.v. 84%-89%).

Onderwijsniveau

Schoolgaande respondenten vinden opvallend vaker dan de overige respondenten dat georganiseerde criminaliteit voldoende streng bestraft wordt (resp. 36% t.o.v. 11%-13%). Omgekeerd vinden eerstgenoemden het minst vaak dat dergelijke criminaliteit niet streng genoeg bestraft wordt (resp. 52% t.o.v. 76%-81%). Tot slot vinden kortgeschoolde respondenten vaker dan midden- en hogeschoolde respondenten, dat georganiseerde criminaliteit te streng bestraft wordt (resp. 6% t.o.v. 1%-2%); ook schoolgaande respondenten zijn deze mening vaker toegedaan dan middengeschoolde respondenten (resp. 5% t.o.v. 1%).

Tewerkstellingsstatuut

Eén op de zeven beroepsactieve respondenten (14%) vindt dat georganiseerde criminaliteit voldoende streng bestraft wordt; dit is een groter aandeel dan bij niet-beroepsactieve respondenten (9%).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond vinden vaker dan zij van de 1e en 2e generatie dat georganiseerde criminaliteit niet streng genoeg bestraft wordt (resp. 83% t.o.v. 62%-65%). Omgekeerd vinden beide laatstgenoemde respondenten vaker dan eerstgenoemde dat dergelijke criminaliteit voldoende streng bestraft wordt (resp. 20%-28% t.o.v. 12%). Tot slot vinden respondenten van de 1^e generatie ook vaker dan zij met een Belgische achtergrond dat georganiseerde criminaliteit te streng bestraft wordt (resp. 6% t.o.v. 2%).

De beoordeling van bovenstaand misdrijf **hangt niet samen** met gender, sociale klasse, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

“COMPUTERCRIMINALITEIT”

Leeftijdsklasse

In de jongste leeftijdsklasse van 15 tot 24 jaar is 27% van mening dat computercriminaliteit voldoende streng bestraft wordt; dit is een groter aandeel dan in de leeftijdsklassen 50-64 jaar, 65-79 jaar en 80-plus (8%-19%). Ook zij in de leeftijdsklasse 25-49 jaar zijn vaker dan oudere respondenten deze mening toegedaan (resp. 19% t.o.v. 8%-12%). In de jongste leeftijdsklasse vindt 61% dat computercriminaliteit niet streng genoeg bestraft wordt, terwijl dit in de leeftijdsklassen van 50-64 jaar, 65-79 jaar en 80-plus 76% tot 83% is. Ook 25 tot 49-jarigen vinden vaker dan zij in de leeftijdsklasse 65-79 jaar dat dergelijke criminaliteit niet streng genoeg bestraft wordt (resp. 68% t.o.v. 83%).

Onderwijsniveau

Schoolgaande respondenten vinden vaker dan de overige respondenten dat computercriminaliteit voldoende streng bestraft wordt (resp. 28% t.o.v. 12%-16%). Omgekeerd vinden eerstgenoemden het minst vaak dat dergelijke criminaliteit niet streng genoeg bestraft wordt (resp. 59% t.o.v. 72%-77%).

Sociale klasse

Respondenten behorend tot de hogere sociale klasse vinden vaker dan zij uit de lagere klasse, dat computercriminaliteit voldoende streng bestraft wordt (resp. 20% t.o.v. 12%).

Tewerkstellingsstatuut

Eén op de zes beroepsactieve respondenten (16%) is de mening toegedaan dat computercriminaliteit voldoende streng bestraft wordt; dit is een groter aandeel dan bij niet-beroepsactieve respondenten (11%).

Herkomst

Respondenten van de 2e en 3e generatie vinden vaker dan zij van de 1e generatie dat computercriminaliteit voldoende streng genoeg bestraft wordt (resp. 20%-22% t.o.v. 10%). Omgekeerd vinden laatstgenoemde respondenten vaker dan zij met een Belgische achtergrond, dat dergelijke criminaliteit te streng bestraft wordt (resp. 5% t.o.v. 2%).

De beoordeling van bovenstaand misdrijf **hangt niet samen** met gewest, gender, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.5.5. Gevangenisstraffen

De mening van de respondent aangaande de uitvoering van gevangenisstraffen, werd bevraagd middels drie uitspraken:

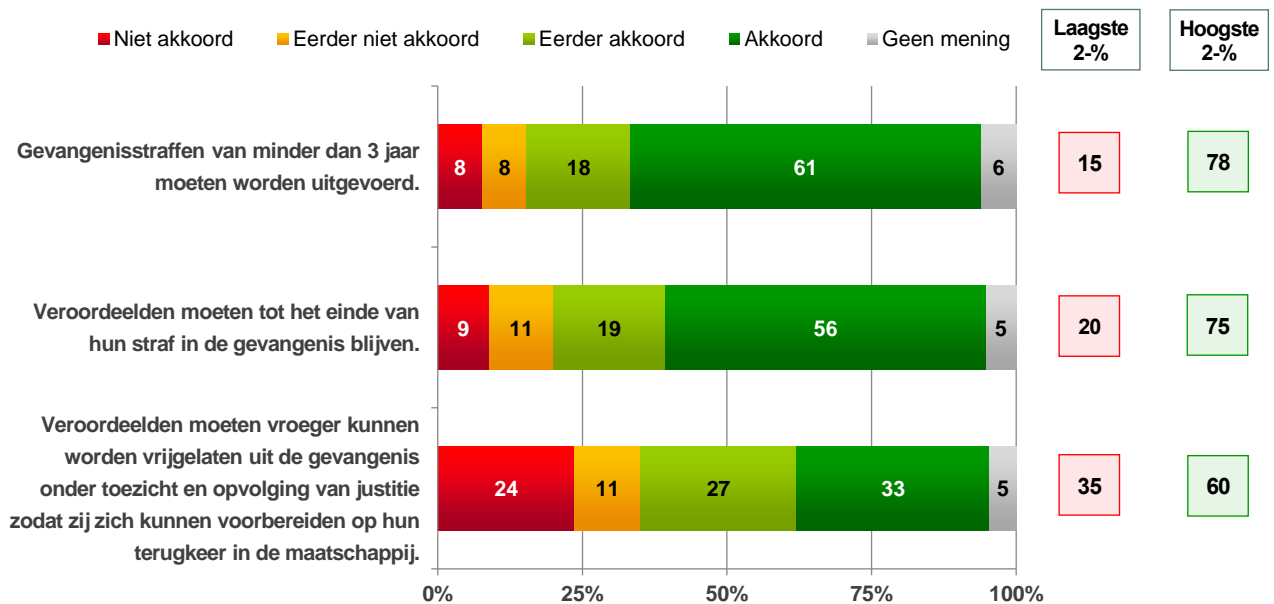
- Veroordeelden moeten tot het einde van hun straf in de gevangenis blijven.
- Veroordeelden moeten vroeger kunnen worden vrijgelaten uit de gevangenis onder toezicht en opvolging van justitie zodat zij zich kunnen voorbereiden op hun terugkeer in de maatschappij.
- Gevangenisstraffen van minder dan 3 jaar moeten worden uitgevoerd.

Bijna acht op de tien respondenten (78%) zijn van mening dat gevangenisstraffen van minder dan 3 jaar moeten worden uitgevoerd; één op de zeven respondenten (15%) vindt dit niet.

Voorts vindt ook drie vierde van de respondenten (75%) dat veroordeelden tot het einde van hun straf in de gevangenis moeten blijven; een vijfde (20%) gaat hier (eerder) niet mee akkoord.

Anderzijds, geven zes op de tien respondenten (60%) aan dat veroordeelden vroeger moeten kunnen vrijkomen – zij het onder toezicht en opvolging van justitie – zodat ze zich kunnen voorbereiden op hun terugkeer in de maatschappij. Ruim een derde van de respondenten (35%) gaat hier evenwel (eerder) niet mee akkoord.

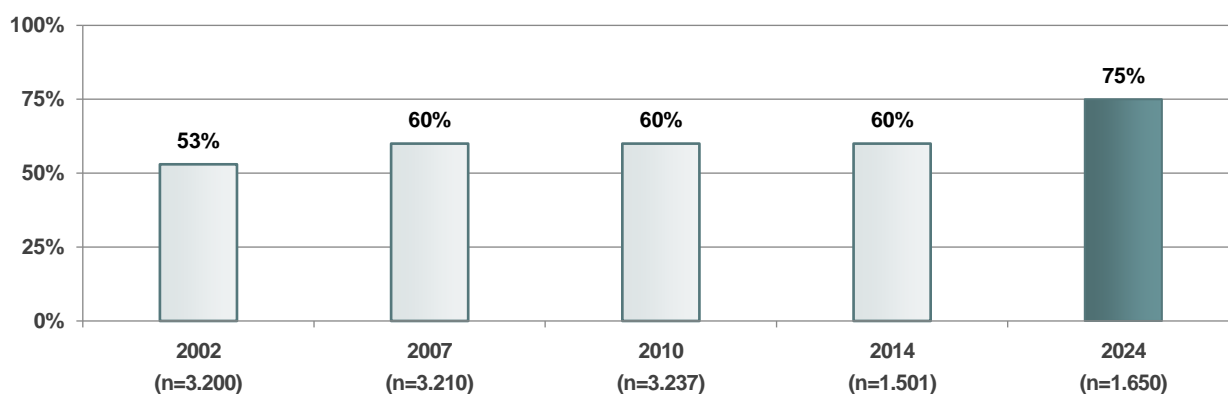
Figuur 34: Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over de uitvoering van gevangenisstraffen. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat? – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Onderstaand wordt de evolutie bekeken van de mening van de respondenten ten aanzien van een gevangenisstraf doorheen de jaren (i.c. edities). Aangezien de uitspraken 'Gevangenisstraffen van minder dan drie jaar moeten worden uitgevoerd' en 'Veroordeelden moeten vroeger kunnen worden vrijgelaten uit de gevangenis onder toezicht en opvolging van justitie zodat zij zich kunnen voorbereiden op hun terugkeer in de maatschappij' niet (als dusdanig) in voorgaande edities waren opgenomen, is hiervoor geen vergelijking mogelijk. Het aandeel respondenten dat van mening is dat veroordeelden **tot het einde van hun straf in de gevangenis** moeten blijven, ligt in huidige editie opmerkelijk hoger dan in voorgaande edities (resp. 75% t.o.v. 53%-60%).

Figuur 35: Ik ga u een uitspraak voorleggen over de uitvoering van gevangenisstraffen. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat: 'Veroordeelden moeten tot het einde van hun straf in de gevangenis blijven.' (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de beoordeling van de drie voorgelegde uitspraken over de uitvoering van gevangenisstraffen.

"GEVANGENISSTRAFFEN VAN MINDER DAN 3 JAAR MOETEN WORDEN UITGEVOERD."

Gewest

Respondenten in Vlaanderen en Wallonië vinden vaker – dan zij in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – dat gevangenisstraffen van minder dan drie jaar moeten worden uitgevoerd (resp. 78%-81% t.o.v. 66%). Laatstgenoemden gaan vaker (eerder) niet akkoord met bovenstaande uitspraak, vergeleken met Vlaanderen (resp. 22% t.o.v. 15%).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond vinden vaker dat gevangenisstraffen van minder dan 3 jaar moeten worden uitgevoerd, vergeleken met respondenten van de 1^e en 2^e generatie (resp. 83% t.o.v. 68%-72%).

Beide laatstgenoemden gaan vaker dan eerstgenoemde (eerder) niet akkoord met bovenstaande uitspraak (resp. 21%-23% t.o.v. 13%).

Contact met justitie

Wie de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaat vaker (eerder) niet akkoord met de uitspraak dat gevangenisstraffen van minder dan 3 jaar moeten worden uitgevoerd, dan zij die niet in contact kwamen met justitie (resp. 20% t.o.v. 14%). Omgekeerd zien we dat 81% van zij die geen contact hadden (eerder) wel akkoord gaat, in vergelijking met 74% van zij die wel een dergelijk contact hadden.

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met leeftijdsklasse, gender, onderwijsniveau, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut en professionele ervaring met justitie.

“VEROORDEELDEN MOETEN TOT HET EINDE VAN HUN STRAF IN DE GEVANGENIS BLIJVEN.”

Gender

Vrouwen vinden vaker dan mannen dat veroordeelden tot het einde van hun straf in de gevangenis moeten blijven (resp. 79% t.o.v. 70%). Omgekeerd gaat 24% van de mannen (eerder) niet akkoord met deze stelling, vergeleken met 16% van de vrouwen.

Onderwijsniveau

Acht op de tien van de middengeschoolde respondenten (81%) vinden dat veroordeelden tot het einde van hun straf in de gevangenis moeten blijven; dit is een significant groter aandeel dan bij hooggeschoolde respondenten (71%). Laatstgenoemden gaan vaker – dan zowel kort- als middengeschoolde respondenten – (eerder) niet akkoord met deze stelling (resp. 25% t.o.v. 15%).

Professionele ervaring met justitie

Wie beroepsmatig niet te maken heeft of had met justitie, is vaker van mening dat veroordeelden tot het einde van hun straf in de gevangenis moeten blijven (resp. 77% t.o.v. 66%). Omgekeerd gaan zij die wel professioneel met justitie te maken hebben of hadden, vaker (eerder) niet akkoord met bovenstaande uitspraak (resp. 29% t.o.v. 18%).

Contact met justitie

Wie de afgelopen vijf jaar in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaat vaker (eerder) niet akkoord met de uitspraak dat veroordeelden tot het einde van hun straf in de gevangenis moeten blijven, dan zij die niet in contact kwamen met justitie (resp. 26% t.o.v. 18%). Omgekeerd stellen we vast dat 77% van zij die geen contact hadden (eerder) wel akkoord gaat, in vergelijking met 68% van zij die wel een dergelijk contact hadden.

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut en herkomst.

“VEROORDEELDEN MOETEN VROEGER KUNNEN WORDEN VRIJGELATEN UIT DE GEVANGENIS ONDER TOEZICHT EN OPVOLGING VAN JUSTITIE ZODAT ZIJ ZICH KUNNEN VOORBEREIDEN OP HUN TERUGKEER IN DE MAATSCHAPPIJ.”

Gender

Mannen vinden vaker dan vrouwen dat veroordeelden – onder voorwaarden – vroeger moeten kunnen vrijkomen (resp. 66% t.o.v. 55%). Omgekeerd gaat 40% van de vrouwen (eerder) niet akkoord met deze stelling, vergeleken met 29% van de mannen.

Onderwijsniveau

Zowel hooggeschoolde als schoolgaande respondenten vinden vaker dat veroordeelden vroeger moeten kunnen vrijkomen – zij het onder toezicht en opvolging van justitie – vergeleken met kort- en middengeschoolde respondenten (resp. 64%-68% t.o.v. 53%-57%).

Sociale klasse

Respondenten die zichzelf tot de hogere sociale klasse rekenen, vinden vaker dan zij uit de lagere en middenklasse, dat veroordeelden – onder voorwaarden – vroeger moeten kunnen vrijkomen (resp. 71% t.o.v. 58%-59%).

De beoordeling van bovenstaande uitspraak **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie, herkomst en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

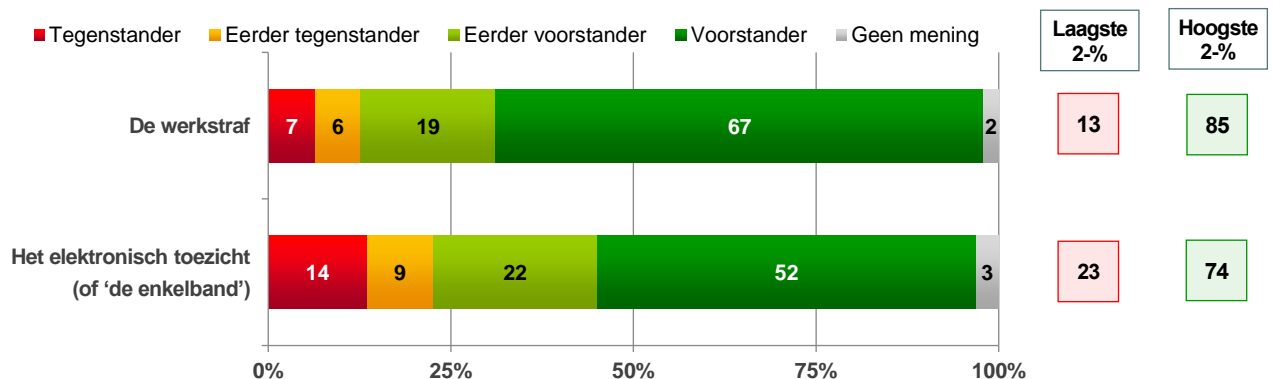
3.5.6. Alternatieve straffen

Naast de uitvoering van gevangenisstraffen, werd ook gepolst naar de mening van de respondent aangaande twee alternatieve straffen, zijnde het elektronisch toezicht (zogenaamde enkelband) en de werkstraf.

Meer dan acht op de tien respondenten (85%) zijn (eerder) voorstander van de **werkstraf** als alternatief voor een straf in de gevangenis. Eén op de zeven respondenten geeft aan (eerder) tegenstander te zijn van de werkstraf.

Het **elektronisch toezicht** (de zogenaamde enkelband) als alternatief voor een straf in de gevangenis, wordt door drie vierde van de respondenten (74%) onderschreven. Bijna een vijfde is evenwel (eerder) tegenstander.

Figuur 36: Ik ga twee straffen noemen, die buiten de gevangenis worden uitgevoerd. Bent u voor elk van deze straffen voorstander, eerder voorstander, eerder tegenstander of tegenstander? – naar totaal

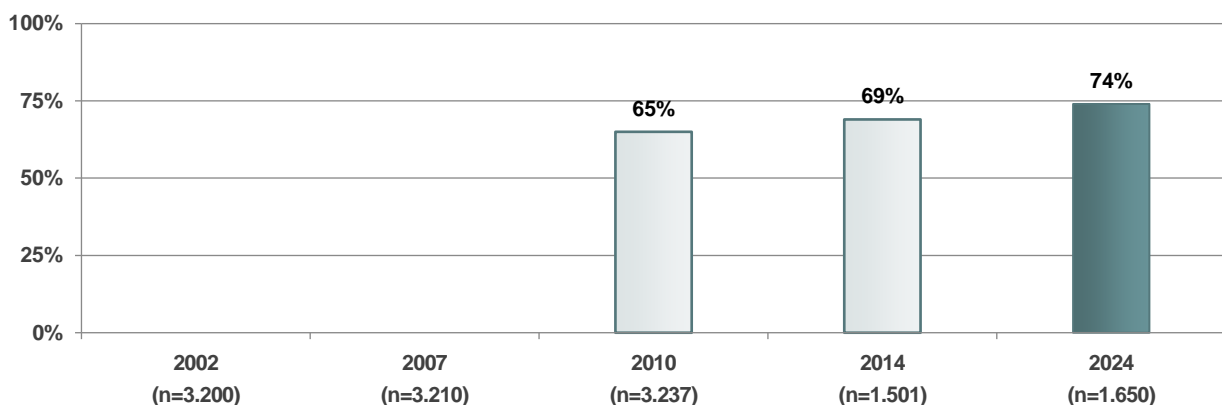

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Onderstaand wordt bekeken in welke mate de mening van de respondenten ten aanzien van alternatieve straffen veranderd is doorheen de jaren (i.c. edities). Aangezien in voorgaande edities 'de werkstraf' verwoord werd als 'een dienst aan de gemeenschap', kan enkel een vergelijking worden gemaakt voor het elektronisch toezicht.

Het aandeel respondenten dat (eerder) voorstander is van het elektronisch toezicht neemt stelselmatig toe: van 65% in editie 2010, naar 69% in editie 2014, tot 74% in huidige editie 2024.³¹

Figuur 37: Ik ga een straf noemen, die buiten de gevangenis worden uitgevoerd. Bent u voorstander, eerder voorstander, eerder tegenstander of tegenstander van: 'het elektronisch toezicht (of de enkelband)' (hoogste 2-%) – naar editie

Basis: alle respondenten

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de beoordeling van de twee voorgelegde straffen als alternatief voor een straf in de gevangenis.

"DE WERKSTRAF"

Gewest

Respondenten in Vlaanderen zijn vaker – dan zij in Wallonië – (eerder) tegenstander van de werkstraf als alternatief voor een straf in de gevangenis (resp. 15% t.o.v. 10%).

Leeftijdsklasse

Respondenten van 65 tot 79 jaar geven vaker aan (eerder) voorstander te zijn van de werkstraf, vergeleken met respondenten in de jongste leeftijdsklasse van 15 tot 24 jaar (resp. 90% t.o.v. 80%). Omgekeerd zijn laatstgenoemde vaker (eerder) tegenstander, vergeleken met eerstgenoemde (resp. 18% t.o.v. 9%).

³¹ Deze uitspraak was niet opgenomen in edities 2002 en 2007.

Sociale klasse

Negen op de tien respondenten (91%) die zichzelf en hun gezin tot de hogere sociale klasse rekenen, zijn (eerder) voorstander van de werkstraf; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten die zichzelf en hun gezin eerder in de middenklasse plaatsen (84%).

De mate waarin men voor- of tegenstander is van de werkstraf als alternatieve straf **hangt niet samen** met gender, onderwijsniveau, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie, herkomst en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

"HET ELEKTRONISCH TOEZICHT (OF DE 'ENKELBAND')"

Sociale klasse

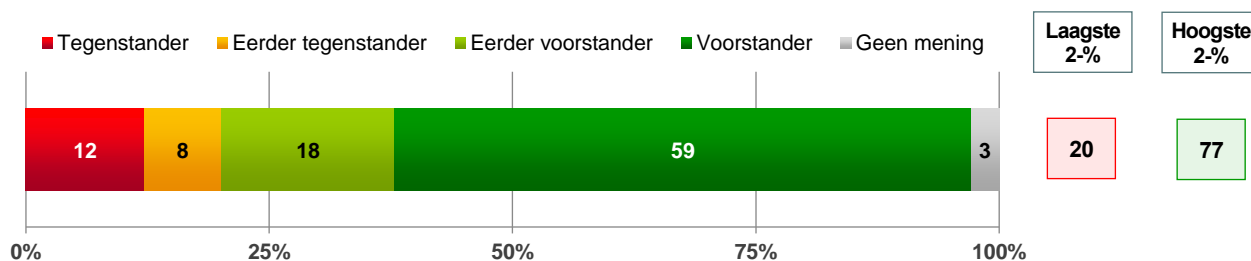
Respondenten die zichzelf en hun gezin beschouwen als behorend tot de hogere sociale klasse, zijn vaker (eerder) voorstander van het elektronisch toezicht, vergeleken met respondenten in de lagere of middenklasse (resp. 84% t.o.v. 70%-74%). Beide laatstgenoemden zijn op hun beurt vaker (eerder) tegenstander, vergeleken met eerstgenoemde respondenten (resp. 24%-27% t.o.v. 13%).

De mate waarin men voor- of tegenstander is van het elektronisch toezicht als alternatieve straf **hangt niet samen** met gewest, leeftijdsklasse, gender, onderwijsniveau, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie, herkomst en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

3.5.7. Uit handen geven van minderjarigen

Minderjarigen vanaf 16 jaar die een ernstig feit hebben gepleegd, kunnen onder bepaalde voorwaarden uit handen gegeven worden, waardoor ze als volwassenen zullen berecht worden en niet door de jeugdrechtbank. Drie vierde van de respondenten (77%) geeft aan hier (eerder) voorstander van te zijn. Een vijfde van de respondenten (20%) laat weten hier (eerder) tegenstander van te zijn.

Figuur 38: Minderjarigen vanaf 16 jaar die een ernstig feit hebben gepleegd, kunnen onder bepaalde voorwaarden uit handen gegeven worden, dat wil zeggen dat zij als volwassenen zullen worden berecht en dus niet door de jeugdrechtbank. Bent u hiervan: – naar totaal

Basis: alle respondenten (ongewogen n=1.649)

Deze vraag was niet opgenomen in voorgaande edities, waardoor een vergelijking niet mogelijk is.

Significante verschillen (editie 2024)

Hieronder wordt nagegaan welke socio-demografische en socio-economische kenmerken van de respondent samenhangen met de mate waarin men voor- of tegenstander is van het uit handen geven van minderjarigen vanaf 16 jaar.

Leeftijdsklasse

Respondenten van 65 tot 79 jaar zijn vaker (eerder) voorstander om minderjarigen vanaf 16 jaar die een ernstig feit hebben gepleegd als volwassene te berechten, vergeleken met respondenten in de leeftijdsklassen 15-24 jaar, 25-49 jaar en 80 jaar of ouder (resp. 84% t.o.v. 70%-74%). Omgekeerd zijn respondenten in de twee jongste leeftijdsklassen (i.c. 15-24 jaar en 25-49 jaar) hier vaker (eerder) tegenstander van, vergeleken met respondenten van 65 tot 79 jaar (resp. 23%-24% t.o.v. 14%).

Onderwijsniveau

Acht op de tien respondenten (81%) die middengeschoold zijn, geven aan (eerder) voorstander te zijn van het uit handen geven van minderjarigen vanaf 16 jaar die een ernstig feit pleegden; dit is een significant groter aandeel dan bij respondenten die nog naar school gaan (71%). Laatstgenoemden zijn op hun beurt vaker (eerder) tegenstander, vergeleken met eerstgenoemde (resp. 26% t.o.v. 17%).

Herkomst

Respondenten met een Belgische achtergrond zijn vaker (eerder) voorstander van het berechten als volwassene van minderjarigen vanaf 16 jaar die een ernstig feit hebben gepleegd, in vergelijking met respondenten van de 1^e en 2^e generatie (resp. 82% t.o.v. 67%-71%). Omgekeerd stellen we een groter aandeel vast dat (eerder) tegenstander is bij respondenten van de 1^e en 3^e generatie, dan bij respondenten met een Belgische achtergrond (resp. 28%-30% t.o.v. 16%).

De mening omtrent het uit handen geven van minderjarigen vanaf 16 jaar **hangt niet samen** met gewest, gender, sociale klasse, tewerkstellingsstatuut, professionele ervaring met justitie en contact met justitie in de afgelopen vijf jaar.

4. BESLUITEN

Vertrouwen in de instellingen

De burgers hebben het meeste vertrouwen in het onderwijs en in de politie (81%). Justitie volgt met enige afstand op een derde plaats, met 54%.

Het minste vertrouwen – minder dan de helft van de burgers – heeft men in de religieuze instellingen, de regering, het parlement en de pers.

Het aandeel burgers met vertrouwen in justitie is stelselmatig gedaald van 66% in editie 2007 tot 54% in huidige editie 2024.

Hebben doorgaans meer vertrouwen in justitie: hogeschoolden of nog schoolgaanden, wie behoort tot de hoge sociale klasse, wie behoort tot de 1^e generatie, alsook wie de afgelopen vijf jaar niet in contact kwam met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak.

Justitie in het algemeen

Bijna zeven op de tien Belgen denkt dat als iemand als partij betrokken wordt in een rechtszaak, hij een eerlijk proces zal krijgen. Ook denkt meer dan de helft van de Belgen (57%) dat de burger gemakkelijk een zaak voor de rechtbank kan brengen.

Omgekeerd vinden zes op de tien Belgen dat justitie onvoldoende informatie geeft over haar werking, alsook dat de toegang tot justitie niet betaalbaar is.

Dacht in editie 2007 nog 79% van de Belgen dat iemand een eerlijk proces zal krijgen, dan ligt dit aandeel in huidige editie 2024 12% lager (67%). Ook de overtuiging dat de burger gemakkelijk een zaak voor de rechtbank kan brengen, is in huidige editie 2024 aanzienlijk gedaald, zeker in vergelijking met editie 2014 (resp. 57% t.o.v. 68%).

Zijn doorgaans vaker overtuigd dat iemand een eerlijk proces zal krijgen: hoger geschoolden, wie behoort tot de hogere sociale klasse, wie professionele ervaring heeft/had met justitie, wie behoort tot de 1^e generatie, en wie de afgelopen vijf jaar contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak.

Wie tot de lagere sociale klasse behoort en/of de afgelopen vijf jaar contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, gaat vaker niet akkoord met de stelling dat de burger gemakkelijk een zaak voor de rechtbank kan brengen.

Vinden vaker dat justitie voldoende informatie geeft over haar werking: wie tot de 1^e generatie behoort en/of wie de afgelopen vijf jaar geen contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak.

Dat de toegang tot justitie betaalbaar is, wordt vaker onderschreven door wie nog naar school gaat, alsook wie behoort tot de 1^e generatie.

Werking van justitie

Slechts 48% van de Belgen geeft aan tevreden te zijn over de werking van justitie; dit is een daling met bijna 10% ten opzichte van editie 2014.

36% van de Belgen is dan ook van mening dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op achteruit is gegaan en bleef volgens vier op de tien Belgen onveranderd.

Het aandeel dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op achteruit zag gaan, lag nooit zo hoog (36% t.o.v. 18%-25% in edities 2002 t.e.m. 2014).

Wie behoort tot de 1^e generatie en/of de afgelopen vijf jaar contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, is vaker tevreden over de werking van justitie.

Stellen vaker dat de werking van justitie er de afgelopen jaren op achteruit is gegaan: wie behoort tot een lagere sociale klasse, wie een Belgische achtergrond heeft of behoort tot de 3^e generatie, alsook wie de afgelopen vijf jaar contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak.

Procedures voor de rechtbank

Zijn de meeste Belgen van mening dat de behandeling van een rechtszaak te lang duurt (89%), is men al veel meer verdeeld over het al dan niet rechtvaardig zijn van de beslissingen (+-50%-50%). Vrijspraak wegens procedurefouten wordt slechts door 37% van de Belgen bijgetreden. En ook slechts een derde van de Belgen vindt de juridische taal voldoende duidelijk.

De mening inzake het rechtvaardig zijn van de beslissingen kent de meest markante wijziging: 46% in huidige editie 2024 ten opzichte van 52%-64% in voorgaande edities.

Zowel hooggeschoolden, als wie een Belgische achtergrond heeft, vinden vaker dat de behandeling van een rechtszaak te lang duurt.

Dat de beslissingen rechtvaardig zijn, wordt vaker bijgetreden door hooggeschoolden, wie behoort tot een hogere sociale klasse, alsook wie de afgelopen vijf jaar geen contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak.

Vrijspraak omwille van procedurefouten wordt dan weer vaker gesteund door kortgeschoolden, alsook zij die behoren tot de 1^e generatie.

Tot slot zijn zij die tot een hogere sociale klasse behoren en/of de 1^e generatie, vaker van mening dat de juridische taal voldoende duidelijk is.

Mening over advocaten, rechters en parketmagistraten

Zeven op de tien Belgen vinden dat advocaten over voldoende dossierkennis beschikken; iets minder positief is men over de dossierkennis van rechters en parketmagistraten (zes op de tien). In voorgaande edities lagen deze aandelen iets hoger (+5%).

Daarentegen geloven slechts vier op de tien Belgen dat rechters alle burgers op gelijke wijze behandelen; bij parketmagistraten is dit de helft. Voor beide wetsdienaars betreft het dan ook een daling van circa 10% in vergelijking met voorgaande edities.

Ook het vertrouwen in het onafhankelijk recht spreken door rechters is met 10% gedaald ten aanzien van voorgaande edities en bedraagt thans nog 50%.

Dat zaken snel worden afgehandeld, zowel door rechters als door parketmagistraten, wordt door amper 26% tot 37% van de Belgen onderschreven.

Over het algemeen kan gesteld worden dat hooggeschoolden, alsook wie behoort tot een hogere sociale klasse en/of wie de afgelopen vijf jaar geen contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, positiever staat ten aanzien van advocaten, rechters en parketmagistraten; dit zowel inzake dossierkennis, het op gelijke wijze behandelen van alle burgers, als het onafhankelijk recht spreken.

Deskundigen en specialisten

De meeste Belgen staan positief tegenover het aanstellen van deskundigen om de nodige vaststellingen te doen. Hetzij omdat dit zorgt voor een beter dossier (89%), ondanks de verlenging van de duur van een rechtszaak (87%) en ondanks een verhoging van de kosten (71%); in voorgaande edities woog evenwel de kostenverhoging iets minder door (circa 80%).

Evenzeer staat men positief ten aanzien van het laten bijstaan van de rechter voor het nemen van een beslissing door burgers met een specialisatie in het onderwerp (74%); een vergelijkbaar aandeel als in voorgaande edities.

Zowel hooggeschoolden, als wie tot een hogere sociale klasse behoort, zijn meer overtuigd van het belang om deskundigen aan te stellen, ook al wordt de duur van de rechtszaak hierdoor langer en de kosten hoger.

Volksjury

Zeven op de tien Belgen zijn voorstander van een volksjury. In editie 2010 betrof dit twee derde van de Belgen.

Verzoening

Negen op de tien respondenten zijn voorstander van de verzoeningsprocedure waarbij de partijen onderling – alvorens de rechter de zaak behandelt – naar een oplossing zoeken voor hun probleem en zelf een regeling voorstellen. Dit hoog aandeel werd ook in alle voorgaande edities opgetekend.

Zowel hogeschoolden als wie een Belgische achtergrond heeft, zijn vaker voorstander van verzoening.

Herstelbemiddeling

Net als in voorgaande edities vinden ongeveer acht op de tien Belgen herstelbemiddeling een goede zaak. Bij herstelbemiddeling gaan dader en slachtoffer vrijwillig met elkaar in gesprek, waardoor de dader inzicht kan krijgen in de gevolgen van het misdrijf voor het slachtoffer.

Zowel hogeschoolden, als zij die tot een hogere sociale klasse behoren, vinden vaker dat herstelbemiddeling een goede zaak is.

Bestrafing van misdrijven

Voor een reeks van zeven misdrijven werd gevraagd aan te geven of het betreffende misdrijf al dan niet streng genoeg bestraft wordt. Het betreft financiële misdrijven, seksuele misdrijven, verkeersmisdrijven, drugsmisdrijven, moorden, georganiseerde criminaliteit en computercriminaliteit.

De top drie van misdrijven die volgens zeven tot acht op de tien Belgen onvoldoende streng bestraft worden, zijn: seksuele misdrijven, georganiseerde criminaliteit en computercriminaliteit. Op een respectievelijke vierde en vijfde plaats komen moorden en drugsmisdrijven (circa 65%).

Betreffende verkeers- en financiële misdrijven vindt dan weer een hoger aandeel Belgen dat deze wel voldoende streng bestraft worden, met name drie tot vier op de tien Belgen.

Het enige voorgelegde misdrijf waarvan een hoger aandeel Belgen vindt dat het te streng bestraft wordt, is verkeersmisdrijven (circa een vierde).

Over de hele lijn – met uitzondering van verkeersmisdrijven waarvoor geen evolutie kan worden opgetekend – is het aandeel Belgen dat het betreffende misdrijf niet streng genoeg bestraft vindt, gedaald in vergelijking met editie 2010.

Wie een Belgische achtergrond heeft, vindt vaker dat volgende misdrijven niet streng genoeg bestraft worden: financiële misdrijven, seksuele misdrijven, verkeersmisdrijven, drugsmisdrijven en georganiseerde criminaliteit.

Gevangenisstraffen

Drie vierde van de Belgen is van mening dat gevangenisstraffen van minder dan drie jaar moeten worden uitgevoerd, alsook dat veroordeelden tot het einde van hun straf in de gevangenis moeten blijven. Daarentegen stellen zes op de tien Belgen dat veroordeelden toch vroeger moeten kunnen worden vrijgelaten, mits onder toezicht en opvolging van justitie.

In vergelijking met voorgaande edities vinden opmerkelijk meer Belgen (+15%) dat veroordeelden tot het einde van hun straf in de gevangenis moeten blijven.

Wie een Belgische achtergrond heeft en/of de afgelopen vijf jaar geen contact had met justitie naar aanleiding van een burgerlijke of strafzaak, is vaker van mening dat gevangenisstraffen van minder dan drie jaar moeten worden uitgevoerd.

Wie geen contact had met justitie vindt ook vaker dat veroordeelden tot het einde van hun straf in de gevangenis moeten blijven; hogeschoolden gaan hier vaker niet mee akkoord.

Tot slot zijn hogeschoolden, wie nog naar school gaat, alsook wie tot een hogere sociale klasse behoort, vaker voorstander van vervroegde vrijlating, mits onder toezicht en opvolging van justitie.

Alternatieve straffen

Een grote meerderheid van de Belgen is voorstander van zowel de werkstraf als het elektronisch toezicht (resp. 85% en 74%) als alternatief voor een straf in de gevangenis.

Het aandeel voorstanders van het elektronisch toezicht is sinds editie 2010 stelselmatig gestegen (circa 10%).

Wie tot een hogere sociale klasse behoort, is vaker voorstander van zowel de werkstraf als het elektronisch toezicht.

Opname van zittingen

Drie vierde van de Belgen vindt dat de zittingen van rechtbanken moeten worden opgenomen (geregistreerd); dit is een aanzienlijke toename in vergelijking met voorgaande edities (circa 40%).

Contact met justitie

Ruim een vijfde van de Belgen is in de afgelopen vijf jaar in contact gekomen met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak: 55% van hen als eiser, 35% als verweerder en 6% als getuige.

Naar aanleiding van een strafzaak kwam een op de tien Belgen in contact met justitie: 42% van hen als verdachte, 40% als slachtoffer en 13% als getuige.

Informatie

De Belgen vernemen voornamelijk informatie over justitie via het (televisie)journaal (79%), gevolgd door gesprekken met familie, vrienden of kennissen (68%). Op een gedeelde derde plaats komen kranten en tijdschriften, alsook duidingsprogramma's (circa 60%). Sociale media is voor de helft van de Belgen een bron van informatie; dit geldt evenzeer voor opsporingsprogramma's.

Kranten en tijdschriften, alsook duidingsprogramma's zijn vaker een bron van informatie over justitie voor hogeschoolden, alsook wie tot een hogere sociale klasse behoort.

Sociale media zijn dan weer vaker een bron van informatie over justitie voor wie nog naar school gaat of lager opgeleid is, wie tot een lagere sociale klasse behoort, alsook wie tot de 1^e of 2^e generatie behoort.

Uit handen geven van minderjarigen

Drie vierde van de Belgen treedt de stelling bij dat minderjarigen vanaf 16 jaar die een ernstig feit hebben gepleegd, onder bepaalde voorwaarden uit handen kunnen worden gegeven, waardoor ze als volwassenen zullen berecht worden en niet door de jeugdrechtbank.

Wie een Belgische achtergrond heeft, is vaker voorstander van het uit handen geven van minderjarigen, dan zij die behoren tot de 1^e of 2^e generatie.

5. BIJLAGEN

5.1. VRAGENLIJST (NL)

Vragenlijst in het kader van de Justitiebarometer 2023

SOCIO-DEMOGRAFISCHE KENMERKEN VOOR SELECTIE RESPONDENT

(cfr. gestelde quota naar gewest, leeftijd en geslacht)

1. Wat is de postcode van de gemeente waar u woont?

- [postcode]
- [weet niet]
- [geen antwoord]

2. In welk jaar bent u geboren?

- [geboortejaar]
- [weet niet]
- [geen antwoord]

3. Bent u?

- man
- vrouw
- anders

→ Indien al voldoende personen met een specifiek profiel bevroegd werden:

We hebben jammer genoeg reeds voldoende personen bevroegd met uw profiel. Toch bedankt om te willen meewerken aan het onderzoek en nog een fijne dag/avond verder.

ALGEMENE VRAGEN

4. Ik ga u een lijst voorleggen met Belgische instellingen. Kan u mij voor elke instelling in het algemeen zeggen of u vertrouwen in deze instelling heeft? U kan antwoorden met ja, eerder wel, eerder niet of neen

- Het onderwijs
  - ja
  - eerder wel
  - eerder niet
  - nee
  - [geen mening]

- Het parlement

Enq. : algemeen: geen onderscheid naar de diverse parlementen in België; kan zowel het Vlaams, Waals, Brussels of federaal parlement zijn

- ja
- eerder wel
- eerder niet
- nee
- [geen mening]

- De regering
  - Enq. : algemeen: geen onderscheid naar de diverse regeringen in België; kan zowel het Vlaams, Waals, Brussels of federaal parlement zijn*
  - ja
  - eerder wel
  - eerder niet
  - nee
  - [geen mening]
- Justitie
  - ja
  - eerder wel
  - eerder niet
  - nee
  - [geen mening]
- De pers
  - ja
  - eerder wel
  - eerder niet
  - nee
  - [geen mening]
- De politie
  - ja
  - eerder wel
  - eerder niet
  - nee
  - [geen mening]
- De religieuze instellingen
  - ja
  - eerder wel
  - eerder niet
  - nee
  - [geen mening]

5. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over justitie in het algemeen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat?

- Wanneer een persoon als partij betrokken wordt in een rechtszaak zal hij een eerlijk proces krijgen.
  - akkoord
  - eerder akkoord
  - eerder niet akkoord
  - niet akkoord
  - [geen mening]
- De burger kan gemakkelijk een zaak voor de rechtbank brengen.
  - akkoord
  - eerder akkoord
  - eerder niet akkoord
  - niet akkoord
  - [geen mening]

- Justitie geeft voldoende informatie over haar werking.
    - akkoord
    - eerder akkoord
    - eerder niet akkoord
    - niet akkoord
    - [geen mening]
  - De toegang tot justitie is betaalbaar.
Enq. : in de betekenis van het ervaren van een financiële drempel om een geschil voor de rechtbank te brengen – indien men beroep moet / wenst te doen op justitie ingeval van een geschil of conflict, ervaart men dan een financiële drempel om naar de rechter / rechtbank te stappen
    - akkoord
    - eerder akkoord
    - eerder niet akkoord
    - niet akkoord
    - [geen mening]
6. Hoe tevreden bent u met de werking van justitie in het algemeen? Bent u:
- tevreden
  - eerder tevreden
  - eerder ontevreden
  - ontevreden
  - [geen mening]
7. Vindt u dat de werking van justitie de afgelopen jaren erop vooruit gaat, niet verandert of erop achteruit gaat ?
- erop vooruit gaat
  - niet verandert
  - erop achteruit gaat
  - [geen mening]
8. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat?
- De juridische taal is voldoende duidelijk
    - akkoord
    - eerder akkoord
    - eerder niet akkoord
    - niet akkoord
    - [geen mening]
  - Iemand moet kunnen worden vrijgesproken wegens procedurefouten
    - akkoord
    - eerder akkoord
    - eerder niet akkoord
    - niet akkoord
    - [geen mening]
  - De beslissingen zijn rechtvaardig
    - akkoord
    - eerder akkoord
    - eerder niet akkoord
    - niet akkoord
    - [geen mening]

- De behandeling van een rechtszaak duurt in het algemeen te lang
    - o akkoord
    - o eerder akkoord
    - o eerder niet akkoord
    - o niet akkoord
    - o [geen mening]
9. Ik ga u een uitspraak voorleggen over advocaten. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat?
- Advocaten hebben voldoende kennis van hun dossiers
    - o akkoord
    - o eerder akkoord
    - o eerder niet akkoord
    - o niet akkoord
    - o [geen mening]
10. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over rechters. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat?
- Rechters hebben voldoende kennis van hun dossiers
    - o akkoord
    - o eerder akkoord
    - o eerder niet akkoord
    - o niet akkoord
    - o [geen mening]
  - Rechters behandelen alle burgers op gelijke wijze
    - o akkoord
    - o eerder akkoord
    - o eerder niet akkoord
    - o niet akkoord
    - o [geen mening]
  - Rechters spreken recht in alle onafhankelijkheid
    - o akkoord
    - o eerder akkoord
    - o eerder niet akkoord
    - o niet akkoord
    - o [geen mening]
  - Rechters handelen zaken snel af
Enq. : snelheid van afhandeling is afhankelijk van een hele reeks – vaak externe – omstandigheden (niet per definitie toe te schrijven aan de rechter zelf) bv. achterstal bij justitie, partijen die de zaak bewust willen 'rekken',....
    - o akkoord
    - o eerder akkoord
    - o eerder niet akkoord
    - o niet akkoord
    - o [geen mening]

11. Vindt u dat de zittingen van de rechtbanken moeten worden opgenomen (geregistreerd)?
Bent u hiermee:

- akkoord
- eerder akkoord
- eerder niet akkoord
- niet akkoord
- [geen mening]

12. Hoe verneemt u informatie over justitie? Is dit :

Enq. : informatie in de ruime zin van het woord bv. verslaggeving van een zaak in de krant of op TV.

	Ja	Nee	[Weetniet]	[Geen antwoord]
bij het bekijken van het (televisie)journaal	☐	☐	☐	☐
bij het lezen van kranten en tijdschriften	☐	☐	☐	☐
bij het bekijken van opsporingsprogramma's	☐	☐	☐	☐
bij het volgen van sociale media	☐	☐	☐	☐
bij het bekijken van duidingsprogramma's	☐	☐	☐	☐
via (terloopse) gesprekken met familieleden, vrienden en/of kennissen over of naar aanleiding van bepaalde gebeurtenissen	☐	☐	☐	☐
op een andere manier [preciseer]	☐	☐	☐	☐

BURGERLIJK RECHT

13. In een burgerlijke zaak kan er beroep gedaan worden op een deskundige om de nodige vaststellingen te doen, bijvoorbeeld om de omvang of de juiste oorzaak van de schade vast te stellen. Ik ga u nu enkele uitspraken voorleggen over deze deskundigen. Wilt u zeggen of u hiermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat?

- Het is belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld ook al wordt de duur van de rechtszaak hierdoor langer.
  - akkoord
  - eerder akkoord
  - eerder niet akkoord
  - niet akkoord
  - [geen mening]
- Het is belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld ook al worden de kosten hierdoor hoger.
  - akkoord
  - eerder akkoord
  - eerder niet akkoord
  - niet akkoord
  - [geen mening]
- Het is belangrijk dat deskundigen kunnen worden aangesteld, omdat dit zorgt voor een beter dossier.
  - akkoord
  - eerder akkoord
  - eerder niet akkoord
  - niet akkoord
  - [geen mening]

14. In een aantal burgerlijke zaken, bv. voor de arbeidsrechtbank en voor de ondernemingsrechtbank, wordt de rechter voor het nemen van een beslissing bijgestaan door burgers die zelf geen beroepsrechter zijn, maar wel gespecialiseerd zijn in het onderwerp. Vindt u dat men deze manier van werken moet veralgemenen naar, bijvoorbeeld, andere burgerlijke zaken? U kan antwoorden met ja, eerder wel, eerder niet, nee.
- ja
  - eerder wel
  - eerder niet
  - nee
  - [geen mening]
15. Vooraleer de rechter de zaak behandelt en een beslissing neemt, kunnen de partijen in een burgerlijke zaak ook onderling naar een oplossing zoeken voor hun probleem en zelf een regeling voorstellen. Dit wordt verzoening genoemd. Bent u voorstander, eerder voorstander, eerder tegenstander of tegenstander van deze manier om conflicten op te lossen?
- voorstander
  - eerder voorstander
  - eerder tegenstander
  - tegenstander
  - [geen mening]

EIGEN ERVARING MET JUSTITIE

16. Ik ga u nu een vraag stellen over uw eigen ervaring met justitie. Bent u de afgelopen 5 jaar in contact gekomen met justitie naar aanleiding van een burgerlijke zaak (vb. naar aanleiding van een echtscheiding, arbeidsgeschil, huurconflict, vredegerecht, een burenruzie, erfeniskwestie, invordering van een factuur, ...)?
- Ja
    - o Was dit als :
      - Enq. : vraag naar hoedanigheid heeft enkel betrekking op de laatste zaak waarvoor u met justitie in contact bent gekomen
      - Eiser, d.w.z. u heeft de zaak gestart.
      - Verweerder, d.w.z. dat iemand anders de zaak heeft gestart.
      - Getuige
      - Andere [specifieer]
      - [Weet niet]
      - [Geen antwoord]
  - Nee

STRAFRECHT

17. Nadat de politie het onderzoek naar een misdrijf gevoerd heeft, moet worden beslist of de zaak voor de rechtbank komt of niet. Deze beslissing neemt het parket. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over het parket. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat?

- Parketmagistraten, dit zijn de personen die onder andere moeten beslissen om een zaak al dan niet voor de rechtbank te brengen, hebben voldoende kennis over hun dossiers
  - o akkoord
  - o eerder akkoord
  - o eerder niet akkoord
  - o niet akkoord
  - o [geen mening]
- Parketmagistraten, dit zijn de personen die onder andere moeten beslissen om een zaak al dan niet voor de rechtbank te brengen, behandelen alle burgers op gelijke wijze
  - o akkoord
  - o eerder akkoord
  - o eerder niet akkoord
  - o niet akkoord
  - o [geen mening]
- Parketmagistraten, dit zijn de personen die onder andere moeten beslissen om een zaak al dan niet voor de rechtbank te brengen, handelen zaken snel af
Enq. : De snelheid van afhandeling is afhankelijk van een hele reeks – vaak externe – omstandigheden (niet per definitie toe te schrijven aan de parketmagistraat zelf) bijv. achterstal bij justitie, partijen die de zaak bewust willen 'rekken', ...
  - o akkoord
  - o eerder akkoord
  - o eerder niet akkoord
  - o niet akkoord
  - o [geen mening]

18. In strafzaken bestaat de mogelijkheid om een beroep te doen op herstelbemiddeling. Dat houdt in dat de dader en het slachtoffer vrijwillig met elkaar in gesprek gaan onder leiding van een deskundige ter zake. De bedoeling hiervan is de communicatie tussen slachtoffer en dader te vergemakkelijken, waardoor de dader inzicht kan krijgen in de gevolgen van het misdrijf voor het slachtoffer. In dit geval kunnen er ook afspraken worden gemaakt over een herstelregeling voor (de schade van) het slachtoffer. Vindt u herstelbemiddeling een goede zaak, eerder een goede zaak, eerder een slechte zaak of een slechte zaak?

- o een goede zaak
- o eerder een goede zaak
- o eerder een slechte zaak
- o een slechte zaak
- o [geen mening]

19. Bij bepaalde misdaden wordt de beslissing over 'schuld' of 'onschuld' overgelaten aan een volksjury. Deze jury bestaat uit burgers zoals u, die toevallig gekozen worden uit de Belgische bevolking. Bent u van dit systeem van volksjury:

- voorstander
- eerder voorstander
- eerder tegenstander
- tegenstander
- [geen mening]

20. Vindt u dat de volgende misdrijven in het algemeen te streng, voldoende streng of niet streng genoeg bestraft worden?

- financiële misdrijven
  - te streng
  - voldoende streng
  - niet streng genoeg
  - [geen mening]
- seksuele misdrijven
  - te streng
  - voldoende streng
  - niet streng genoeg
  - [geen mening]
- verkeersmisdrijven
  - te streng
  - voldoende streng
  - niet streng genoeg
  - [geen mening]
- drugs misdrijven
  - te streng
  - voldoende streng
  - niet streng genoeg
  - [geen mening]
- moorden
  - te streng
  - voldoende streng
  - niet streng genoeg
  - [geen mening]
- georganiseerde criminaliteit
  - te streng
  - voldoende streng
  - niet streng genoeg
  - [geen mening]
- computercriminaliteit
  - te streng
  - voldoende streng
  - niet streng genoeg
  - [geen mening]

21. Ik ga u enkele uitspraken voorleggen over de uitvoering van gevangenisstraffen. Wilt u zeggen of u ermee akkoord, eerder akkoord, eerder niet akkoord of niet akkoord gaat?

- Veroordeelden moeten tot het einde van hun straf in de gevangenis blijven
  - o akkoord
  - o eerder akkoord
  - o eerder niet akkoord
  - o niet akkoord
  - o [geen mening]
- Veroordeelden moeten vroeger kunnen worden vrijgelaten uit de gevangenis onder toezicht en opvolging van justitie zodat zij zich kunnen voorbereiden op hun terugkeer in de maatschappij.
  - o akkoord
  - o eerder akkoord
  - o eerder niet akkoord
  - o niet akkoord
  - o [geen mening]
- Gevangenisstraffen van minder dan 3 jaar moeten worden uitgevoerd
  - o akkoord
  - o eerder akkoord
  - o eerder niet akkoord
  - o niet akkoord
  - o [geen mening]

22. Ik ga twee straffen noemen, die buiten de gevangenis worden uitgevoerd. Bent u voor elk van deze straffen voorstander, eerder voorstander, eerder tegenstander of tegenstander?

- Het elektronisch toezicht (of 'de enkelband')
  - o voorstander
  - o eerder voorstander
  - o eerder tegenstander
  - o tegenstander
  - o [geen mening]
- De werkstraf
  - o voorstander
  - o eerder voorstander
  - o eerder tegenstander
  - o tegenstander
  - o [geen mening]

23. Minderjarigen vanaf 16 jaar die een ernstig feit hebben gepleegd, kunnen onder bepaalde voorwaarden uit handen gegeven worden, dat wil zeggen dat zij als volwassenen zullen worden berecht en dus niet door de jeugdrechtbank. Bent u van deze mogelijkheid:

- o voorstander
- o eerder voorstander
- o eerder tegenstander
- o tegenstander
- o [geen mening]

EIGEN ERVARING MET JUSTITIE

24. Ik ga u nu een vraag stellen over uw eigen ervaring met justitie. Bent u de afgelopen 5 jaar in contact gekomen met justitie naar aanleiding van een strafzaak (bv. naar aanleiding van een misdrijf zoals dronkenschap in het verkeer, verkeersongeval met vluchtmisdrijf, drugs in verkeer, diefstal, fraude, moord, ...)?

- Ja

o Was dit als :

Enq. : vraag naar hoedanigheid heeft enkel betrekking op de laatste zaak waarvoor u met justitie in contact bent gekomen

- o Slachtoffer (benadeelde, burgerlijke partij)
- o Verdachte (beklaagde, beschuldigde)
- o Getuige
- o Jurylid
- o Andere [specificeer]
- o [Weet niet]
- o [Geen antwoord].

- Nee

SOCIO-DEMOGRAFISCHE KENMERKEN

25. In welk land bent u geboren?

- o [geboorteland]
- o [weet niet]
- o [geen antwoord]

26. In welk land zijn uw ouders geboren?

- o [geboorteland ouder 1]
- o [weet niet]
- o [geen antwoord]

- o [geboorteland ouder 2]
- o [weet niet]
- o [geen antwoord]

27. Werden één of meerdere van uw grootouders geboren in het buitenland ?

- o Ja
  - o [geboorteland grootouder(s) ≠ België]
  - o [weet niet]
  - o [geen antwoord]
- o Neen
- o [weet niet]
- o [geen antwoord]

28. Wat is uw hoogst behaalde diploma?

- Geen diploma of diploma lager onderwijs
- Lager secundair onderwijs
- Hoger secundair onderwijs
- Hoger niet-universitair onderwijs
- Universitair en post-universitair onderwijs
- [Andere]
- [Weet niet]
- [Geen antwoord]

29. Wat is het hoogst behaalde diploma van uw ouders?

- Ouder 1:

- Geen diploma of diploma lager onderwijs
- Lager secundair onderwijs
- Hoger secundair onderwijs
- Hoger niet-universitair onderwijs
- Universitair en post-universitair onderwijs
- [Andere]
- [Weet niet]
- [Geen antwoord]

- Ouder 2:

- Geen diploma of diploma lager onderwijs
- Lager secundair onderwijs
- Hoger secundair onderwijs
- Hoger niet-universitair onderwijs
- Universitair en post-universitair onderwijs
- [Andere]
- [Weet niet]
- [Geen antwoord]

30. Hoe kan uw dagelijkse activiteit of uw hoofdberoep het beste omschreven worden?

- Arbeider
- Bediende
- Kader/manager
- Ambtenaar
- Onderwijzend personeel
- Vrij beroep (advocaat, arts, ...)
- Zelfstandige
- Huisvrouw/-man
- (brug)Gepensioneerd
- Werkzoekend
- Arbeidsongeschikt (ziekte / invaliditeit)
- Student
- Andere [bijv. loopbaanonderbreking, ...]
- [Weet niet]
- [Geen antwoord]

31. Heeft (of had) u beroepsmatig (professioneel) te maken met justitie ?

- Ja
- Nee
- [Weet niet]
- [Geen antwoord]

32. Welke van de volgende omschrijvingen stemt het best overeen met de samenstelling van uw huishouden? Woont u :

- alleen zonder kinderen
- alleen met kinderen (inclusief kinderen in co-ouderschap)
- met een partner zonder kinderen
- met een partner en kinderen (inclusief kinderen in co-ouderschap)
- bij (groot)ouders of familie
- andere [preciseer]
- [weet niet]
- [geen antwoord]

33. Hoeveel bedraagt het totale gezamenlijk beschikbaar netto maandinkomen van uw huishouden, alles inbegrepen zoals de lonen en ook eventueel kinderbijslag, werkloosheidsuitkering, pensioen, tegemoetkoming personen met een handicap en andere inkomsten (bv. maaltijdcheques, huurinkomsten, intresten, ...)? Is dit :

- Minder dan 1.000 euro per maand
- Tussen 1.000 en 1.499 euro per maand
- Tussen 1.500 en 1.999 euro per maand
- Tussen 2.000 en 2.499 euro per maand
- Tussen 2.500 en 2.999 euro per maand
- Tussen 3.000 en 3.499 euro per maand
- Tussen 3.500 en 3.999 euro per maand
- Tussen 4.000 en 4.999 euro per maand
- Tussen 5.000 en 5.999 euro per maand
- Tussen 6.000 en 6.999 euro per maand
- Tussen 7.000 en 7.999 euro per maand
- 8.000 euro en meer per maand
- [weet niet]
- [weigert te antwoorden]

34. In welke mate kan u met het totale beschikbare netto inkomen van uw huishouden, zoals het nu is, maandelijks rondkomen?

- Heel erg moeilijk
- Moeilijk
- Niet moeilijk, niet gemakkelijk
- Gemakkelijk
- Heel erg gemakkelijk
- [weet niet]
- [geen antwoord]

35. Beschouwt u uzelf en uw huishouden behorend tot:

- Arbeidersklasse
- Lagere middenklasse
- Middenklasse
- Hogere middenklasse
- Hogere klasse
- [Weet niet]
- [Weigert te antwoorden]

SLOTVRAGEN

36. Als de Hoge Raad van de Justitie aanvullend onderzoek zou organiseren zoals bv. groepsgesprekken, zou u hieraan willen deelnemen?

- Ja
- Nee

37. Mogen wij dan uw e-mailadres en/of telefoonnummer noteren? Uw e-mailadres en telefoonnummer worden enkel gebruikt om u te contacteren voor de groepsgesprekken.

- Naam: .....
- Tel: .....
- E-mail: .....

Dit was mijn laatste vraag. Hartelijk dank voor uw medewerking en nog een fijne dag/avond verder.

Enquêteur: indien de respondent nog opmerkingen heeft, kan u deze doorverwijzen naar de website van de Hoge Raad voor de Justitie (www.hrj.be/nl) voor meer informatie.

5.2. VRAGENLIJST (FR)

Questionnaire dans le cadre du Baromètre de la justice 2023

CARACTÉRISTIQUES SOCIODÉMOGRAPHIQUES POUR LA SÉLECTION DES RÉPONDANTS

(cf. les quotas fixés par région, âge et sexe)

1. Quel est le code postal de la commune où vous habitez ?
  - [code postal]
  - [ne sait pas]
  - [pas de réponse]
2. En quelle année êtes-vous né ?
  - [année de naissance]
  - [ne sait pas]
  - [pas de réponse]
3. Êtes-vous ?
  - un homme
  - une femme
  - autre

➔ *Si suffisamment de personnes ayant un profil spécifique ont déjà été interviewées :*

Malheureusement, nous avons déjà interrogé suffisamment de personnes ayant votre profil. Néanmoins, nous vous remercions de votre participation à l'enquête et vous souhaitons une bonne journée/soirée.

DES QUESTIONS GÉNÉRALES

4. Je vais vous citer une liste d'institutions belges. D'une façon générale, pouvez-vous me dire, pour chacune d'elles, si vous faites confiance à cette institution ou pas ? Vous pouvez répondre par oui, plutôt oui, plutôt non ou non.
  - L'enseignement
    - oui
    - plutôt oui
    - plutôt non
    - non
    - [sans opinion]
  - Le parlement

Enq. : en général ; pas de distinction entre les différents parlements en Belgique ; il peut s'agir du parlement flamand, wallon, bruxellois ou fédéral.

    - oui
    - plutôt oui
    - plutôt non
    - non
    - [sans opinion]

- Le gouvernement

Enq. : en général ; pas de distinction entre les différents gouvernements en Belgique ; il peut s'agir du gouvernement flamand, wallon, bruxellois ou fédéral.

    - oui
    - plutôt oui
    - plutôt non
    - non
    - [sans opinion]
  - La justice
    - oui
    - plutôt oui
    - plutôt non
    - non
    - [sans opinion]
  - La presse
    - oui
    - plutôt oui
    - plutôt non
    - non
    - [sans opinion]
  - La police
    - oui
    - plutôt oui
    - plutôt non
    - non
    - [sans opinion]
  - Les institutions religieuses
    - oui
    - plutôt oui
    - plutôt non
    - non
    - [sans opinion]
5. Je vais vous soumettre quelques affirmations sur la justice en général. Pouvez-vous me dire si vous êtes d'accord, plutôt d'accord, plutôt pas d'accord ou pas d'accord avec chacune de ces affirmations ?
- Lorsqu'une personne est partie à une procédure judiciaire, elle bénéficie d'un procès équitable.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
  - Le citoyen peut facilement introduire une action en justice.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]

- La justice donne suffisamment d'informations sur son fonctionnement.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
  - L'accès à la justice est abordable.
Enq. : dans le sens de rencontrer un obstacle financier pour porter un litige devant les tribunaux. Si une personne doit ou veut faire appel à la justice en cas de litige ou de conflit, rencontre-t-elle un obstacle financier pour s'adresser au tribunal ?
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
6. Quelle est votre degré de satisfaction à l'égard du fonctionnement de la justice en général ?
Êtes-vous :
- satisfait
  - plutôt satisfait
  - plutôt pas satisfait
  - pas satisfait
  - [sans opinion]
7. Pensez-vous que, ces dernières années, le fonctionnement de la justice s'est amélioré, n'a pas changé ou s'est dégradé ?
- s'est amélioré
  - n'a pas changé
  - s'est dégradé
  - [sans opinion]
8. Je vais vous soumettre quelques affirmations. Pouvez-vous préciser si vous êtes d'accord, plutôt d'accord, plutôt pas d'accord ou pas d'accord avec chacune de ces affirmations ?
- Le langage juridique est suffisamment clair.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
  - En cas de vice de procédure, une personne doit pouvoir être acquittée.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
  - Les décisions sont justes.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]

- Le traitement d'une affaire dure généralement trop longtemps.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
9. Je vais vous soumettre une affirmation sur les avocats. Pouvez-vous me dire si vous êtes d'accord, plutôt d'accord, plutôt pas d'accord ou pas d'accord ?
- Les avocats ont une connaissance suffisante de leurs dossiers.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
10. Je vais vous soumettre plusieurs affirmations sur les juges. Pouvez-vous me dire si vous êtes d'accord, plutôt d'accord, plutôt pas d'accord ou pas d'accord avec chacune de ces affirmations ?
- Les juges ont une connaissance suffisante de leurs dossiers.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
  - Les juges traitent tous les citoyens sur un pied d'égalité.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
  - Les juges rendent la justice en toute indépendance.
    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]
  - Les juges traitent les affaires rapidement.

Enq. : la rapidité du traitement dépend de toute une série de circonstances - souvent externes - (pas nécessairement imputables au juge lui-même), par exemple l'arriéré judiciaire, les parties qui souhaitent consciemment « prolonger » l'affaire, ...

    - d'accord
    - plutôt d'accord
    - plutôt pas d'accord
    - pas d'accord
    - [sans opinion]

11. Pensez-vous que les audiences des tribunaux doivent être enregistrées ? Êtes-vous :

- d'accord
- plutôt d'accord
- plutôt pas d'accord
- pas d'accord
- [sans opinion]

12. Comment vous informez-vous sur la justice ? Est-ce :

Enq. : informations au sens large du terme, par exemple reportage d'un cas dans le journal ou à la télévision.

	Oui	Non	[Ne sait pas]	[Pas de réponse]
en regardant le journal (télévisé)	☐	☐	☐	☐
en lisant des journaux et des magazines	☐	☐	☐	☐
en regardant des émissions d'investigation	☐	☐	☐	☐
en suivant les médias sociaux	☐	☐	☐	☐
en regardant des programmes d'information	☐	☐	☐	☐
en discutant (ici et là) avec des membres de la famille, des amis et/ou des connaissances au sujet de certains événements ou lorsque certains événements se produisent	☐	☐	☐	☐
une autre manière [préciser]	☐	☐	☐	☐

DROIT CIVIL

13. Dans une affaire civile, un expert peut être désigné pour procéder aux constatations nécessaires, par exemple pour déterminer l'ampleur ou la vraie cause d'un dommage. Je vais vous soumettre quelques affirmations sur les experts. Pouvez-vous me dire si vous êtes d'accord, plutôt d'accord, plutôt pas d'accord ou pas d'accord ?

- Il est important de pouvoir désigner des experts, même si la durée de l'affaire s'en trouve allongée.
  - d'accord
  - plutôt d'accord
  - plutôt pas d'accord
  - pas d'accord
  - [sans opinion]
- Il est important de pouvoir désigner des experts, même si les frais s'en trouvent plus élevés.
  - d'accord
  - plutôt d'accord
  - plutôt pas d'accord
  - pas d'accord
  - [sans opinion]
- Il est important de pouvoir désigner des experts car cela améliore la qualité du dossier.
  - d'accord
  - plutôt d'accord
  - plutôt pas d'accord
  - pas d'accord
  - [sans opinion]

14. Dans un nombre limité d'affaires civiles, comme par exemple devant le tribunal du travail et le tribunal de l'entreprise, le juge est assisté dans sa décision par des citoyens qui ne sont pas des juges professionnels, mais qui sont des spécialistes du domaine concerné. Pensez-vous que cette pratique devrait être généralisée, par exemple, dans d'autres affaires civiles ? Vous pouvez répondre par oui, plutôt oui, plutôt non, non.

- oui
- plutôt oui
- plutôt non
- non
- [sans opinion]

15. Avant que le juge traite l'affaire et prenne une décision, les parties à une affaire civile peuvent également rechercher conjointement une solution à leur problème et proposer elles-mêmes un règlement. C'est ce que l'on appelle une conciliation. Êtes-vous favorable, plutôt favorable, plutôt défavorable ou défavorable à ce mode de résolution des litiges ?

- favorable
- plutôt favorable
- plutôt défavorable
- défavorable
- [sans opinion]

PROPRE EXPÉRIENCE AVEC LA JUSTICE

16. Je vais maintenant vous poser une question sur votre expérience avec la justice. Avez-vous eu affaire à la justice au cours de ces 5 dernières années dans le cadre d'une affaire civile (par exemple en réponse à un divorce, un conflit de travail, un conflit entre locataire et propriétaire, un juge de paix, une dispute entre voisins, une question de succession, le recouvrement d'une facture, etc.) ?

- Oui
  - o Est-ce que cela était en qualité de :

Enq. : la question concerne uniquement la dernière affaire civile pour laquelle la personne a eu un contact avec la justice

    - demandeur, c-à-d. que vous avez introduit l'affaire
    - défendeur, c-à-d. que quelqu'un d'autre a introduit l'affaire
    - témoin
    - autre [préciser]
    - [ne sait pas]
    - [pas de réponse]
- Non

DROIT PÉNAL

17. Lorsque la police a terminé son enquête sur un délit, il faut décider si l'affaire sera portée en justice ou non. Cette décision appartient au parquet. Je vais vous soumettre quelques affirmations sur le parquet. Pouvez-vous me dire si vous êtes d'accord, plutôt d'accord, plutôt pas d'accord ou pas d'accord avec chacune de ces affirmations ?

- Les magistrats du parquet, c.à.d. les personnes qui doivent décider si une affaire ira devant le tribunal, ont une connaissance suffisante de leurs dossiers.
  - o d'accord
  - o plutôt d'accord
  - o plutôt pas d'accord
  - o pas d'accord
  - o [sans opinion]
- Les magistrats du parquet, c.à.d. les personnes qui doivent décider si une affaire ira devant le tribunal, traitent tous les citoyens sur un pied d'égalité.
  - o d'accord
  - o plutôt d'accord
  - o plutôt pas d'accord
  - o pas d'accord
  - o [sans opinion]

- Les magistrats du parquet, c.à.d. les personnes qui doivent décider si une affaire ira devant le tribunal, traitent les affaires rapidement.

Enq. : La rapidité du traitement dépend de toute une série de circonstances - souvent externes - (pas nécessairement imputables au magistrat du parquet lui-même), par exemple l'arriéré judiciaire, les parties qui souhaitent consciemment « prolonger » l'affaire, ...

- o d'accord
- o plutôt d'accord
- o plutôt pas d'accord
- o pas d'accord
- o [sans opinion]

18. Dans les affaires pénales, la possibilité de recourir à la médiation réparatrice existe. Dans le cadre de cette procédure, l'auteur et la victime entament une discussion de leur plein gré sous la direction d'un expert dans la matière. L'objectif est de faciliter la communication entre la victime et l'auteur, afin que ce dernier puisse comprendre les conséquences du délit pour la victime. Le cas échéant, des accords peuvent également être conclus sur un règlement en réparation (des dommages) de la victime. Pensez-vous que la médiation réparatrice est une bonne chose, plutôt une bonne chose, plutôt une mauvaise chose ou une mauvaise chose ?

- o une bonne chose
- o plutôt une bonne chose
- o plutôt une mauvaise chose
- o une mauvaise chose
- o [sans opinion]

19. Pour certains crimes, la décision quant à la culpabilité ou à l'innocence d'une personne appartient au **jury populaire**. Ce jury est composé de citoyens comme vous, qui sont tirés au sort parmi la population belge. Quelle est votre opinion sur ce jury populaire ? Y êtes-vous :

- favorable
- plutôt favorable
- plutôt défavorable
- défavorable
- [sans opinion]

20. Estimez-vous que les délits suivants sont en général punis trop sévèrement, suffisamment sévèrement ou pas assez sévèrement ?

- délits financiers
  - trop sévèrement
  - suffisamment sévèrement
  - pas assez sévèrement
  - [sans opinion]
- délits sexuels
  - trop sévèrement
  - suffisamment sévèrement
  - pas assez sévèrement
  - [sans opinion]
- infractions de roulage
  - trop sévèrement
  - suffisamment sévèrement
  - pas assez sévèrement
  - [sans opinion]
- délits en matière de drogue
  - trop sévèrement
  - suffisamment sévèrement
  - pas assez sévèrement
  - [sans opinion]
- meurtres
  - trop sévèrement
  - suffisamment sévèrement
  - pas assez sévèrement
  - [sans opinion]
- criminalité organisée
  - trop sévèrement
  - suffisamment sévèrement
  - pas assez sévèrement
  - [sans opinion]
- cybercriminalité
  - trop sévèrement
  - suffisamment sévèrement
  - pas assez sévèrement
  - [sans opinion]

21. Je vais vous soumettre quelques affirmations sur l'application des peines. Pouvez-vous dire si vous êtes d'accord, plutôt d'accord, plutôt pas d'accord ou pas d'accord avec ces affirmations ?

- Les condamnés doivent purger leur peine de prison jusqu'à son terme.
  - d'accord
  - plutôt d'accord
  - plutôt pas d'accord
  - pas d'accord
  - [sans opinion]
- Les condamnés doivent pouvoir être libérés anticipativement et placés sous contrôle et suivi judiciaire afin de pouvoir préparer leur réinsertion dans la société.
  - d'accord
  - plutôt d'accord
  - plutôt pas d'accord
  - pas d'accord
  - [sans opinion]
- Les peines de prison de moins de 3 ans doivent être exécutées.
  - d'accord
  - plutôt d'accord
  - plutôt pas d'accord
  - pas d'accord
  - [sans opinion]

22. Je vais vous citer deux peines, exécutées en dehors du milieu carcéral. Êtes-vous favorable, plutôt favorable, plutôt défavorable ou défavorable à chacune de ces peines ?

- La surveillance électronique (ou « bracelet électronique »)
  - favorable
  - plutôt favorable
  - plutôt défavorable
  - défavorable
  - [sans opinion]
- La peine de travail
  - favorable
  - plutôt favorable
  - plutôt défavorable
  - défavorable
  - [sans opinion]

23. Le tribunal de la jeunesse peut, sous certaines conditions, se dessaisir d'une affaire impliquant des mineurs âgés de 16 ans ou plus, qui ont commis des faits graves. En d'autres termes, ils sont jugés en tant qu'adultes et pas par le tribunal de la jeunesse. Y êtes-vous :

- favorable
- plutôt favorable
- plutôt défavorable
- défavorable
- [sans opinion]

PROPRE EXPÉRIENCE AVEC LA JUSTICE

24. Je vais maintenant vous poser une question sur votre expérience avec la justice. Avez-vous eu affaire à la justice au cours de ces 5 dernières années dans le cadre d'une affaire pénale (par exemple à la suite d'un délit tel qu'une conduite en état d'ébriété, un accident de la route avec délit de fuite, de la drogue dans la circulation, un vol, une fraude, un meurtre, etc.) ?

- Oui
  - o Est-ce que cela était en qualité de :
    - Enq. : la question concerne uniquement la dernière affaire pénale pour laquelle la personne a eu un contact avec la justice
    - o victime (personne lésée, partie civile)
    - o suspect (accusé, prévenu)
    - o témoin
    - o membre du jury
    - o autre [préciser]
    - o [ne sait pas]
    - o [pas de réponse]
- Non

CARACTÉRISTIQUES SOCIODÉMOGRAPHIQUES

25. Dans quel pays êtes-vous né ?
- o [pays de naissance]
  - o [ne sait pas]
  - o [pas de réponse]
26. Dans quel pays vos parents sont-ils nés ?
- o [pays de naissance parent 1]
  - o [ne sait pas]
  - o [pas de réponse]

  - o [pays de naissance parent 2]
  - o [ne sait pas]
  - o [pas de réponse]
27. Un ou plusieurs de vos grands-parents sont-ils nés à l'étranger ?
- o Oui
    - o [pays ≠ Belgique de naissance du(des) grands-parent(s)]
    - o [ne sait pas]
    - o [pas de réponse]
  - o Non
    - o [ne sait pas]
    - o [pas de réponse]

28. Quel est le diplôme le plus élevé que vous avez obtenu ?

- Pas de diplôme ou enseignement primaire
- Enseignement secondaire inférieur
- Enseignement secondaire supérieur
- Enseignement supérieur non universitaire
- Enseignement universitaire et postuniversitaire
- [Autre]
- [Ne sait pas]
- [Pas de réponse]

29. Quel est le diplôme le plus élevé que vos parents ont obtenu ?

- Parent 1:

- Pas de diplôme ou enseignement primaire
- Enseignement secondaire inférieur
- Enseignement secondaire supérieur
- Enseignement supérieur non universitaire
- Enseignement universitaire et postuniversitaire
- [Autre]
- [Ne sait pas]
- [Pas de réponse]

- Parent 2:

- Pas de diplôme ou enseignement primaire
- Enseignement secondaire inférieur
- Enseignement secondaire supérieur
- Enseignement supérieur non universitaire
- Enseignement universitaire et postuniversitaire
- [Autre]
- [Ne sait pas]
- [Pas de réponse]

30. Comment décrire au mieux votre activité quotidienne ou votre profession principale ?

- Ouvrier
- Employé
- Cadre / manager
- Fonctionnaire
- Personnel enseignant
- Profession libérale (avocat, médecin, ...)
- Indépendant
- Femme/homme au foyer
- Pensionné (ou prépensionné)
- En recherche d'emploi
- Incapacité de travail (maladie / invalidité)
- Étudiant / écolier
- Autre [p. ex. en interruption de carrière, ...]
- [Ne sait pas]
- [Pas de réponse]

31. Votre travail est-il ou était-il en rapport avec la justice ?

- Oui
- Non
- [Ne sait pas]
- [Pas de réponse]

32. Laquelle des descriptions suivantes correspond le mieux à la composition de votre ménage ? Habitez-vous :

- seul(e) sans enfants
- seul(e) avec enfant(s) (inclure les enfants en coparentalité)
- avec un partenaire sans enfants
- avec un partenaire avec enfants (inclure les enfants en coparentalité)
- avec (grands-)parents ou famille
- autre [préciser]
- [Ne sait pas]
- [Pas de réponse]

33. À combien s'élève le revenu mensuel net total disponible de votre famille, y compris tout ce qui est comme le salaire et les éventuelles allocations familiales, les allocations de chômage, la pension, l'allocation pour personnes handicapées et d'autres revenus (par exemple les chèques-repas, les revenus de location, les intérêts, etc.). Est-ce :

- Moins de 1.000 euros par mois
- Entre 1.000 et 1.499 euros par mois
- Entre 1.500 et 1.999 euros par mois
- Entre 2.000 et 2.499 euros par mois
- Entre 2.500 et 2.999 euros par mois
- Entre 3.000 et 3.499 euros par mois
- Entre 3.500 et 3.999 euros par mois
- Entre 4.000 et 4.999 euros par mois
- Entre 5.000 et 5.999 euros par mois
- Entre 6.000 et 6.999 euros par mois
- Entre 7.000 et 7.999 euros par mois
- 8.000 euros et plus par mois
- [Ne sait pas]
- [Ne souhaite pas répondre]

34. Avec le revenu net total disponible de votre famille, tel qu'il est actuellement, dans quelle mesure pouvez-vous joindre les deux bouts chaque mois ? Est-ce:

- Très difficile
- Difficile
- Ni difficile, ni facile
- Facile
- Très facile
- [Ne sait pas]
- [Pas de réponse]

35. Vous considérez-vous, vous et votre foyer, comme appartenant à :

- la classe ouvrière de la société
- la classe moyenne inférieure de la société
- la classe moyenne de la société
- la classe moyenne supérieure de la société
- la classe la plus élevée de la société
- [Ne sait pas]
- [Ne souhaite pas répondre]

QUESTIONS FINALES

36. Si le Conseil supérieur de la Justice devait organiser des recherches supplémentaires, telles que des discussions de groupe, souhaiteriez-vous y participer ?

- Oui
- Non

37. Pouvons-nous ensuite noter votre adresse e-mail et/ou votre numéro de téléphone ? Ceux-ci ne seront utilisés que pour vous contacter dans le cadre des discussions de groupe.

- Nom: .....
- Tél: .....
- E-mail: .....

C'était ma dernière question. Je vous remercie de votre coopération et vous souhaite une bonne journée/soirée.

Enquêteur : si le répondant a d'autres commentaires, veuillez le diriger vers le site web du Conseil supérieur de la Justice (www.csj.be/fr) où il peut trouver plus d'informations.

